

TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA 2025–2027

Kunnanhallitus 9.12.2024 § 208
Kunnanvaltuusto 16.12.2024 § 38

Sisällys

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	4
2 YLEISET LÄHTÖKOHDAT	5
2.1 PARIKKALAN KUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	5
2.1.1 Kunnan alue	5
2.1.2 Organisaatorakenne	6
2.1.3 Väestö	8
2.1.4 Elinkeinot ja työllisyys	9
2.1.5 Asuminen	12
2.1.6 Hyvinvointi	12
2.2 TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT	14
2.2.1 Kansantalouden tilanne ja kehitys	14
2.2.2 Kuntatalous	14
2.2.3 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne, sitovuus ja seuranta	17
2.2.4 Talousarvioon sisältyvät riskit	17
2.2.5 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	19
2.2.6 Talouden tasapainovaatimus / Alijäämän kattamisvelvollisuus	19
2.3 PARIKKALAN KUNTASTRATEGIA	20
2.3.1 Kuntastrategian visio, painopisteet ja tavoitteet	20
2.3.2 Kuntastrategian ohjaavuus ja jalkauttaminen	21
2.3.3 Parikkalan kunnan edunvalvonta	22
2.4 HENKILÖSTÖ	23
2.4.1 Henkilöstön määrä	23
2.4.2 Henkilöstökulut	24
2.4.3 Henkilöstötyön tavoitteet	24
2.5 KONSERNI	25
3 KÄYTTÖTALOUSOSA	26
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	27
Vaalit	27
TARKASTUSLAUTAKUNTA	28
Tarkastustoimi	28
KUNNANHALLITUS	29
Keskushallinto ja tukipalvelut	29
SIVISTYSLAUTAKUNTA	32
Sivistyspalvelut	32
Perusopetus ja lukio	33
Vapaa sivistystyö	37
Varhaiskasvatus	43
ELINVOIMALAUTAKUNTA	48
Työllistämispalvelut	48
Elinkeinopalvelut	49
Elinkeinojen kehittäminen	50
TEKNINEN LAUTAKUNTA	56
Tekniset palvelut	56
Rakennuttaminen ja kaavoitus	57
Kiinteistöt	59
Ruoka- ja puhtauspalvelut	62
Kuntatekniikka	64
RAKENNUSLAUTAKUNTA	66
Rakennusvalvonta	66
KÄYTTÖTALOUDEN YHDISTELMÄ TULOSALUEITTAIN	68
KÄYTTÖTALOUDEN YHDISTELMÄ TOIMIELIMITTÄIN	70
KÄYTTÖTALOUSOSAN PERUSTELUT	71

4 TULOSLASKELMAOSA	72
TULOSLASKELMAOSAN PERUSTELUT	72
VESIHUOLTOLAITOS	74
6 INVESTOINTIOSA	76
INVESTOINTIOSAN PERUSTELUT	78
7 RAHOITUSOSA	79
RAHOITUSOSAN PERUSTELUT	79
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	80
YMPÄRISTÖÄ SÄÄSTÄVÄT TOIMENPITEET	84

1 Kunnanjohtajan katsaus

Kohti vahvempaa ja elinvoimaisempaa Parikkalaa

Kunnat ovat seuraavien vuosien aikana uudenlaisen talousnäkökymän edessä. Vuodesta 2024 eteenpäin kuntien rahoitustaso heikentyy edelleen, todennäköisesti pysyvästi ja meilläkin Parikkalassa ensi vuoden talousarvio näyttää noin 780 000 euroa alijäämäiseltä. Kuntien kustannuksia ovat viime vuosina nostaneet esimerkiksi yleisen hintatason vaikutukset, kunta-alaan kohdistuva epätavallisen kallis palkkaratkaisu vuosille 2022–2025, hyvinvointialueuudistuksen vaikutukset kuntatalouteen, investointitarpeet ja yleinen korkotason nousu viime vuosina. Eikä tilanteeseen näytä tulevan helpotusta.

Parikkalan kunnan talouden sopeuttamista on pohdittu valtuustoseminaareissa tämän vuoden aikana ja tätä työtä jatketaan tulevana vuonna, myös erillisen työryhmän voimin. Kunnan toiminnan laajuutta, laatua ja palveluita on sopeutettava siten, että tulevaisuudessa talous saadaan tasapainoon. Meidän on yhdessä harkittava entistäkin tarkemmin mitä palveluita tuotamme, millä tavalla ja minkälaisella palvelutasolla palveluita järjestetään tai voidaanko jostain luopua. Meillä on jo menossa erilliset selvitykset kiinteistöistä ja energiatehokkuudesta ja niiden tuomiin kustannuksiin pyritään vaikuttamaan kestäväällä tavalla ja pitkäjänteisellä suunnitelmalla. Lisäksi investointitaso on pidettävä seuraavat vuodet erittäin maltillisena, jotta niin rahoitusmenot kuin kokonaislainamääräkin saadaan kestäväälle tasolle. Parikkalassa on investoitu viime vuosina voimakkaasti tärkeisiin kohteisiin ja se toki tuntuu niin lainataakassa ja poistojen määrässä kuin myös hyvänä, toimivana, tarkoituksenmukaisena ja terveenä kiinteistökantana. Hyvinvointiasemalla on tärkeät lähipalvelut ja se onkin seuraavien vuosien tärkein investointikohde.

Emme puhu pelkästään säästökohteista, vaan myös tulopohjan kasvattaminen on entistä tärkeämpää. Sen vuoksi panostamme elinvoimaan, elinkeinoihin ja kehittämiseen. Strategisen suunnittelun painopisteissä erityistä huomiota kiinnitetään maankäytön ja kaavoituksen suunnitteluun ja elinvoiman vahvistamisen keinoihin. Vuoden 2024 aikana elinvoimaisuuden edistäminen on jo nostettu kunnan toiminnan keskiöön ja kunnan profiilia elinvoimakuntana on tarpeen korostaa edelleen. Kunnan tunnettuuden lisäämisellä pyritään vahvistamaan vetovoimaisuutta niin asukkaiden kuin yritystenkin näkökulmasta.

Vuodenvaihteessa voimaan tulevat työvoimapalveluiden uudistukseen liittyvät muutokset haastavat myös Parikkalaa. Vastuu työnhakijoille, yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirtyy kunnille. Muutosta on valmisteltu yhdessä Etelä-Karjalan kuntien kanssa ja lähtökohtana on työllisyyden aktiivinen edistäminen. Lisäksi lähdemme tekemään intensiivistä yhteistyötä työllisyyden hoidossa Ruokolahden ja Rautjärven kuntien kesken, mekin siis palkkaamme oman työllisyysohjaajan tätä työtä varten.

Kunta- ja aluevaalit pidetään vuoden 2025 huhtikuussa, jolloin kuntalaiset valitsevat edustajat kunnanvaltuustoon ja hyvinvointialueen aluevaltuustoon. Tulevaan valtuustokauteen valmistaudutaan tilanteessa, jossa toimintaympäristön jatkuva epävarmuus ja kiristynyt kuntatalous haastavat kaikkia Suomen kuntia. Talouden haasteista huolimatta Parikkalassa on hyvät näkömät ja toivonkin ehdokkaiksi lähtevän henkilöitä, jotka uskovat yhteistyöhön, yhteiseen tekemiseen, haluavat kuntamme parasta ja ovat valmiita kompromisseihin sekä ovat idearikkaita kehittämisen suhteen. Haluamme olla tekevä kunta ja haemme aktiivisesti, kuntastrategiamme mukaisesti, uusia avauksia ja katsomme rohkeasti tulevaisuuteen. Yhteisön voima ja yhteistyö ovat

avainasemassa, kun haemme ratkaisuja tehdä asioita uudella tavalla. Rakennamme määrätietoisesti elinvoimaista ja hyvinvoivaa kuntaa niin nykyisille kuin tulevillekin asukkaillemme.

Mervi Pääkkö
Kunnanjohtaja

2 Yleiset lähtökohdat

2.1 Parikkalan kunnan toimintaympäristö

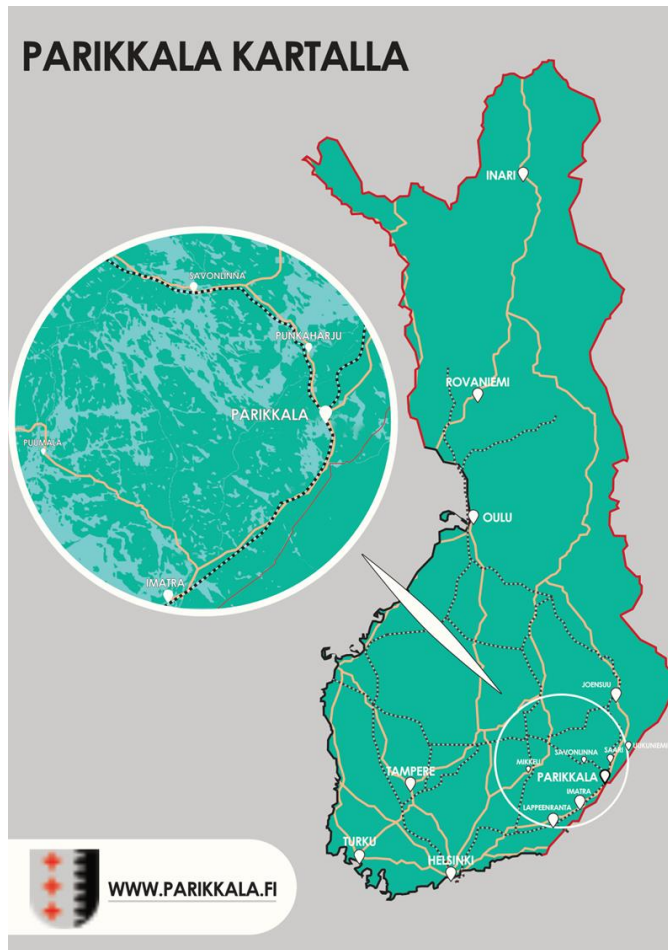
2.1.1 Kunnan alue

Parikkalan kunta sijaitsee Etelä-Karjalan maakunnassa. Maantieteellisesti kunta rajoittuu Ruokolahden ja Rautjärven kuntiin sekä Savonlinnan ja Kiteen kaupunkeihin. Kunnalla on 65,1 km yhteistä rajaa Venäjän federaation kanssa. Parikkalan sijainti kolmen maakunnan risteyskohdassa on merkittävä mahdollisuus koko keskialueen vetovoiman ja elinvoiman kehittämisessä.

Parikkalan kokonaispinta-ala on 760,9 km², josta vesistöä 167,7 km² eli 22 %. Taajama-aste on 44,6 %.

Kunnan halki kulkee Helsinki - Kajaani valtatie 6 ja Helsinki - Joensuu rautatie, jotka molemmat haarautuvat Parikkalasta myös Savonlinnan suuntaan, valtatie 14 ja ns. Savonlinnan rata. Savonlinnan ja Lappeenrannan lentokentät sijaitsevat noin tunnin ajomatkan päässä. Risteysasemamme matkustajamäärät ovat olleet koronavuosien jälkeen merkittävässä kasvussa.

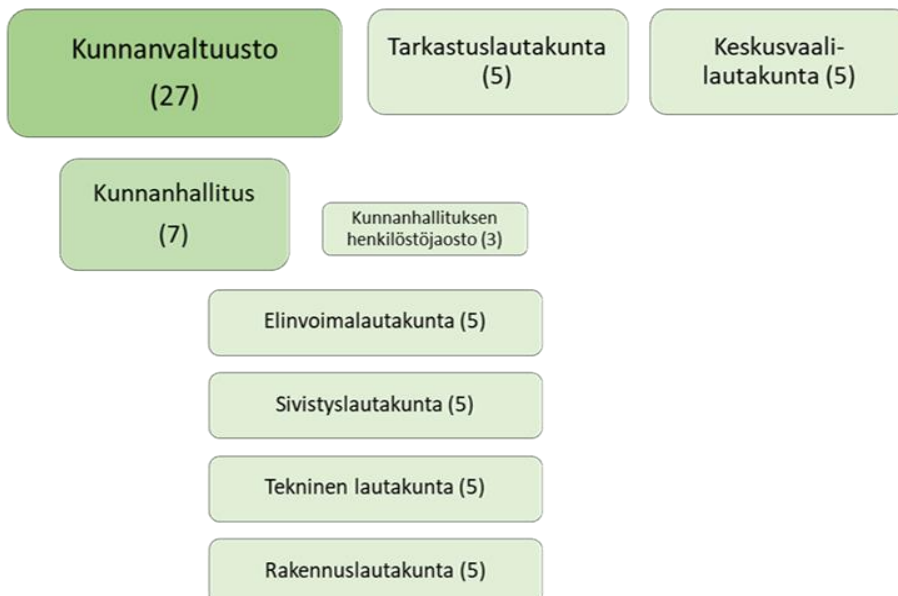
Parikkalan sosiaali- ja terveystoimen palvelut sekä pelastustoimen palvelut siirtyivät vuoden 2023 alusta Eksotesta Etelä-Karjalan hyvinvointialueen hoidettavaksi. Parikkalan alueella ympäristöterveydenhuollon viranomaisvalvonnasta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä eläinlääkintähuollosta, ympäristövalvonnasta, eläinsuojelusta ja eläintautien vastustamisesta huolehtii Imatran seudun ympäristötoimi. Maaseutuelinkeinopalvelut hoidetaan maakunnallisesti ja lomituspalvelut Mikkelistä käsin. Työllisyyspalvelut siirtyvät kuntien vastuulle 1.1.2025 alkaen ja Parikkala kuuluu Etelä-Karjalan työllisyysalueeseen Lappeenrannan toimiessa vastuukuntana.

2.1.2 Organisaatorakenne

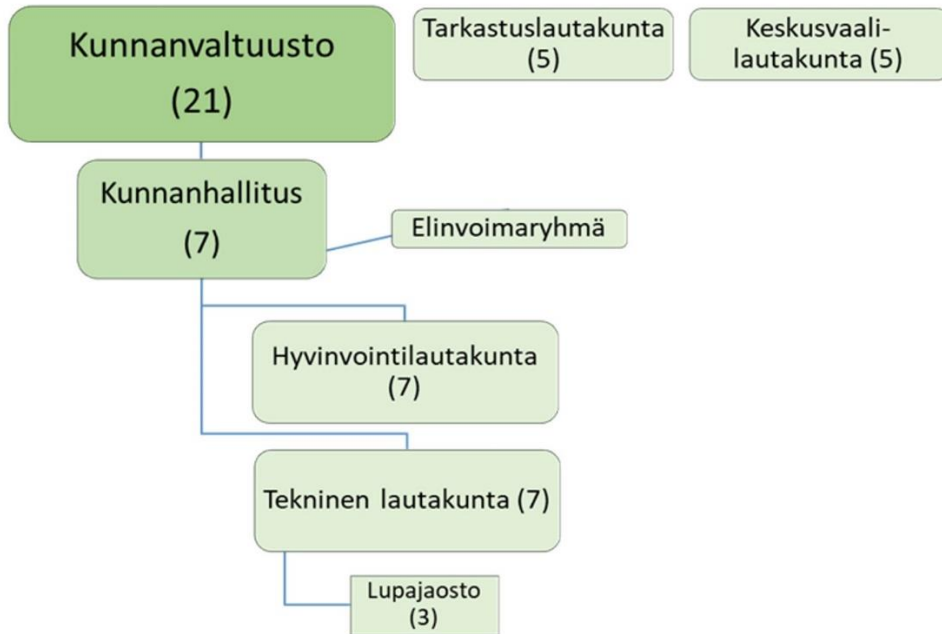
Luottamushenkilöorganisaatio 31.5.2025 saakka

Luottamushenkilöorganisaatio koostuu kunnanvaltuustosta, kunnanhallituksesta ja sen henkilöstöjaostosta, keskusvaalilautakunnasta, tarkastuslautakunnasta, sivistyslautakunnasta, elinvoimalautakunnasta, rakennuslautakunnasta ja teknisestä lautakunnasta.

Luottamushenkilöorganisaatio 1.6.2025 alkaen

Luottamushenkilöorganisaatio koostuu kunnanvaltuustosta, kunnanhallituksesta ja sen elinvoimaryhmästä, keskusvaalilautakunnasta, tarkastuslautakunnasta, hyvinvointilautakunnasta, teknisestä lautakunnasta ja sen lupajaostosta.

Henkilöstöorganisaatio

Kunnan strategisesta ja toiminnallisesta ohjauksesta sekä edunvalvonnasta vastaa kunnanjohtaja. Kunnanjohtajan alaisuudessa toimivat toimialajohtajat vastaavat kolmen substanssitoimialan johtamisesta (keskushallinto, sivistyspalvelut ja tekniset palvelut). Elinvoimapaikalliset toimivat kunnanjohtajan alaisuudessa elinvoimapaikallisten johdolla.

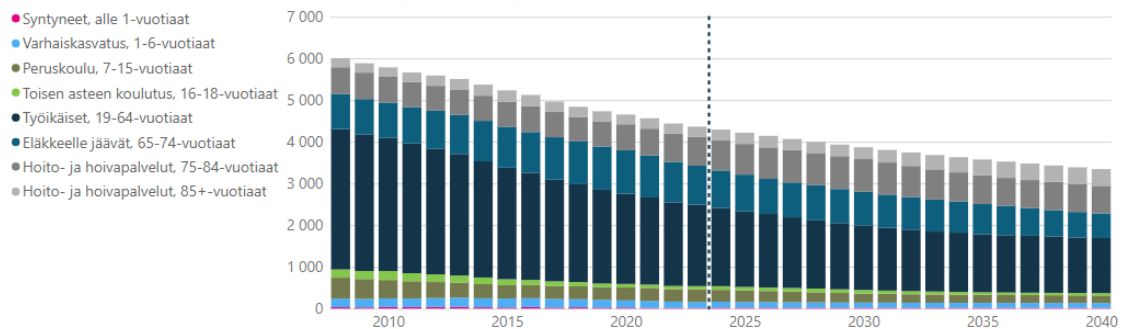
2.1.3 Väestö

Tulevaisuuden palvelutarpeita ennakoidaan ja arvioidaan myös väestökehityksen ja -rakenteen muutosten perusteella. Tilastokeskuksen ennusteiden mukaan Parikkalan kunnan väkiluku on laskeva. Ennusteet perustuvat toteutuneeseen kehitykseen ja siitä johdettuun todennäköiseen tulevaan kehitykseen.

Parikkalan kunnan väkiluku lokakuun 2024 tilaston mukaan on 4 320. Vuoden 2023 lopussa asukasluku oli 4 366, joten väkiluku on vähentynyt vuonna 2024 syyskuun loppuun mennessä 46 henkilöä. Edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan mennessä vähennys oli 57 henkilöä. Ennusteen mukaan Parikkalan kunnan väkiluku vuoden 2024 lopussa on 4 269 henkilöä. Suurena syynä väestömäärän laskuun on, että kuolleisuus (71) on paljon suurempi kuin syntyvyys (11). Nettomuutto on lokakuun lopussa 14 henkilön verran positiivinen. Ennusteen mukaan ensimmäisen kerran kunnan väkiluku menisi alle 4 000 henkilöä vuonna 2028.

Parikkalan väestön määrä ja rakenne vuosina 2008 – 2023 ja ennuste 2024 - 2040

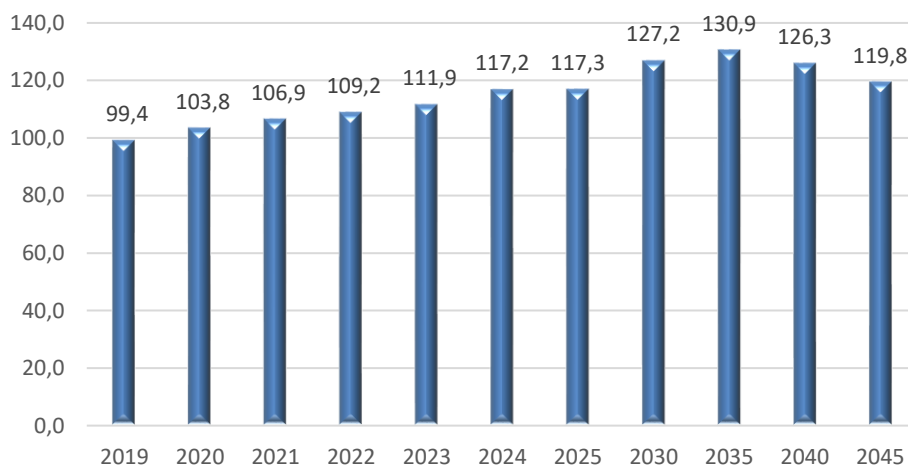
Väestö 2008-2023, väestöennuste 2024-2040 (Tilastokeskus)

Lähde: Tilastokeskus

Etenkin työikäisten määrä vähenee, sen sijaan yli 75-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa. Ennusteen mukaan yli 65-vuotiaiden osuus vuonna 2025 on lähes 45 % ja alle 16-vuotiaiden osuus 10,4 %. Väestörakenteen muutokset tulee ottaa huomioon erityisesti investoinneissa (koulu, kirjasto, liikuntapaikat, vuokra-asunnot, kunnan kiinteistöt), mutta myös palvelujen tuottamisessa. On tarkasteltava vaihtoehtoisia malleja kustannustehokkuuden lisäämiseksi mm. sähköisiä palveluja hyödyntämällä.

Väestöllinen huoltosuhde vuosina 2019–2023 ja ennuste 2024–2045

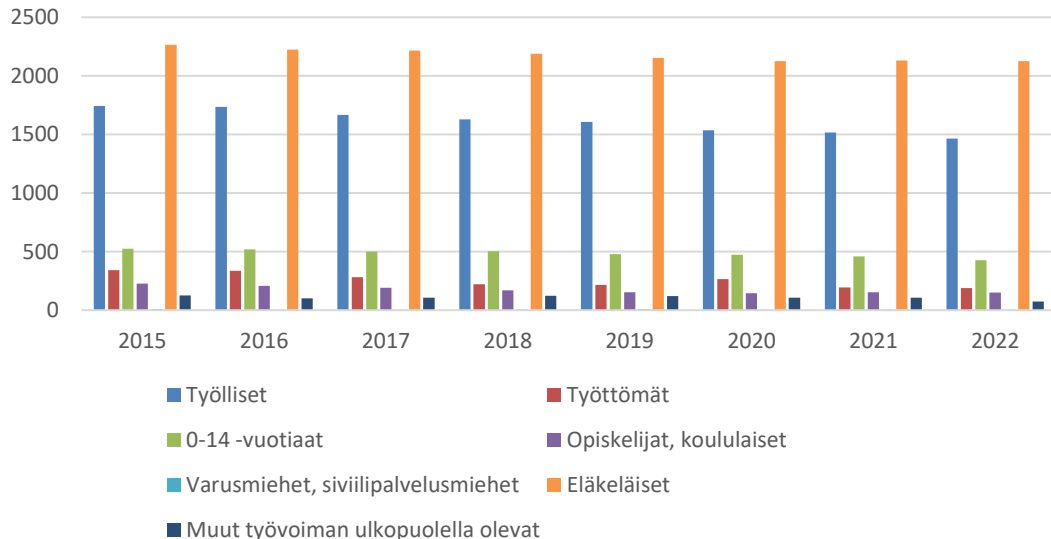
Lähde: Tilastokeskus

Väestöllinen eli demografinen huoltosuhde ilmoitetaan ei-työikäisten ja työikäisten määrien suhteena: kuinka monta ei-työikäistä kansalaista on kutakin työikäistä kohti jollakin määritellyllä alueella tai koko maassa. Väestötieteilijät laskevat suhdeluvun niin, että ei-työikäisiksi määritellään kaikki alle 15-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat. Työikäisiä ovat loput eli näiden rajojen väliin sijoittuvat. Kyse on siis lähinnä väestön ikärakenteen ja sen muutosten kuvaamisesta.

Taloudellinen huoltosuhde ilmaisee työttömien ja muiden työvoiman ulkopuolella olevien määrää suhteessa työllisten määrään eli kuinka monta ei-työssäkäyvää henkilöä on sataa työssäkäyvää henkilöä kohti. Edelliseen lasketaan mukaan 0–14-vuotiaat, opiskelijat, ase- tai siviilipalvelusta suorittavat, eläkeläiset sekä muut työvoiman ulkopuolella olevat, esimerkiksi omaa kotitalouttaan hoitavat. Työllisiksi luetaan kaikki 18–64 vuoden ikäiset henkilöt, jotka vuoden viimeisellä viikolla olivat ansiotyössä eivätkä olleet työnhakijoina. Parikkalan luku vuonna 2022 oli 202,7 ja koko maan 129,6.

Väestö pääasiallisen toiminnan mukaan 2012–2022

(Tilanne 31.12.)

Lähde: Tilastokeskus

2.1.4 Elinkeinot ja työllisyys

Parikkalan kunnan elinkeinorakenteessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuosina 2012–2021. Työpaikkaomavaraisuus oli vuonna 2021 80,6 % ja vuonna 2022 78,9 %. Työpaikkaomavaraisuus ilmaisee alueella työssäkäyvien ja alueella asuvan työllisen työvoiman määrän välisen suhteen.

	Parikkala
Alueella olevia työpaikkoja, 2022	1 157
Alkutuotannon työpaikkojen osuus, %, 2022	16,7
Jalostuksen työpaikkojen osuus, %, 2022	18,0
Palvelujen työpaikkojen osuus, %, 2022	63,2

Lähde: Tilastokeskus

Vuoden 2023 tilastoissa Parikkalan työvoima on 1 711 henkilöä ja vuonna 2024 yhteensä 1 656 henkilöä. Työvoiman määrän väheneminen yhdessä työttömyyden kanssa pitää verotulojen kehityksen hitaana.

Parikkalan työttömyysaste on vuoden 2023 aikana vaihdellut elokuun 8,4 prosentin ja maaliskuun 13,6 prosentin välillä. Vuonna 2024 vaihteluväli on ollut alkusyksyn 9,0 prosentin ja alkuvuoden 12,8 prosentin välillä. Työttömyysaste on pienempi kuin Imatran seudun ja Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueen työttömyysprosentit. Hyvin monet toisen asteen koulutuksen suorittaneet nuoret muuttavat pois ja haasteena on myös osaavan työvoiman saanti.

Työvoiman ulkopuolella olevien henkilöiden osuus selittyy ikärakenteella. Eläkeläisten osuus väestöstä on 47,9 prosenttia.

Väkiluku, 2023	4 366
Alueella asuva työllinen työvoima, 2022	1 466
20-64-vuotiaiden työllisyysaste, %, 2022	71,6
Asuinkunnassaan työssäkäyviä, osuus työllisistä, %, 2022	61,1
Työttömien osuus työvoimasta, %, 2022	11,5
Eläkeläisten osuus väestöstä, %, 2022	47,9

Lähde: Tilastokeskus

Työllisyyden hoito

Vuoden 2025 alusta työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät valtiolta kuntien vastattavaksi, jota varten kuntien tuli perustaa tietyt kriteerit täyttäviä työllisyysalueita. Myös vastuu työttömyysetuuksista, palkkatuesta ja starttirahoista siirtyy kunnille. Parikkalan kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 16.10.2023, 30 §:ssä lakisääteisen yhteistoimintasopimuksen yhteisestä toimielimestä Etelä-Karjalan kuntien työvoimapalvelujen ja kotoutumisen edistämisen tehtävien hoitamisessa, jossa Lappeenrannan kaupunki toimii vastuukuntana.

Siirtyvä kokonaisuus voidaan jakaa kahteen osaan: siirtyviin palveluihin sekä kasvaaviin etuuskuluihin. Siirtyvien palveluiden osalta kustannuksia lisäävät sekä lakisääteiset että mahdolliset vapaaehtoisesti järjestettävät, työllisyyttä ja elinvoimaa edistävät palvelut. Parikkalan kunnan tavoitteena on kuitenkin jatkaa työllisyyden hoitoa ja vaikuttaa tulevaisuudessa myös kunnan työttömyyden maksuosuuksiin. Teemme vuoden 2025 aikana yhteistyötä Ruokolahden ja Rautjärven kunnan kesken ja palkkaamme oman työllisyysohjaajan.

Kunnat osallistuvat myös entistä enemmän työttömyysetuuksien rahoittamiseen. Yksittäisen kunnan rahoitusosuus muuttuu sekä työttömyyden määrän että pituuden mukaan. Mitä pidempään yksittäisen henkilön työttömyys kestää, sitä isomman osan kunta joutuu etuuskuluista maksamaan. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuu on peruskunnilla, vaikka palveluita hoitaisi kuntien puolesta työllisyysalue. Uudella työttömyysturvavastuulla eli nk. kannustinmallilla kuntia ohjataan ja kannustetaan huolehtimaan työllisyydestä sekä järjestämään palvelut mahdollisimman tehokkaasti ja vaikuttavasti.

TE-palvelut 2024 -uudistuksessa kunnille siirtävistä työllisyyspalveluista muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, joka rahoitetaan kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta. Kunnille siirtyvien TE-palveluiden rahoitus viedään valtion-

osuusjärjestelmään käyttäen yhdistelmäkriteeriä: 50 prosenttia rahoituksesta kohdennetaan työikäisen väestön perusteella ja 50 prosenttia kohdennetaan laajan työttömyyden käsitteen mukaisen työttömien määrän perusteella.

Hallitusohjelman uudistukset tulevat voimaan tilanteessa, jossa maan talous on ajautumassa taantumaan. Työttömyyden, erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden, kääntymisen kasvuun on jo nähtävissä. Nuorille tarjotaan työmahdollisuuksia kunnan kesätyöpaikkojen ja kesätyöseteleiden sekä Duuni-setelin turvin.

Kela maksaa pitkään työttömänä olleille työmarkkinatukea. Vuoden 2024 loppuun saakka kunnat maksavat Kelalle yli 300 päivää työmarkkinatuella olleiden tuesta 50 % ja yli 1000 päivää työmarkkinatuella olleiden tuesta 70 %.

Vuoden 2025 alusta kuntien rahoitusvastuu työttömyyskuluista kasvaa siten, että kunnat maksavat työttömyyspäivien mukaan:

101–200 päivää 10 %
 201–300 päivää 20 %
 301–400 päivää 30 %
 401–700 päivää 40 %
 701– päivää 50 %

Vuoden 2024 loppuun saakka kunnan ei tarvitse maksaa em. osuutta työmarkkinatuesta, jos työttömälle järjestetään esimerkiksi kuntouttavaa työtoimintaa. Vuoden 2025 alusta maksuvastuu poistuu vasta silloin, kun työtön työllistyy avoimille työmarkkinoille. Kunta on ostanut kuntouttavan työtoiminnan Laptuote-säätiöltä. Parikkalan kunnan talousarviossa määrärahat ovat talousarvion laadintahetkellä olevien valtionosuuslaskelmien mukaisesti siten, että määräraha 380 000 euroa ja kompensatio työttömyyseteuksista noin 130 000 euroa.

Elinvoimapalvelut

Vuosina 2024–2025 Parikkalan kunta hankkii osan yritysneuvontaan, kasvuun ja kehittämiseen liittyvistä yrityspalveluista Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy:ltä. Pääosin yrityksiin liittyvät asiat hoidetaan kuitenkin paikallisesti kunnan omana työnä kunnanjohtajan ja elinvoimapäällikön toimesta.

Kunnanvaltuusto hyväksyi 11.11.2024, 33 § kunnan elinvoimaohjelman vuosille 2025–2027.

Parikkalan yrityskanta on Tilastokeskuksen StatFin-tilaston mukaan 380 (Q2/2024).

	2021	2022	2023	2024 (Q1-Q2)
Yrityskanta	378	376	380	380
Aloittaneet yritykset	19	18	20	12
Lopettaneet yritykset	20	17	16	11

Lähde: Tilastokeskus

2.1.5 Asuminen

Parikkalassa on vuoden 2023 tilaston mukaan yhteensä 3 265 asuntoa, joista vakinaisesti asuttuja on 2 433. Asunnot jakautuvat siten, että omakoti- ja paritaloissa asuntoja on 2 170 (vakituisesti asuttuja 1 687), rivitaloissa 530 (vakituisesti asuttuja 382), kerrostaloissa 420 (vakituisesti asuttuja 294) asuntoa ja muissa rakennuksissa yhteensä 145 (vakituisesti asuttuja 90) asuntoa. Parikkalaan muuttaisi uusia asukkaita, mutta kunnassa on varsinkin keskustassa tällä hetkellä asuntopula.

Asuntotuotantoa varten on syytä käynnistää maankäytön ja asuntotuotannon suunnitelmien laatimiset ja yhteistyökumppaneiden etsintä uudisrakennusta tai olemassa olevan rakennuksen muuttamiseksi vuokra-asuntokäyttöön. Asuntojen kysyntä kohdistuu ennen kaikkea keskustan alueelle, ei tasaisesti koko kunnan alueelle. Rakentaminen on valtakunnallisesti pysähdyksissä, mikä puolestaan heijastuu tonttikauppaan.

Asumisen suhteen tullaan hyödyntämään maallemuuttobuumia ja teemme yhteistyötä vuonna 2025 kylien aktiivisten toimijoiden kanssa samassa kumppanuuspöydässä. Samalla pyritään huomioimaan myös vapaa-ajanasukkaiden mahdollisuudet muuttaa vapaa-ajan käytössä oleva rakennus vakituisesti asumispaikaksi.

2.1.6 Hyvinvointi

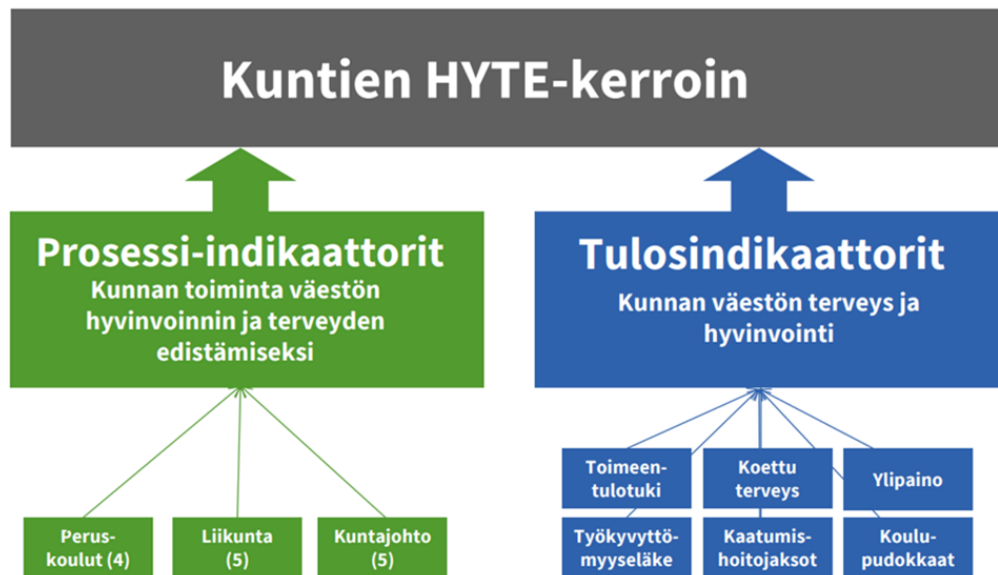
Kuntalain 1 §:n perusteella hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Terveystieteidenhuoltolain 12 §:n 1 momentin mukaan kuntia veloitetaan raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Sen lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava laajempi hyvinvointikertomus.

Hyvinvoiva, vireä, yhteisöllinen ja aktiivinen Parikkala on hyväksytyn kuntastrategian kulmakiviä. Parikkalan kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ohjaa hyvinvointikertomus- ja suunnitelma. Hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty joulukuun 2023 kunnanvaltuustossa samaan aikaan talousarvion ja henkilöstösuunnitelman kanssa. Hyvinvointisuunnitelma sisältää toimenpiteet ja tehtävät hyvinvointitavoitteiden toteutumisen tueksi. Hyvinvointisuunnitelmaa päivitetään vuosittain.

Parikkalan kunta haluaa profiloitua ennen kaikkea lapsiperheiden kunnaksi. Siitä huolimatta, että kunnassa kasvaa eniten 75 vuotta täyttäneiden määrä. Parikkalassa kuolleisuus on jo reilusti ylittänyt syntyvyyden, joten tavoite on houkutella kuntaan muuttavia lapsiperheitä. Tuoreen kouluterveyskyselyn (2023) tulosten perusteella parikkalaisilla lapsilla ja nuorilla on haasteita, niin mielenhyvinvoinnissa, sosiaalisissa suhteissa kuin elintavoissakin. Hyvinvointisuunnitelmassa on tavoitteita ennen kaikkea siis tähän työhön. Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen jälkeen on edelleen huolehdittava, että hyvinvoinnin edistämiseen ja tukemiseen liittyvät yhdyspinnat toimivat alueen asukkaille jouhevasti eikä pääse muodostumaan palveluaukkoja. Vuonna 2025 keskeisenä toiminnan painopisteenä onkin oltava toimivien käytänteiden luominen hyvinvointialueen kanssa.

Vaikuttava hyvinvoinnin edistäminen edellyttää laaja-alaista ja poikkihallinnollista yhteistyötä eri toimijoiden ja asukkaiden kanssa. Keskeistä ovat johdetut, oikein kohdenetut ja oikea-aikaiset hyvinvointia tukevat ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet, jotka perustuvat laadukkaaseen tietoon hyvinvoinnin tilasta sekä tutkitusti vaikuttaviin menetelmiin. Vuonna 2023 kunnille otettiin käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, jonka mukaan kun-

tien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Valtionosuuden lisäosalla halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

HYTE-kertoimen suuruus määräytyy hyvinvoinnin edistämistyötä kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja toiminnan tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista (yhteensä 6 indikaattoria). Kuntiin kohdennettavan HYTE-kertoimen suuruus vaihtelee noin 7,5–22 euron välillä asukasta. Valtiovarainministeriön valtionosuuksien ennakkollisten laskentatietojen mukaan Parikkalan kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa vuodelle 2024 oli noin 57 000 euroa (HYTE-kerroin 0,67) ja vuodelle 2025 suuruus on noin 79 000 euroa.

		2020	2021	2022	2023
HYTE-kerroin euroa / asukas	Koko maa				
	Etelä-Karjala				
	Parikkala	14,7	13,8	11,9	16,6
	Rautjärvi	14,9	14,7	14,6	17,1
	Ruokolahti	13,1	13	16,8	20,0
HYTE-kerroin, 1 000 euroa	Koko maa				
	Etelä-Karjala				
	Parikkala	69,4	64,2	54,2	59
	Rautjärvi	48,2	46,1	45,2	60
	Ruokolahti	65,6	63,8	82,7	70

THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2024

2.2 Taloudelliset lähtökohdat

2.2.1 Kansantalouden tilanne ja kehitys

Vuoden 2023 alusta aloittivat hyvinvointialueet. Vuonna 2025 on vuorossa toinen jätti uudistus, kun työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät kuntien hoidettavaksi. Muutokset näkyvät kunnissa tänä vuonna ja tulevina taloussuunnitelmavuosina 2026–2027. Suomen Kuntaliitto arvioi syyskuussa, että kuntatalouden tilanne heikkenee vuonna 2024 jyrkästi, sillä toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikkenevän vuonna 2024 noin miljardin euron alijäämään.

Keväästä 2024 syyskuulle kuntatalousohjelmaan verrattuna kuntatalouden kehitysnäkymät ovat heikentyneet jonkin verran. Heikkojen talousnäkökymien taustalla ovat kuntien kasvavat kustannukset, investointipaineet ja soteuudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytykset ja takaisinperinnät. Kuntien verotulojen ennakoitaan kasvavan maltillisesti. Laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine kasvaa kehyskauden aikana kaikissa kuntakokoryhmissä. Myös negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä kasvaa merkittävästi vuoteen 2028 mennessä. Vuosikatteen vahvistamiseen tulisi kiinnittää huomiota erityisesti useissa pienimmissä kuntakokoryhmissä.

2.2.2 Kuntatalous

Valtionosuusuudistuksen voimaantulo on siirtynyt vuoteen 2027. Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Tavoitteena on varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa.

Vuonna 2025 valtionosuuksia ja verotuloja muuttaa ansiotulovähennyksen poistuminen kunnallisverosta. Tämä lisää kuntien tuloverotottoja, mutta vastaava summa vähennetään valtionosuuksista eli muutos toteutetaan kustannusneutraalisti koko maan tasolla. Lisäksi kuntien vastuulle siirtyvät työllisyyspalvelut kasvattavat vuoden 2025 valtionosuuksia, tuoden kunnille myös näiden toimintojen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Verotulot ja valtionosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuoden 2024 ja vuoden 2025 osalta edellä mainituista muutoksista johtuen.

Valtionosuusuudistuksen takia vuoden 2027 ja sen jälkeiset valtionosuudet eivät ole vielä arvioitavissa, laskelmissa on käytetty nykyjärjestelmän mukaisia ennusteita. Verotulot ja valtionosuudet ovat muuttuneet merkittävästi hyvinvointialueuudistuksen ja vuoden 2023 poikkeusvuoden jälkeen. Verotuloista on poistunut aiempien, korkeimpien, tuloveroprosenttien vaikutukset. Valtionosuuksia on muuttanut merkittävästi ns. sote-erien huomioiminen valtionosuuksia vähentävinä tai lisäävinä tekijöinä.

Verotulot

Verotulot ovat yhä kuntien merkittävin tulonlähde, mutta verorahoitus ei pitkän aikavälin keskiarvoa korkeammasta kasvusta huolimatta riitä kuntien kasvaviin menopaineisiin. Kuntien mittavat alijäämät vuosina 2025–28 edellyttävät merkittäviä sopeutus-toimia kunnissa tulevina vuosina.

Verotulojen budjetoinnissa käytetyt luvut perustuvat Kuntaliiton julkaiseman kunta-kohtaisen verotulokehikon ennusteeseen.

Kunnallisveroprosentteihin kohdistuu kunnissa kova paine, niin myös Parikkalassa. Kunnanvaltuusto päätti 11.11.2024 kokouksessaan vuoden 2025 tuloveroprosentiksi 9,50, joka on sama kuin vuonna 2024.

TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Verolaji						
Kunnallisvero	14 237	7 051	7 176	7 440	7 685	7 761
<i>Muutos %</i>	1,7	-50,5	1,8	3,7	3,3	1,0
Yhteisövero	1 938	1 087	955	973	1 036	1 093
<i>Muutos %</i>	-9,3	-43,9	-12,1	1,8	6,5	5,5
Kiinteistövero	1 373	1 379	1 643	1 645	1 645	1 645
<i>Muutos %</i>	3,9	0,4	19,2	0,1	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	17 548	9 517	9 774	10 058	10 366	10 500
<i>Muutos %</i>	0,6	-45,8	2,7	2,9	3,1	1,3
<i>Tulovero-%</i>	21,5	8,86	9,50	9,50	9,50	9,50

Suomen Kuntaliiton veroennustekehikon kuntatiedosto, syyskuu 2024

* ennuste 2024 - 2027

Valtionosuudet

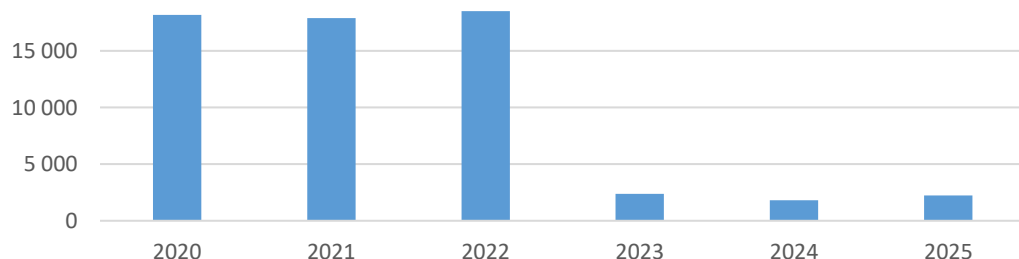
Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta. Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta:

1. valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021), johon sisältyy myös verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus ja verotulomenetyksen korvaus, TE-uudistuksen perusteella tuleva valtionosuusrahoitus sekä esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset
2. opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) ja em. lain muutoslain (1114/2021) mukaisesta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtionosuusrahoitus maksetaan kunnille ja muille rahoituksen saajille yhtenä eränä jokaisen kuukauden 11. päivään mennessä. Valtionosuusrahoitus on yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan rahoituksen saaja päättää itse valtionosuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä.

Yhteensä valtionosuuksia talousarvioon 2025 on arvioitu kertyvän 2 225 369 euroa.

Valtionosuudet 2020 - 2023, arvio 2024 - 2025

Rahoitustuotot ja -kulut

Sekä lyhyet markkinakorot että valtion viitelainojen korot ovat laskeneet vuoden alun tilanteesta. Euribor-korot ovat laskeneet 3,9 prosentista hieman yli 2,4 prosenttiin. Korkojen lasku johtuu pääasiassa inflaation hidastumisesta ja Euroopan keskuspankin päätöksistä laskea ohjauskorkoa. Arvioiden mukaan korkojen lasku jatkuu myös vuoden 2025 puolella.

Toimintatuotot ja -kulut

Vuoden 2025 talousarviossa toimintatuotot ovat noin 6,9 milj. euroa ja toimintakulut noin 17,1 milj. euroa. Erityisesti palkankorotukset ja yleinen hintatason nousu ovat lisänneet kustannuksia.

Poistot

Poistojen arvioidaan olevan vuonna 2025 noin 2,6 milj. euroa. Poistojen suuri määrä johtuu etenkin viime vuosina tehdyistä isoista investoinneista: jäteveden puhdistamo, Kirjolan koulu ja Käskynkän peruskorjaus.

Talouden sopeuttaminen

Parikkalan kunta on tilanteessa, jossa taloutta on sopeutettava vastaamaan palvelutarvetta ja muuttunutta väestörakennetta ja -määrää. Tämä tarkoittaa, että on katsottava palveluiden järjestämistä, palveluiden tuottamistapoja ja palveluverkkoa kokonaisuutena uudelleen. Sopeuttamispaineen ovat luoneet kunnasta riippumattomat tekijät, kuten valtionosuuksissa, verotuloissa ja valtakunnallisissa palkkaratkaisuissa tapahtuneet muutokset.

Talouden sopeuttaminen tehdään vuoteen 2027 mennessä ja on luotava tilanne, jossa kunta kestää tilapäiset talouden vaihtelut. Talouden sopeuttaminen tulee ulottumaan laajasti kunnan palveluihin, avustuksiin, palveluverkkoihin ja tulojen kasvattamiseen. Merkittävimpiä toimia ovat palvelujen mitoittaminen väestön vähenemisen ja ikääntymisen myötä muuttuneisiin tarpeisiin eri alueilla sillä palveluiden tuottamisen kustannukset eivät vähene väestömäärän vähenemisen suhteessa.

Parikkalan kunnan haasteena on kiinteistöjen suuri määrä ja niissä oleva merkittävä korjausvelka. Tärkeimmät kiinteistöt on kuitenkin jo saneerattu tai tehty uudisrakennus (päivähoito, koulut, sotekiinteistöt). Asuntojen osalta on runsaasti korjausvelkaa ja tarve erilaisille asuntoratkaisuille on olemassa.

Vaikka kunnan menokehitystä on vuoden 2024 aikana saatu hillittyä, niin talouden sopeuttamiseen menee useampi vuosi. Kuntaan suunnitellut investointihankkeet esimerkiksi uusiutuvaan energiaan liittyen, tuovat kuitenkin positiivista näkymää. Nämä hankkeet luovat alueelle uutta elinvoimaa työpaikkojen sekä kiinteistöverotulojen muodossa. On arvioitu, että aurinkoenergiahanke tuo valmistuttuaan puhtaina kiinteistöverotuloina noin 2 500 euroa/ha uutta kiinteistöverotuloa.

Talousarvion laskelmat, jotka sisältävät tällä hetkellä ”juustohöylällä” haettuja säästöjä käyttötaloudesta, osoittavat, että vuodet 2025 ja 2026 tulevat olemaan tulokseen negatiivisia, mutta vuonna 2027 päästäisiin lievästi positiiviseen tulokseen.

Parikkalan kuntatalouden haastetta lisäävät Kirjolan koulun uudisosan ja Käskynkän peruskorjauksen valmistumisen myötä lisääntyneet poistot sekä niihin liittyvä laina-

määrä. Kunta on joutunut ottamaan paljon velkaa näihin investointeihin. Koulun lainoissa on kiinteät korot, joten yleisen korkotason muuttuminen ei vaikuta näiden lainojen korkokulujen määrään. Käskykän peruskorjauksen lainaan saatiin ARA:lta korkotukea, mikä vähentää korkokustannuksia.

Talouden tasapainottaminen edellyttää palvelujen kehittämistä kustannustehokkaamiksi, kuntien välisen yhteistyön tiivistämistä ja vahvaa elinkeinopoliitikkaa.

2.2.3 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne, sitovuus ja seuranta

Käyttötaloussosassa eri toimialoja sitoo toimintakate. Lautakunnilla on oikeus tehdä palvelualueiden tuloarvioiden ja määrärahojen muutoksia, kun ne eivät muuta toimialan toimintakatetta. Toimintakatteeseen vaikuttavat ja toimialojen väliset muutokset on valtuuston hyväksyttävä.

Tuloslaskelmaosassa sitovia eriä ovat verotulot ja valtionosuudet, rahoitustuottojen ja -kulujen yhteismäärä.

Rahoitusosassa sitovia eriä ovat antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset, pitkäaikaisten lainojen lisäys ja vähennys sekä lyhytaikaisten lainojen muutos.

Investointiosassa kunnan investointimenot ja -tulot ovat valtuustoon nähden sitovia hanketasolla. Hankkeet voivat olla yksilöityjä tai suurempia kokonaisuuksia.

Talousarvion laadintasäädösten mukaan talousarvion käyttötaloussosa sisältää sekä ulkoiset että sisäiset menot ja tulot. Vuoden 2025 tulosalueiden määrärahat yhteensä ovat valtuustoon nähden sitovia, taloussuunnitelmavuosien 2026 ja 2027 osalta määrärahat ovat toiminnan kehittämistä ohjaavia.

Kunnan sisäisen laskutuksen erät muodostuvat ateria-, siivous- ja kuljetuspalveluista sekä kiinteistöjen pääoma- ja tilavuokrista. Sisäisesti laskutetaan myös eri toimialojen vesi ja jätevesi. Sisäinen laskutus perustuu palvelun tai kiinteistön käyttöön.

2.2.4 Talousarvioon sisältyvät riskit

Riskien hallinnan ja analyysin tulisi olla jatkuvaa. Vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä tulisi tehdä riskien arviointi. Yleensä luokitteluna käytetään jakoa strategiisiin, toiminnallisiin ja taloudellisiin riskeihin sekä vahinkoriskeihin. Riskienhallinnan keskeisin tarkoitus on strategisten tavoitteiden toteutumisen varmistaminen. Riskeillä tarkoitetaan epävarmuustekijöitä, jotka voivat aiheuttaa epäonnistumisen toiminnassa tai tavoitteiden toteutumisessa, tai muita merkittäviä vahinkoja.

Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja talousarvion toteutuminen oikealla ennakoinnilla.

Parikkalan kunnan taloutta katetaan suurimmaksi osaksi verotuloilla, joten väkiluvun kasvattaminen tai edes nykyisellään pitäminen tulee olemaan erittäin tärkeää ja samalla haastavaa nykyisessä markkinatilanteessa. Väkiluvun kasvattaminen tai ennallaan pitäminen ei kuitenkaan pelkästään riitä. Kunnan täytyy huolehtia myös kunnassa toimivista yrityksistä ja yrittäjistä. Tällä hetkellä kunnan yhteisöverokertymät ovat ennusteen mukaan laihojen vuosien jälkeen kuitenkin kasvusuunnassa.

Lisäksi hyvinvointialueiden heikot talousnäkymät voivat vaikuttaa valtionosuuksiin heikentävästi ja julkisuuteen nousseiden arvioiden mukaan myös näyttäisi siltä, että osa pienempien kuntien hyvinvointiasemista ja muista hyvinvointipalveluista voidaan

sulkea kokonaan. Tämän toteutuessa pienet kunnat voivat menettää lähipalvelut ja näiden lisäksi myös suuret vuokratulot, joita hyvinvointialueet maksavat nykysojelmien mukaisesti. Lisäksi isot kiinteistöt jäisivät käyttämättömiksi.

Strategisina riskeinä (pitkän aikavälin vaikutukset tavoitteisiin ja esimerkiksi kuntastrategian toteutumiseen) ovat:

- Hyvinvointialueen palvelutuotannon alasajosta johtuva liiallinen säästäminen, mikä voi johtaa kuntalaisten epätasa-arvoiseen kohteluun ja sairastavuuden kasvuun.
- Kunnan maineen ja imagon heikentyminen ja sitä kautta vaikutukset kunnan ulkopuolellekin.
- Kilpailutusten tai hankkeiden epäonnistuminen sekä sopimusten hallinta (kunnan toimintakykyyn vaikuttaminen ja oikeusriidat).
- Geopoliittisen tilanteen eskaloituminen.
- Poikkeukselliset sääilmiöt (ei pystytä ennakoimaan riittävästi esimerkiksi hulevesien hallintaa).

Toiminnalliset riskit (kunnan operatiivista toimintaa uhkaavia) ovat:

- Henkilöstön vaihtuvuus ja rekrytointien epäonnistuminen (palveluun vaikuttaminen, jos ei saada osaavaa henkilöstöä ja työnantajamielikuvan heikentyminen jatkuvasta vaihtuvuudesta johtuen, osaamisen ja tiedon katoaminen).
- Asiakaspalvelun toimimattomuus (palveluja ei pystytä tarjoamaan tai palvelutason lasku).
- Tietojärjestelmien ja verkkoyhteyksien toimimattomuus (valmius- ja turvallisuussuunnittelu avainasemassa).
- Väärinkäytökset (ennaltaehkäisy ja ohjeistus saada toimivaksi, mainehaitta).
- Negatiivinen uutisointi Parikkalasta (vaikuttaa henkilöstön motivaation ja mahdollisiin muuttaviin uusiin kuntalaisiin).
- Työhyvinvoinnin heikentyminen (toiminta häiriintyy ja kasvattaa virheiden mahdollisuutta).

Taloudelliset riskit:

- Valtionosuusjärjestelmän heikentyminen uudistusten myötä (tulorahoituksen epävarmuus).
- Velkaantumisen jatkuminen (vaikutukset talouden tasapainoon).
- Liiallinen sopeuttaminen (palvelut heikentyvät).

Vahinkoriskit (omaisuus- tai henkilövahingot) ovat:

- Henkilöstöön kohdistuvat uhka- ja väkivaltatilanteet (henkilövahinkojen aiheutuminen, työturvallisuuden vaarantuminen).
- Kiinteistöihin ja omaisuuteen kohdistuvat riskit (vahingonteko ja rikolliset teot).
- Kiinteistöjen turvallisuus ja terveys (mahdolliset sisäilma- ja kosteusongelmat, korjausvelan vähentäminen tulevina vuosina).
- Luonnonilmiöt (vakuutusten ajantasaisuus).
- Vesi- ja jäteverkostojen vauriot ja vahingot (juomaveden saastumisriski tai jakeluverkon häiriöt).
- Laaja-alainen vaikuttaminen / häiriötilanteet (liittyen kriisitilanteisiin ja Ukrainan sotaan).

Toimielinten tulee jatkossa tehdä myös talousarvion laadinnan yhteydessä riskien arviointia omalla toimialueellaan. Näin voidaan jo etukäteen varautua riskien toteutumisen todennäköisyyksiin.

2.2.5 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kuntalain 14 §:n mukaan kunnanvaltuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamista ja hallintaa, joilla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja niitä uhkaavia riskejä. Sisäiseen valvontaan kuuluu muun muassa sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on varmentaa sisäisen valvonnan toimivuus.

Parikkalan kunnan hallintosäännön luvussa 10 on määräykset sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kunnanvaltuusto on 10.4.2014, 15 §:ssä hyväksynyt kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ja kunnanhallitus 11.12.2017, 225 §:ssä Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan -ohjeen. Nämä on syytä myös päivittää vuonna 2025.

Riskienhallinnan onnistuminen vaatii päämäärätietoista johtamista, joka konkretisoi- tuu tehokkaana toimintana asioiden eteenpäin viemiseksi ja riittävällä viestinnällä. Riskienhallintaprosessi on osa kaikkia toimintoja ja päätöksentekoa. Riskienhallinta- prosessin tarkoituksena on varmistaa, että toimintaympäristön muutokset huomioi- daan ja ennakoitaa.

2.2.6 Talouden tasapainovaatimus / Alijäämän kattamisvelvollisuus

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Alijäämän kattamisvel- vollisuus on kytketty tilinpäätöksen osoittamaan kertyneeseen alijäämään, ja se on katettava viimeistään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Parikkalan kunnalla ei ole taseessa kuntalain mukaista talous- suunnitelmassa katettavaa alijäämää. Kunnan talous on kuitenkin taseessa olevasta ylijäämästä huolimatta rakenteellisesti alijäämäinen. Edessä on talouden sopeuttami- nen tulorahoitustason mukaiseksi, samalla kun talouskehityksen kokonaiskuva on heikkenemässä. Taloussuunnitelmavuosille valmistellaan talouden sopeuttamisoh- jelma, jotta kunnan talous on ylijäämäinen viimeistään vuonna 2027.

Taloussuunnitelmassa on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mai- nittuna ajanjaksona on katettava. Taloussuunnitelma on laadittava vähintään neljäksi vuodeksi, alijäämän kattamiskaudeksi, sen tilinpäätöksen jälkeen, kun alijäämää on kertynyt. Yksilöityjen toimenpiteiden hyväksymättä jättäminen on lainvastaisena ku- mottavissa.

Lisäksi 110 a § Alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen covid-19-epi- demiasta johtuvien taloudellisten vaikeuksien vuoksi siten, että valtionvarainministeriö voi hakemuksesta jatkaa neljän vuoden määräaikaa kuuden vuoden mittaiseksi. Laki on väliaikaisesti voimassa 1.12.2020–31.12.2025. Mikäli edellä mainittu tasapainotus ei onnistu, kuntalain § 118:ssä on erikseen maininta arviointimenettelystä, joka voi- daan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa.

§ 118 Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely

Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytys- ten turvaamiseksi, jos vähintään toinen 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista erityisen vai- keassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksistä täyttyy.

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa. Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai jos rahoituksen riittävyyttä tai vakaavaisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet kaikki seuraavat raja-arvot:

1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia;
2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitalinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitalinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;
4. konsernitalinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

2.3 Parikkalan kuntastrategia

2.3.1 Kuntastrategian visio, painopisteet ja tavoitteet

Parikkalan kunnanvaltuusto on kokouksessaan 16.10.2023, 27 §:ssä hyväksynyt päivitetyn kuntastrategian. Strategia ulottuu vuoteen 2030 saakka ja sitä päivitetään säännöllisesti. Hyväksytty kuntastrategia määrittää kehittämisen ja tekemisen suunta-aiivat. Strategiaan on yhteisesti määritelty kolme painopistettä; Kestävää kasvua ja elinvoimaa, Yhdessä tekemistä ja Palveluista hyvinvointia. Painopisteille on luotu myös yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet. Nyt käsiteltävänä olevassa talousarviossa konkreettiset toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteet päätetään toimielinakohtaisesti.

Kuntastrategia 2023-2030

Visio:

Parasta yhdessä

Parikkalassa toimitaan ja kehitetään ketterästi sekä huolehditaan niin kuntalaisten hyvinvoinnista ja sujuvasta arjesta kuin toimintaympäristön elinvoimasta

- Arvot**
- ❖ **Tekevä ja oppiva Parikkala**
Tavoitteena on, että on valmius oppimiseen ja alustetaan. Tavoitteena on, että oppiminen on osa toimintaa ja se on osa arkea. Tavoitteena on, että oppiminen on osa toimintaa ja se on osa arkea.
 - ❖ **Avoin ja helposti lähestyttävä Parikkala**
Tavoitteena on, että olemme avoimia ja kuuntelun kautta saamme tietoa ja tukea. Näkyvästi olemme avoimia ja kuuntelun kautta saamme tietoa ja tukea.
 - ❖ **Rohkea ja edistysellinen Parikkala**
Tavoitteena on, että olemme rohkeita ja edistysellisiä. Näkyvästi olemme rohkeita ja edistysellisiä.
 - ❖ **Oikealla asenteella ja aktiivinen Parikkala**
Tavoitteena on, että olemme oikealla asenteella ja aktiivisia. Näkyvästi olemme oikealla asenteella ja aktiivisia.

Painopisteet :

Kestävää kasvua ja elinvoimaa

- 1) Huolehdimme kestävästä kasvusta
- 2) Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan
- 3) Edistämme aktiivisesti matkailua
- 4) Panostamme tehokkaaseen markkinointiin ja viestintään
- 5) Huolehdimme kestävästä taloudesta
- 6) Huolehdimme Hinku -päästötavoitteista

Yhdessä tekemistä

- 1) Toimimme yhteisöllisesti ja aktiivisesti
- 2) Pidämme Parikkalan vireänä
- 3) Luotamme toisiimme ja teemme asioita yhdessä
- 4) Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista
- 5) Olemme yhdessä oppiva organisaatio/yhteisö

Palveluista hyvinvointia

- 1) Kehitämme palveluita ja luomme uusia toimintatapoja
- 2) Tuottamamme palvelut ovat laadukkaita, vastaavat kuntalaisten tarpeita ja kehittyvät mahdollistaen asukkaiden hyvinvoinnin myös kuntakeskuksen ulkopuolella
- 3) Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin
- 4) Teemme rohkeita avauksia ennakkoluulottomasti

Kuntastrategiassa määritellyt arvot ohjaavat toimintaa periaatetasolla. Parikkalan kunnan arvot ovat:

- ❖ **Tekevä ja oppiva Parikkala**
Tarkoittaa sitä, että on valmis kysymään, jos ei tiedä jotain. Tehdään asioita tärkeysjärjestyksessä, jotta asiat edistyvät. Asennoidutaan uuden oppimiseen myönteisesti. Näkyy toimeliaisuutena, aikaansaamisena, uteliaisuutena.
- ❖ **Avoim ja helposti lähestyttävä Parikkala**
Tarkoittaa sitä, että olemme avoimia ja kuuntelemme herkällä korvalla sekä kuntalaisia että työyhteisöä. Näkyy asiakaspalveluhenkisyysenä ja toisten auttamisena.
- ❖ **Rohkea ja edistyksellinen Parikkala**
Tarkoittaa sitä, että ei pelätä uusia asioita ja epäonnistumisia, vaan kokeillaan rohkeasti. Näkyy siinä, että asiat kehittyvät ja tulee uusia toimintatapoja. Muistetaan kertoa onnistumisista toisillekin.
- ❖ **Oikealla asenteella ja aktiivinen Parikkala**
Tarkoittaa sitä, että toimimme arvojemme mukaisesti ja tiedostamme oman vastuamme. Näkyy siinä, että toimimme tarvittaessa myös epämurkavuusalueellamme. Kriittisen tarkastelun jälkeen arvostamme toimivia toimintamalleja ja käytänteitä.

2.3.2 Kuntastrategian ohjaavuus ja jalkauttaminen

Kunnanvaltuusto on päättänyt kuntastrategiasta ja sen toteuttamisesta. Kuntastrategia on yhteisen tahtotilan ilmaisu siitä, millainen Parikkalan kunnan halutaan olevan vuonna 2030. Kuntastrategia yksinään ei kuitenkaan riitä, vaan sen toteutusta tukevat erilaiset ohjelmat ja suunnitelmat. Vuosittain tavoitteet kirjataan myös seuraavan vuoden talousarvioon valittujen painopisteiden perusteella.

Vuoden 2025 painopisteiksi on valittu:

Kestävää kasvua ja elinvoimaa

Tavoite 2: Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan

- Toimenpide: Luomme edellytyksiä yritysten sijoittumiselle ja houkuttelemme osajia sekä huolehdimme joustavasta kaavoittamisesta.
- Toimenpide: Teemme oppilaitosyhteistyötä ja vahvistamme elinvoimaisuutta ottamalla käyttöön yritysvaikutusten arvioinnin.

Tavoite 3: Edistämme aktiivisesti matkailua

- Toimenpide: Vahvistamme Parikkalaa matkailukuntana yhteistyössä verkoston kanssa.
- Toimenpide: Huolehdimme luonnosta ja teemme siitä meidän kaikkien yhteisen asian.

Tavoite 5: Huolehdimme kestävästä taloudesta

- Toimenpide: Huolehdimme talouden tasapainosta.

Yhdessä tekemistä

Tavoite 2: Pidämme Parikkalan vireänä

- Toimenpide: Edistämme palvelujen tuottamista yhteistyössä yritysten, kolmannen sektorin sekä eri yhteisöjen kanssa ja tuemme erilaisen harrastustoiminnan kehittämistä avustamalla kolmannen sektorin toimimista.
- Toimenpide: Edistämme vapaa-ajanasukkaiden mahdollisuuksia työskennellä ja asua kunnassa.

Tavoite 4: Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista

- Toimenpide: Tuemme kannustavalla johtamisella henkilöstön mahdollisuuksia kehittää itseään, omaa työtään ja toimintatapojaan. Lisäksi jokainen kunnan työntekijä mieltää olevansa ennen kaikkea kuntalaisia varten.
- Toimenpide: Kehitämme aktiivisesti esihenkilötyötä ja johtamista.

Palveluista hyvinvointia

Tavoite 3: Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin

- Toimenpide: Panostamme lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä koulutukseen ja edistämme perheiden juurtumista Parikkalaan.
- Toimenpide: Toimimme aktiivisesti perheiden hyvinvoinnin puolesta.

Tavoite 5: Teemme rohkeita avauksia ennakkoluulottomasti

- Toimenpide: Teemme uusia ja rohkeita avauksia sekä kokeilemme asioita, emmekä pelkää virheitä tai epäonnistumista vaan kannustamme toimimaan ennakkoluulottomasti.
- Toimenpide: Mahdollistamme uusia tapoja toimia ja tuottaa palveluita, myös kunnan ulkopuolisissa palveluissa

Kuntastrategiaa koskevaa viestintää ja jalkauttamista henkilöstölle tehostetaan. Tämä edellyttää jokaiselta työntekijältä myös uudenlaista asennetta yhteistä tekemistä kohtaan.

2.3.3 Parikkalan kunnan edunvalvonta

Edunvalvonnalla tarkoitetaan vaikuttamista päätöksentekoon kohteissa, jotka eivät ole suoraan kunnan omassa ratkaisuvallassa. Edunvalvonnan tavoitteena on varmistaa Parikkalan kunnan etu, elinvoima ja kuntalaisten hyvinvointi. Tämän ajan voimakkaissa toimintaympäristön muutoksissa kunnan on pidettävä huolta oman elinvoimansa ja myös houkuttelevuuden kaikista edellytyksistä. Edunvalvontatyön etenemisestä raportoidaan kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle strategiaraportoinnin yhteydessä. Kunnanjohtaja linjaa tarvittaessa nopeaa reagointia vaativissa tilanteissa kunnan toimintatavan ja keskustelee asiasta tarvittaessa puheenjohtajiston kanssa. Edunvalvontatyötä toteuttavat ennen kaikkea kunnan luottamushenkilöt sekä viranhaltijoista kunnanjohtaja ja johtoryhmä.

Edunvalvonnalliset kärjet 2025–2027:

1. Hyvinvointialueyhteistyö ja maakunnallinen yhteistyö

Hyvinvointialueet aloittivat 1.1.2023 ja kunnalle on jäänyt edelleen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäviä. Parikkalan kunnan rooli suhteessa aiempaan Eksoteen on nyt muuttunut edunvalvonnalliseksi suhteeksi. Tärkeää on löytää yhteiset tavoitteet ja rajapinnat kunnan ja hyvinvointialueen välillä. Tarkoitus on myös ylläpitää edelleen Parikkalan kunnan alueella olevia kuntalaisten palveluita.

2. Saavutettavuus

Parikkalan kunnan näkökulmasta Parikkala-Pieksämäki -ratayhteys on tärkeämpi kuin Luumäki-Imatra -kaksoisraide (vaikka se onkin tärkeä hanke Etelä-Karjalan maakunnalle). Laitaatsalmen sillan rakentaminen tulee nostaa edunvalvontaan yhdessä Savonlinnan ja Pieksämäen kaupunkien kanssa. Kyse on Suomen kokonaisturvallisuudesta ja itäisen ja Kaakkois-Suomen elinvoimasta, kilpailukyvyistä sekä yritysten toimintaedellytyksistä. Sekä pitää huolta Parikkaa-Savonlinna-välin kiskobussiliikenteestä.

3. Turvallisuus

Suomen turvallisuus- ja toimintaympäristössä on tapahtunut perustavanlaatuinen muutos Venäjän hyökättyä Ukrainaan ja Suomen liittyttyä Natoon. Kaakkois-Suomi on kärsinyt Venäjän kaupan ja talousyhteistyön katkettua ja tilanteeseen on tärkeää etsiä ratkaisuja. Nykyisessä hallitusohjelmassa on itäiseenkin Suomeen toimenpiteitä ja tulee siis huolehtia niiden edistämisestä.

4. Uusiutuvan energian mahdollisuudet

Fingridin kantaverkon laajentaminen itäisen Suomen kunnissa vaatii päätöksiä ja tekoja. Sähkönsiirron kapasiteetin pitää mahdollistaa investoinnit. Tuulivoima kasaantuu länteen ja pohjoiseen ja tuulivoimaa emme ole saamassa tänne puolustusvoimien tutkaongelmien takia, mutta muissa vihreän energian hankkeissa meidänkin on oltava mukana. Ilman kantaverkon laajentamista tämä ei ole mahdollista ja kuntien yhdenvertaisuuden kannalta tilanne on kestävätkin. Kyse on kuitenkin myös huoltovarmuudesta mahdollisissa poikkeusoloissa, ei pelkästään investoinneista kunnan näkökulmasta. Rahoitusta on kohdennettava myös tänne, jotta voimme hyödyntää vedyn, biokaasun tai aurinkoenergian tuotantoa.

5. Maaseudun kehittämisen tukirahoitusta on kohdennettava enemmän Kaakkois-Suomeen.

6. Tietoliikenneyhteydet

Tietoliikenneyhteyksien osalta tilanne Parikkalassa on kestävätkin. Rajakunnat ovat jääneet pahasti jälkeen tietoliikenneinfran kehittämisessä. Toimivat yhteydet ovat kuntien ja yritysten elinehto. Kyse on yhdenvertaisesta saavutettavuudesta ja turvallisuudesta. Huoltovarmuus tarkoittaa myös sitä, että tietoliikenneyhteydet ja tietotekniikka toimivat poikkeusoloissakin.

2.4 Henkilöstö

2.4.1 Henkilöstön määrä

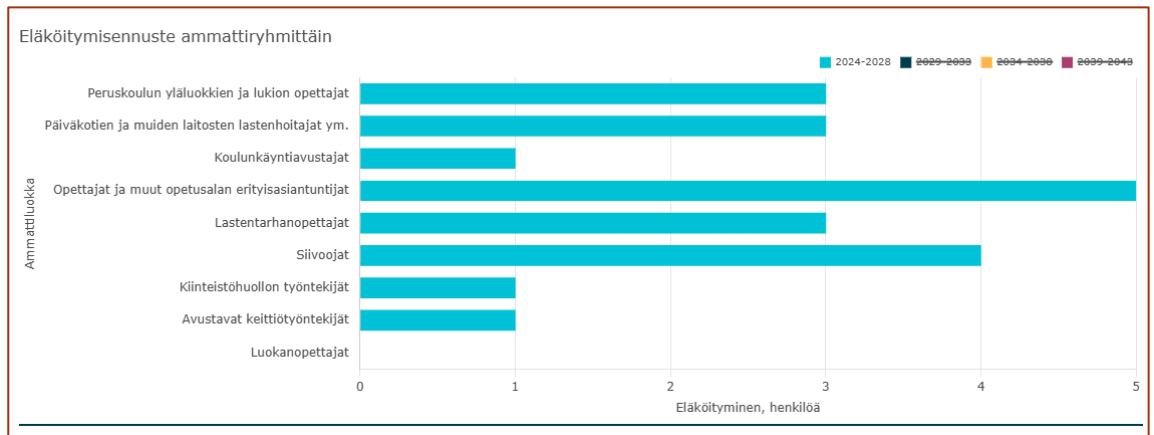
Kunnan palveluksessa oli lokakuun 2024 lopussa henkilöstöä yhteensä 183, joista vakinaisia oli 116, määräaikaista 66 ja työllistettyjä 1. Henkilöstö jakautuu toimialoitain seuraavasti:

Toimiala	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Henkilöstö 31.10.2023	Henkilöstö 31.10.2024
Keskushallinto	7			7	7
Elinkeinot ja työllisyys		2		2	2
Sivistyspalvelut	79	57		138	136
Tekniset palvelut	30	7	1	41	38
Yhteensä	116	66	1	188	183

Henkilötyövuodet esitetään erillisessä talousarvion henkilöstösuunnitelmaliitteessä. Henkilötyövuosilaskennassa koko vuoden kokoaikatyössä oleva henkilö on yksi henkilötyövuosi (1 htv). Osa-aikaisesti työskentelevän työpanos lasketaan tehdyn työajan suhteessa.

Alla on esitetty Kevan eläköitymisennuste ammattiluokittain vuosina 2024 – 2028 vanhuuseläkkeelle siirtyvien osalta. Ennuste perustuu vuoden 2023 maaliskuun lopussa vakuutettuna olleiden työ- ja virkasuhteisten tilanteeseen sekä vuoden 2023

alun organisaatitilanteeseen. Kuvaajassa näytetään vain ne ammattiluokat, joissa on vähintään 5 vakuutettua.

2.4.2 Henkilöstökulut

Koska kunta-alan sopimukset päättyvät 30.4.2025 eikä neuvotteluja ole vielä käyty, mahdollisten palkankorotusten taso ei ole vielä tiedossa. Vuoden 2025 talousarviossa on korotettu henkilöstön palkkamäärärahoja 1,0 prosentilla vuoden 2024 tasosta. Palkkojen sivukulut on varattu talousarvioon alustavien ennusteiden mukaisesti.

Vuoden 2025 talousarviossa henkilöstökulut ovat yhteensä 7,5 miljoonaa euroa, jossa on vähennystä vuoden 2023 tasoon lähes 300 000 euroa.

2.4.3 Henkilöstötyön tavoitteet

Parikkalan kunnan henkilöstömenojen on oltava suunnittelukaudella kestävällä perustalla. Kuntastrategiassa yhtenä painopisteiden tavoitteena on Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista. Tämä käsittää niin kannustavan johtamisen kuin henkilöstön työhyvinvoinninkin. Lisäksi kunta haluaa panostaa osaavaan henkilöstöön. Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 6.11.2023, 233 §:ssä aloittaa yhteistointaneuvottelut. Neuvotteluissa on kyse koko organisaation tehtävänkuvien läpikäymisestä, tähtäin ei ole irtisanomisissa tai lomautuksissa. Työtehtävien, työaikajärjestelmien ja työaikojen hyvällä suunnittelulla pyritään palvelujen tehokkaaseen ja tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen. Lisäksi kunnan tavoitteena on henkilöstön osaamisen laajentaminen ja monipuolinen käyttö siten, että oikeat henkilöt ovat oikeissa tehtävissä.

Työkykyjohtamista kehitetään proaktiiviseksi sairauspoissaolojen ja ennenaikaisen eläköitymisen vähentämiseksi, jolloin myös työkyvyttömyyden kustannukset vähenevät. Tätä tehdään yhteistyössä työterveyshuollon kanssa esihenkilövalmennuksen avulla.

Henkilöstökysely on tehty syksyllä 2024. Kyselyn tulokset käsitellään vielä yksiköittäin ja henkilöstön kanssa asetetaan yhdessä tulosten perusteella omat yhteiset, yksikkökohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2025.

2.5 Konserni

Konsernia johdetaan ja valvotaan kunnanvaltuuston 16.4.2018 antaman konserniohjeen mukaisesti.

Parikkalan kuntakonserni muodostuu seuraavista yhteisöistä:

Tytäryhteisöt 1.1.2025 **Kunnan omistusosuus %**

Asunto Oy Kaivoniemi, Saari	100,00
Asunto Oy Kaivotienvatro, Saari	100,00
Asunto Oy Tarnalan kylätalo, Tarnala	100,00
Asunto Oy Vattrinne, Saari	92,90
Parikkalan Ravi- ja Markkinakenttäosakeyhtiö	55,48

Osakkuusyhteisöt 1.1.2025 **Kunnan omistusosuus %**

Asunto Oy Maironiemen Kaivorinne, Saari	39,08
Asunto Oy Saarenkeskus, Saari	20,51

Kuntayhtymät 1.1.2025 **Kunnan osuus %**

Etelä-Karjalan liitto	4,56
Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä	2,46
Itä-Savon koulutuskuntayhtymä	1,41

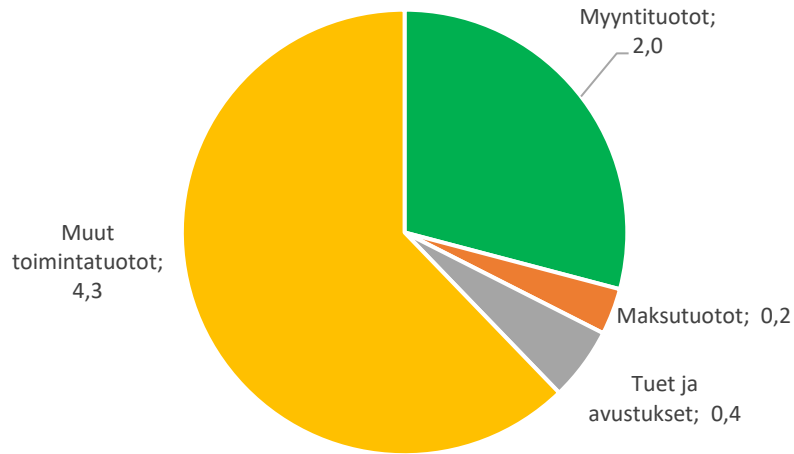
Konsernin tulostavoitteet:

Parikkalan Ravi- ja Markkinakenttäosakeyhtiö: Yhtiön toiminnan muuttaminen kannattavaksi tai yhtiön lakkauttaminen ja liiketoiminnan siirto toiseen yhtiöön.

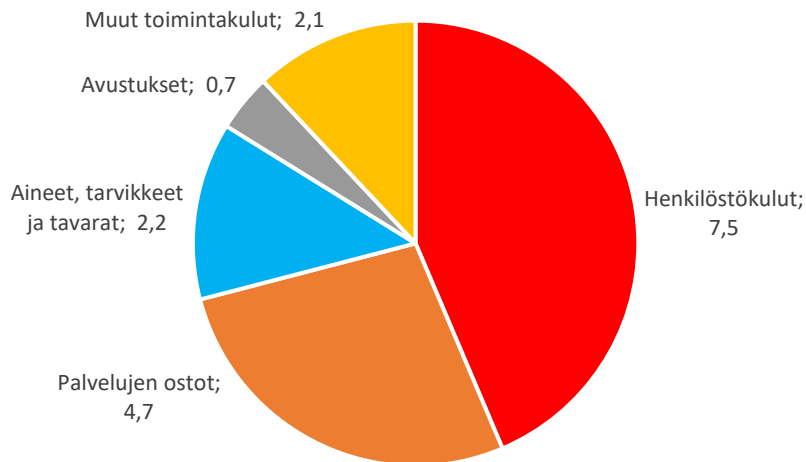
Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöt: Yhtiöt toimivat kannattavasti ja huolehtivat riittävästä kiinteistöjensä kunnossapidosta.

3 Käyttötalousosa

Toimintatuottojen jakautuminen TA 2025, 6,9 miljoonaa euroa

Toimintakulujen jakautuminen TA 2025, 17,1 miljoonaa euroa

Keskusvaalilautakunta**Vaalit**

Tilivelvollinen: Hallintojohtaja

Palvelusuunnitelma**Toiminnan tarkoitus**

Valtiollisten ja kunnallisten vaalien toteuttaminen Parikkalassa.

Nykytilan kuvaus

Vaalien toteuttamisen käytännön järjestelyt hoitaa kunnanvaltuuston valitsema keskusvaalilautakunta sekä kunnanhallituksen kutakin vaalia varten erikseen valitsemat vaalilautakunnat sekä laitosäänestystä varten valittu vaalitoimikunta yhdessä keskusvaalilautakunnan nimeämien vaalitoimitsijoiden kanssa. Vaalilain edellyttämät kunnan tehtävät.

Äänestysalueet:

001 Kangaskylä-Särkisalmi

002 Saari-Uukuniemi

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Vuonna 2025 järjestetään samanaikaisesti kuntavaalit ja aluevaalit. Kotimaan ennakkoäänestys järjestetään 2.–8.4.2025 ja vaalipäivä on 13.4.2025.

Vuonna 2025 Alue- ja kuntavaalit 13.4.2025.

Vuonna 2026 Ei säännönmukaisia vaaleja.

Vuonna 2027 Eduskuntavaalit 18.4.2027.

Vaalit –tulosalueen sitovat tavoitteet

Sitovat tavoitteet 2025	Mittari/seurantatapa	Tavoitetaso
Vaalien toimittaminen virheettömästi	Ei valituksia	Tulos valtakunnalliseen tietojärjestelmään klo 21.00 mennessä

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
Äänioikeutettuja	3 839	3 900	3 700		3650
Äänestysprosentti	67,6	60/40	60/60		68

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	9 214	18 000	5 500	0	9 000
Toimintakulut	-20 162	-27 980	-25 486	-483	-18 552
Toimintakate	-10 948	-9 980	-19 986	-483	-9 552

Tarkastuslautakunta

Tarkastustoimi

Tilivelvollinen: Tarkastuslautakunnan jäsenet

Palvelusuunnitelma

Nykytilan kuvaus

Kunnan hallinnon ja talouden arvioinnista ja tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan arvioida, ovatko kunnan talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu myös kunnan toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuustolle sen päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, kuten tilintarkastajan valinnan, tilintarkastuskertomuksen käsittelyn, kannanoton tilinpäätöksen hyväksyttävyyteen ja vastuuvapauden epäämiseen tai myöntämiseen.

Tarkastuslautakunta laatii vuosittain arviointikertomuksen, joka käsitellään valtuustossa kesäkuussa. Arviointikertomuksessa arvioidaan kunnan tilinpäätöstä sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Toiminnalliset muutokset

Ei toiminnallisia muutoksia.

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Tarkastuslautakunta tutustuu tulosalueiden toimintaan oman suunnitelmansa mukaisesti kokouksissa, tutustumiskäynneillä ja työpalavereissa.

Tarkastuslautakunta –tulosalueen sitovat tavoitteet

Sitovat tavoitteet 2025	Mittari/seurantatapa	Tavoitetaso
Arviointikertomus määräaikaan mennessä	Lautakunnan kokouksessa käsitelty kertomus	Riittävän ajoissa ennen valtuuston kokousta

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kokoukset	8	8	8	8	8
Tilintarkastajan tarkastuspäivät	10	8-10	8-10	8-10	8-10

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Toimintakulut	-15 027	-17 995	-19 995	-19 995	-19 995
Toimintakate	-15 027	-17 995	-19 995	-19 995	-19 995

Kunnanhallitus**Keskushallinto ja tukipalvelut**

Tilivelvollinen: Hallintojohtaja

Toiminta-ajatus

Hallinnon tarkoituksena on taata kunnallisen demokratian ja päätöksenteon toimivuus, pitää kunnan talous vakaana, edistää henkilöstön hyvinvointia ja kehittää kunnan tiedonhallintaa.

Kunnanvaltuusto

Tilivelvollinen: Kunnanjohtaja

Palvelusuunnitelma**Toiminnan tarkoitus**

Kunnan ylintä päätösvaltaa käyttää sen asukkaiden yleisillä vaaleilla valitsema valtuusto.

Nykytilan kuvaus

Strategisessa johdossa valtuusto on kunnan ylin päättävä elin, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kunnan henkilöstöpolitiikasta. Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Valtuuston tehtäväalueet ovat kuntastrategia ja toiminta-ajatus, tavoitteiden asettaminen, asukkaiden tarpeiden ja järjestettävien palveluiden yhteensovittaminen, taloudellisten resurssien jakaminen sekä toiminnan arviointi ja seuranta.

Toiminnalliset muutokset

Hallituksen periaatepäätöksen mukaisesti työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät valtiolta kuntien vastuulle alkuvuodesta 2025 aikana.

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Kunnan talous on viime vuosina ollut alijäämäinen ja heikentänyt vahvaa tasetta. Talouden sopeuttaminen on tehtävä vuoden 2025 aikana.

Kuntastrategian jalkauttaminen ja seuranta vuosittain talousarvion ja -suunnitelman sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

Kunnanhallitus

Tilivelvollinen: Kunnanjohtaja

Palvelusuunnitelma**Toiminnan tarkoitus**

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallintotehtävistä ja taloudenhoidosta sekä vastaa valtuustossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Kunnanhallituksen keskeisenä tehtävänä on vastata valtuuston päättämien strategioiden toteuttamisesta. Kunnanhallituksen alaisuudessa toimii henkilöstöjaosto 31.5.2025 saakka.

Kunnan johtamisen tehtävänä on saada kunnan organisaatio ja koko yhteisö toimimaan siten, että asetetut tavoitteet toteutuvat.

Nykytilan kuvaus

Kunnanhallituksen tehtäviä ovat kunnan ja kuntakonsernin talouden hallinta, kunnan kehittäminen ja yritystoiminnan edistäminen, palvelurakenteen ja -tuotannon kehitys sekä kuntien välinen yhteistyö.

Toiminnalliset muutokset

Henkilöstöjaosto, elinvoimalautakunta ja rakennuslautakunta lakkautetaan seuraavan valtuustokauden alusta alkaen. Tähän liittyvät tarvittavat päätökset on tehty syksyn 2024 aikana. Tavoitteena on, että kunnanhallitus käsittelee jatkossa suoraan henkilöstöhallintoon ja henkilöstöpolitiikkaan liittyvät asiat. Lisäksi hallituksen alaisuudessa toimisi jatkossa erillinen elinvoimaryhmä ja teknisen lautakunnan alaisuudessa lupajaosto.

Kunnan pito- ja vetovoiman vahvistamiseksi on viestintää ja tiedon kulkua kehitettävä niin ulkoisesti kuin kunnan sisälläkin. Kuntalaisten mahdollisuuksia käyttää sähköisiä palveluja on lisättävä.

Kunnalle jää kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen. Muutokset edellyttävät tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen ja myös kolmannen sektorin (mm. yhdistykset ja muut toimijat) kanssa.

Kuntatalouden tasapainottaminen ja kustannusten hallinta edellyttävät tarkennuksia kustannusrakenteeseen ja palveluverkkoon. Valmisteilla oleva työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntien hoidettavaksi vaikuttaa merkittävästi kunnan tehtäväkenttään ja taloudellisiin toimintamahdollisuuksiin.

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Vuoden 2025 aikana keskitytään henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja henkilöstösuunnitteluun, joilla pyritään ennakoimaan ja varmistamaan kunnan kyky vastata palvelutarpeen kysynnän muutoksiin.

Talouden sopeuttamiseen perustetaan erillinen työryhmä.

Elinvoimatyön strateginen ja toiminnallinen kehittäminen.

Keskushallinto

Tilivelvollinen: Hallintojohtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Keskushallinnon tarkoituksena on hoitaa keskitetysti kunnan tukipalvelut mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti hyödyntäen täysimääräisesti käytettävissä olevaa teknologiaa ja henkilöstön ammattitaitoa.

Nykytilan kuvaus

Keskushallintoon kuuluvat henkilöstöhallinto, osa taloushallinnon tehtävistä, keskusarkisto, vakuutukset ja puhelinvaihe sekä hallinnollinen neuvonta. Keskushallinto vastaa maa- ja metsätilojen hallinnoinnista sekä talous- ja ICT-palveluiden hankinnasta Meidän IT ja talous Oy:ltä (Meita Oy).

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Hallinnossa pyritään varmistamaan ajantasaiset ja laadukkaat digitaaliset palvelut sekä vastaamaan jatkuvasti muuttuviin lainsäädännön vaatimuksiin. Hallinnossa kehitetään sopimushallinnan käytäntöjä ja keskitytään työ- ja toimintatapojen tehostamiseen digitalisaation ja mahdollisesti tekoälyn keinoin sekä kustannustehokkuuden löytämiseen. Ajantasaista talousraportointia ja taloustiedon tuottamista kunnan strategisen johtamisen ja päätöksenteon tueksi sekä toimialojen käyttöön kehitetään vuoden 2025 aikana. Meita Oy:n palvelutuotannon (kirjanpito ja ict) laatua, kustannuksia ja palvelutarpeeseen vastaamista arvioidaan säännöllisten yhteistyöpalaverien avulla.

Keskushallinto ja tukipalvelut -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Talouden sopeuttamisohjelman laatiminen 2024 ja toiminnan kannattavuuden kääntyminen positiiviseksi. Tilinpäätös on viimeistään vuonna 2027 ylijäämäinen.	2025-2026	Tilinpäätös ja toimintakertomus
		Talouden tuntemuksen lisääminen koulutuksella esihenkilöille ja luottamushenkilöille (koulutus)	2025	Koulutukset toteutettu
Yhdessä tekemistä	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Tehtävänkuvien päivittäminen koko organisaatiossa ja työkykyä-sikirjan käyttöönotto	2025	Tehty
		Esihenkilövalmennuksen toteuttaminen ja henkilöstön osalta koulutussuunnitelman mukaisten koulutusten toteutuminen	2025-2026	Aloitettu vuonna 2024
		Työhyvinvointikyselyn toteuttaminen sovitun mukaisesti työntekijäjärjestöjen toimesta	2025	Tehty. Vastausprosentti vähintään 70, arvosana keskimäärin 3,7 (asteikko 1 - 5)
Palveluista hyvinvointia	Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin	Hyvinvointisuunnitelman toteuttaminen	2025	Hyvinvointikertomuksen mittarit

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
Menot €/asukas	261	253	271	276	282

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	516 937	191 100	198 900	198 900	198 900
Toimintakulut	-1 140 579	-1 085 156	-1 139 194	-1 138 194	-1 139 194
Toimintakate	-623 642	-894 056	-940 294	-939 294	-940 294

SIVISTYSPALVELUT

Sivistyslautakunta

Sivistyspalvelut

Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Sivistyspalveluihin kuuluu kunnan sivistystoimesta aiheutuvista hallinnollisista toiminnoista ja kustannuksista huolehtiminen: osa sivistysjohtajan palkasta (40 %) sekä lautakunnasta aiheutuvat kustannukset.

Nykytilan kuvaus

Kunnassa on sivistysjohtaja ja sivistyslautakunta. Sivistysjohtaja vastaa sivistystoimesta: perusopetus ja lukio, varhaiskasvatus, vapaa sivistys ja vapaa-aikapalvelut. Sivistyslautakunta kokoontuu keskimäärin 8–10 kertaa vuodessa.

Toiminnalliset muutokset

Kunnan ja hyvinvointialueen välisten yhdyspintojen selkeyttäminen. Hankkeisiin liittyvien kustannusten ja työskentelyn selkeyttäminen. Sivistystoimen sisäisen yhteistyön tiivistäminen.

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Yhteiset tavoitteet, palautteet ja itsearviointi ja työhyvinvointi

Sivistyspalvelut -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK: T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Yhdessä tekeminen	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Työnkuvien ja vastuiden selkeyttäminen ja yhteistyön vahvistaminen	2025 - 2026	Kirjatut työnkuvat Säännölliset kokoukset

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Toimintakulut	-39 128	-39 097	-55 645	-48 645	-55 645
Toimintakate	-39 128	-39 097	-55 645	-48 645	-55 645

Perusopetus ja lukio

Tilivelvollinen: Rehtori

Toiminta-ajatus

Toteutetaan opetussuunnitelman mukaista opetusta tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti ottaen huomioon oppilaiden fyysiset, psyykkiset ja kielelliset erityistarpeet oppimisen tuen osalta. Kiinnitetään huomiota fyysisen ja psyykkisen oppimisympäristön turvallisuuteen kaikenikäisillä oppijoilla.

Perusopetus

Tilivelvollinen: Rehtori

Palvelusuunnitelma**Toiminnan tarkoitus**

Toteuttaa perusopetuslain mukaan opetussuunnitelman asettamia tavoitteita ja sisältöjä.

Nykytilan kuvaus

Perusopetusta annetaan Kirjolan koulussa 1–9-luokilla ja Saaren koulussa 1–6 luokilla. Lukuvuonna 2024–2025 oppilaita on Kirjolassa 266 ja Saarella 1–6 luokilla 52.

Kirjolan alakoulun tuen tarpeeseen vastataan 2024–2025 osa-aikaisen erityisopetuksen ja pienryhmän avulla. Kirjolan yläkoulun tuen tarpeeseen vastataan 2024–2025 osa-aikaisen erityisopetuksen ja pienryhmätoiminnan avulla. Saaren koulussa erityisopetus toteutuu osa-aikaisella erityisopetuksella.

Pienluokkien oppilaat integroituvat yleisopetukseen omien edellytystensä mukaisesti.

Toiminnalliset muutokset

Kehitetään edelleen koulua oppivana yhteisönä. Koulun inklusiivista ajattelumallia kehitetään Opetus- ja kulttuuriministeriön hankerahan avulla (varhaiskasvatuksen ja opetuksen tasa-arvosuuden, yhdenvertaisuuden sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistamishanke). Hankerahalla on koululle palkattu yksi erityisopettaja ja yläkoulussa on pienryhmä, jossa osa-aikaisesti opiskelee erityisen tuen oppilaita, jotka integroituvat joillakin oppiaineen tunneilla yleisopetukseen.

Suomi liikkeelle-ohjelma Liikkuva koulu ja Move! kehittämisavustuksen avulla vaikutetaan oppilaiden ja opettajien asenteisiin liikkuvasta elämäntavasta. Hankkeessa kehitetään oppilaiden liikkumista välitunneilla ja koulutetaan oppilaskunnasta vertaisliikuttajia välitunneille.

Kiinnitetään huomiota oppilaiden kännyköiden käyttöön oppitunneilla.

Jalkautetaan Etelä-Karjalan poissaolomalli osaksi koulun käytänteitä.

Koulunuorisotyön hanke päättyy 2024 lopussa, etsivän nuorisotyön hanketta pyritään jatkamaan jatkohankkeella 2025. Tavoitteena on tukea opiskelijoilta, joilla on haasteita koulunkäynnissä tai kouluun kiinnittymisessä.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

Tilivelvollinen: Rehtori

Palvelusuunnitelma**Toiminnan tarkoitus**

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen. Toiminnan järjestäminen on kunnalle vapaaehtoista. Jos kunta järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa valtio myöntää kunnille aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiskustannuksiin valtionosuutta. Toimintaa tulee tarjota joko 570 tuntia tai 760 tuntia koulun työvuoden aikana kullekin toimintaan osallistuvalla lapsella. Toimintaa järjestetään arkipäivisin kello 7-17 välillä. Siihen osallistuville on tarjottava välipala.

Nykytilan kuvaus

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään 1.–2. -luokan oppilaille sekä erityisen tuen oppilaille Kirjolan ja Saaren kouluilla

Toiminnalliset muutokset

Kehitetään edelleen aamu- ja iltapäivätoimintaa yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Parikkalan lukio

Tilivelvollinen: Rehtori

Palvelusuunnitelma**Toiminnan tarkoitus**

Toisen asteen tutkinnon ja/tai ylioppilastutkinnon suorittaminen
Hyvä jatko-opintokelpoisuus

Nykytilan kuvaus

Eläinlääketieteellisen linjan käynnistyminen on lisännyt opiskelijoiden kiinnostusta Parikkalan lukiota kohtaa ja oppilasmäärä on kasvanut. Parikkalan lukiossa on lukuvuonna 2024–2025 yhteensä 54 opiskelijaa. Lukiossa tarjotaan kaikki lukion pakolliset kurssit vuosittain. Valtakunnallisia syventäviä kursseja vuosittain ja koulukohtaisia syventäviä kursseja mahdollisuuksien mukaan.

Osa valinnaisista opinnoista on mahdollista suorittaa itsenäisinä- tai etäopintoina.

Toiminnalliset muutokset

Kehitetään oppimisen tukea lukiossa. Lukiokoulutus on saanut opetushallituksen rahaa lukiokoulutuksen oppimisen tuen kehittämiseen, jonka avulla kehitetään henkilöstön osaamista sekä järjestetään lisätukea opiskelijoille.

Kehitetään eläinlääketieteellistä linjaa ja tarkastellaan samalla siihen liittyen muualta tulleiden opiskelijoiden asumisjärjestelyitä.

Osallistutaan Etelä-Karjalan lukioden LUKE-verkoston koulutukseen, jossa pureudutaan seuraaviin teemoihin:

- LOPS 2019 kirkastaminen
- Laaja-alainen osaaminen
- Digitaalisuus ja tekoäly

Olemme mukana maaseutulukioverkoston hankkeessa, jossa kehitetään lukio oppilaiden hyvinvointia sekä yhteistyötä eri lukioiden välillä.

Perusopetus ja lukio -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan	Peruskoululaiset vierailevat yrityksissä (6.- ja 8.- luokat). Nuorten ilmastopäivässä on yrittäjyydestä työpajoja. Päivän aikana kartoitetaan nuorten ajatuksia yrittäjyydestä.	Lukuvuosi 24.-25	Toteutettu
	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Pyrimme rahoittamaan toimintaamme hankkeilla, sekä suunnittelemme resurssien käyttöä.	Lukuvuosi 24 - 25	Hankkeiden määrä Kustannusten vähentäminen → toteutunut
Yhdessä tekemistä	Pidämme Parikkalan vireänä	Tuemme nuorten kerhotoimintaa ja harrastusta ja seuraamme kerhojen osallistujien määrää. Suomen harrastamisen mallin rahoitus ja OPH:n kerhotoiminnan avustusten hyödyntäminen	Lukuvuosi 24 - 25	Kerhoihin osallistuneet
	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Osallistamme henkilökuntaa päätösten tekoon. Kehitämme koulun struktuuria ja kokouskäytänteitä.	Lukuvuosi 24 - 25	Tehty
	Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin	Kaikki lukiolaiset saavat päättötodistuksen. Kaikki ylioppilaskokeisiin osallistuvat saavat hyväksytyn arvosanan. Jokainen peruskoulun päättötodistuksen saanut sijoittuu toisen asteen oppilaitokseen.	Lukuvuosi 24 - 25	Toteutunut

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Saari 1–6 lk	57	53	52	56	50
Kirjola, perusopetus 7–9 lk	96	95	121	106	108
Kirjola, perusopetus 1–6 lk	158	154	145	137	124
oppilaita yhteensä	311	302	318	299	282
Menot €/oppilas	12 914	14 435	13 852	14 489	15 555
Parikkala lukion oppilasmäärä	42	50	52	50	50
Menot, €/oppilas	15 891	14 911	16 617	17 282	17 282

Hankkeet 2025–2027

Hankkeen nimi ja sisältö	Hankkeen rahoittajat, hallinnoija ja tavoitteet	Aikataulu	Kokonaisbudjetti €/vuosi	Kunnan osuus € / %
Liikkuva koulu ja Move	AVI, tavoitteena kerhotoiminnan tukeminen	1.6.2024 - 30.6.2025	3 333 €	40 % 1 333 €
Lukiokoulutuksen oppimisen tuen kehittäminen	AVI	15.5.2024 - 31.12.2025		
Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tasarvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät toimenpiteet	OKM	1.4.2024 - 21.12.2027	(1. erä) 37 043 €	20 % 7 408 €
Koulun kerhotoiminnan kehittäminen	AVI	1.6.2024 - 31.12.2025	9 230 €	35 % 3 230 €

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	193 545	215 219	90 292	90 292	90 292
Toimintakulut	-4 855 853	-5 294 805	-5 344 914	-5 272 222	-5 326 512
Toimintakate	-4 662 307	-5 079 586	-5 254 622	-5 181 930	-5 236 220

Vapaa sivistystyö

Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Vapaan sivistystyön tulosalueen tehtävänä on ennaltaehkäisevä hyvinvointityö, jolla ylläpidetään ja edistetään kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta. Tulosalueen palvelut tukevat yhteisöllisyyden muodostumista ja luovat edellytyksiä monipuoliselle kansalaistoiminnalle, sekä antavat mahdollisuuksia omaehtoiseen ja elinikäiseen oppimiseen, tiedon saantiin ja osaamisen kehittämiseen.

Kansalaisopisto

Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja

Palvelusuunnitelma**Toiminnan tarkoitus**

Kansalaisopisto on merkittävä kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjä, joka tarjoaa kunnan alueella mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja harrastamiselle. Opiskelu kansalaisopistossa on tutkintoon johtamatonta ja tähtää opiskelijan monipuoliseen kehittymiseen, elinikäiseen oppimiseen, hyvinvointiin ja kansalaisaktiivisuuteen.

Simpelejärven opisto tarjoaa yli kuntarajojen ammatillista täydennyskoulutusta, erikaisille harrastusmahdollisuuksia, hyvinvointia lisääviä tekijöitä, lyhyt-, erikoiskursseja sekä pitkäkestoista kurssitoimintaa sekä on osaltaan mukana molempien kuntien kulttuurielämässä.

Nykytilan kuvaus

Opiston toimintaa hallinnoi Parikkalan kunta. Päätoiminen opistos sihteeri vastaa operatiivisen tason opetusjärjestelyistä, tiedottamisesta ja asiakaspalvelusta. Päätoiminen koulutussuunnittelija vastaa kurssien suunnittelusta ja toiminnan kehittämisestä yhdessä rehtorin kanssa. Koulutussuunnittelija tekee operatiivisen tason työtä, verkostoa ja sidosryhmätyötä, tiedottaa sekä markkinoi. Opiston toimintaa seuraa ja ohjaa neuvottelukunta, johon kuuluu edustajia sekä Parikkalasta että Rautjärveltä.

Toiminnalliset muutokset

Nykyisellään jatkaminen tarkoittaa etenkin pitkäkestoisten ja useampivuotisten harrastekurssien läpikäyntiä ja kurssitarjonnan uudistamista asiakaspalautteen ja osallistumismäärien perusteella. Suunnittelutyö Simpelejärven opiston ja Ruokolahden kansalaisopiston kanssa jatkuu. Mahdollista yhdistymistä ei ole huomioitu taloustaulukoissa.

Kirjastopalvelut

Tilivelvollinen: Kirjastonjohtaja

Palvelusuunnitelma**Toiminnan tarkoitus**

Kirjastopalvelut tukevat kuntalaisten, vapaa-ajan asukkaiden ja muiden kirjastonkäyttäjien tiedonsaantia, osaamista, hyvinvointia ja viihtymistä elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti.

Nykytilan kuvaus

Parikkalassa on pääkirjasto sekä Saaren ja Uukuniemen lähikirjastot. Vuonna 2024 henkilöstöä on 4,7 henkilötyövuotta, mutta yhden työntekijän eläköityessä vuoden lopussa paikkaa ei enää täytetä. Henkilöstön määrä vuonna 2025 on 4,0 henkilötyövuotta. Asiakkaiden käyttöön hankitaan ajantasaista, laadukasta ja monipuolista aineistoa. Heili-kimpan maksuton varausjärjestelmä ja kirjastojen väliset kuljetukset mahdollistavat erittäin laajan aineistotarjonnan asiakkaille.

Toiminnalliset muutokset

Omatoimilaitteisto saatiin käyttöön keväällä 2022 kaikissa kolmessa kirjastossa, ja se on osoittautunut hyväksi ja toimivaksi järjestelmäksi. Lähivuosina ei ole suunnitteilla toiminnallisia muutoksia.

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Keskitytään lasten ja nuorten lukuharrastuksen edistämiseen satutuntien, kirjavinkkausten ja kirjallisuuteen liittyvien pakopelitulaisuuksien kautta.

Vapaa-aikapalvelut

Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja

Palvelusuunnitelma**Toiminnan tarkoitus**

Vapaa-aikapalveluiden tehtävänä on järjestää liikunta-, nuoris- ja kulttuuripalveluja kuntalaisille.

Nykytilan kuvaus

Nuorisopalvelut

Nuorisotoimi järjestää monipuolista vapaa-ajan toimintaa, mm. nuokkari-iltoja koko kunnan alueella (Kirnussa, Myllyssä ja Nuotassa), retkiä, harrastekokeiluja, leirejä, kerhoja ja nuorisotapahtumia. Kansainvälinen nuorisotyö on noussut tärkeäksi osaksi nuorisotoimintaa toteutettujen Erasmus+ -hankkeiden myötä. Nuorisotyö näkyy myös osana koulun arkea. Teemme yhteistyötä mm. retkien ja tapahtumien järjestelyissä ja toteutuksessa, pidämme erilaisia ryhmätyksiä luokille, sekä järjestämme mm. välituntitoimintaa ja välkkäkahveja, tukioppilaskoulutuksia ja tutortoimintaa.

Kunnassa toimii nuorisotyöntekijä, etsivä nuorisotyöntekijä sekä määräaikaisena hankerahoitteinen koulunuorisotyöntekijä vuoden 2024 loppuun saakka. Yhteistyötä tehdään muiden lähialueen nuorisotoimintaa järjestävien tahojen kanssa esim. Parikkalan seurakunnan nuoriso-, lapsi- ja perhetyön, Rautjärven nuorisotoimen, Parikkalan MLL:n ja Leader Kärki ry:n kanssa.

Nuorisotoimi koordinoi nuorten kesätyöllistämistä ja tarjoaa harjoittelupaikkoja alan opiskelijoille. Lisäksi nuorisotoimi koordinoi ja järjestää perhekahvilatoimintaa yhdistysten ja seurakunnan kanssa sekä tarjoaa nuorisotiloja eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointia tukevaan toimintaan, kuten Arjen Olohuoneeseen ja Lapsiparkille. Nuorisotoimi osallistuu myös HSM-kerhotoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metkun hankerahoituksen avulla järjestetään kulttuurikokemuksia lapsille ja nuorille.

Nuorisotoimen alaisena toimii Parikkalan nuorten toimikunta, jonka tehtävänä on vaikuttaa lasten ja nuorten asioihin koko kunnan alueella.

Toiminnalliset muutokset

Henkilöstöresurssiin tulee muutos koulunuorisotyöntekijän hankerahoituksen päättyessä. Mahdollisuuksien mukaan haetaan tälle uutta rahoitusta. Nuorisotyöntekijä työskentelee koululla nykyistä enemmän resurssien sallimissa rajoissa. Etsivän nuorisotyöntekijän työnkuvaan on kaavailtu lisättäväksi Etelä-Karjalan mallin koordinointi toukokuusta 2025 alkaen.

Pohjoispään nuorisotilojen osalta voi tulla joitain muutoksia aukioloihin ja tilajärjestelyihin.

Parikkalan nuorten toimikunta valmistele uuden nuorisovaltuuston aloittamista vuoden 2025 aikana.

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Tarjotaan monipuolisia nuorisopalveluja ja tuetaan nuorten harrastusmahdollisuuksia koko kunnan alueella. Viedään nuorisotyötä aktiivisesti koulun arkeen. Osallistumalla mahdolliseen Etelä-Karjalan malliin halutaan tukea perheiden kasvatustyötä ja lisätä lasten ja nuorten hyvinvointia alueella. Nuorten toimikunnan avulla ylläpidetään nuorten vaikuttamismahdollisuuksia ja osallistetaan nuoria aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Vuodelle 2026 suunnitellaan uutta kansainvälistä nuorisotyön hanketta. Hankkeen valmistelu aloitetaan syksyllä -25.

Liikunta- ja hyvinvointipalvelut

Liikuntapalveluiden tehtävänä on järjestää ja koordinoida sekä omatoimisia että ohjattuja liikuntaryhmiä, liikuntatapahtumia sekä muita hyvinvointipalveluita. Ohjattavia liikuntaryhmiä on koko kunnan alueella kauden aikana yhteensä 11/viikko, joista suurin osa on suunnattu ikääntyneille. Kehitysvammaisille henkilöille on yksi ryhmä. Kaksi kertaa vuodessa kootaan 75+ -vuotiaille suunnattu Pysytään pystyssä -kaatumisen ehkäisyryhmä.

Liikunta- ja hyvinvointipalveluissa on yksi vakituinen työntekijä (hyvinvointikoordinaattori) sekä yksi osa-aikainen työntekijä (liikunnanohjaaja). Liikunnanohjaaja vastaa myös kuntalaisille järjestettävästä maksuttomasta liikuntaneuvonnasta. Hyvinvointikoordinaattori järjestää ikääntyneille Arjen Olohuone toimintaa Saarella ja Parikkalan keskustassa yhdessä paikallisten ja maakunnallisten järjestöjen kanssa sekä toimii linkkinä eri yhdistysten ja kunnan välisissä asioissa.

Vuoden 2023 alussa käynnistyneet Yhdistysillat ovat vakiintuneet osaksi kunnan ja järjestöjen yhteistyötä ja sitä kehitetään edelleen. Yhdistysiltoja koordinoi hyvinvointikoordinaattori. Yhteistyö on lisännyt yhdistysten aktiivisuutta osallistua erilaisten tapahtumien järjestämiseen. Kunta avustaa paikallisia liikunta-, kulttuuri- sekä nuorisotoimintaa järjestäviä yhdistyksiä ja seuroja jakamalla avustuksia.

Kesällä 2023 kunnassa järjestettiin ensimmäistä kertaa Parikkala-viikko, joka sai jatkoa vuonna 2024. Parikkalan tapahtumatarjonta on ollut runsasta. Parikkala ja Rautjärvi aloittivat yhteistyön nimikkeellä Kulttuurikesä 2024. Liikunta- ja hyvinvointipalvelut on osallistunut aktiivisesti kesätapahtumien järjestämiseen sekä torin palveluiden kehittämiseen.

Toiminnalliset muutokset tulevalle vuodelle 2025

Yhdistystoimintaa terävöitetään entisestään ja kannustetaan yhdistyksiä enemmän ottamaan vastuuta oman alueensa tai toimintakenttensä kehittämistä. Suunnitteilla on myös yhdistyksistä koottu erillinen yhteistyöelin.

Liikuntaryhmät jatkavat entisellään erityisesti soveltavan ryhmien (ikäntyneet ja kehitysvammaiset), mutta harkittavaksi jää työikäisten ryhmien siirtyminen Simpelejärven opiston järjestettäväksi.

Akonpohjan allas on tärkeä liikuntapaikka myös niille, joille muu liikkuminen on käynyt mahdottomaksi. Kuntalaisten omaa liikunta-aktiivisuutta tulee ylläpitää siten, että alueen liikuntapaikat ja retkeilyreitit pidetään kunnossa ja helposti saavutettavina ja niille järjestetään yhteisiä tapahtumia tai ollaan mukana muiden järjestämissä tilaisuuksissa.

Parikkalahallin ja kunnan eri kuntosalien sekä harrastetilojen käyttöaste saadaan lisättyä uuden sähköisen kulkujärjestelmän avulla.

Toiminnan painopistealueet 2025 – 2027

Ikäntyneiden liikuntaa on runsaasti, samoin lapsille suunnattuja maksuttomia harrastuksia sekä koulupäivän aikana että sen jälkeen. Huomiota tuleekin kiinnittää nyt perheisiin ja erityisesti työikäisiin. Työikäisten saaminen ryhmiin, kuntosalille tai sulkapalloharrastuksen pariin helpottanee juuri tuo sähköisen järjestelmän tuoma helppous ostaa kuntosalikäynti tai varata liikuntavuoro hallista itselle sopivimpaan aikaan.

Vapaa sivistystyö -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK: T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Yhdessä tekemistä	Pidämme Parikkalan vireänä	Edistämme palvelujen tuottamista yhteistyössä yritysten, kolmannen sektorin sekä eri yhteisöjen kanssa ja tuemme erilaisen harrastustoiminnan kehittämistä avustamalla kolmannen sektorin toimimista.	Kevät 2025 Kesä 2025 ja syksy 2025	Kurssien ja osallistujien määrä
		Edistämme vapaa-ajanasukkaiden mahdollisuuksia työskennellä ja asua kunnassa.		Kurssien osallistujamäärä

		Säännölliset tapaamiset yhdistysten kanssa, yhteiset suunnitelmat kyläyhdistysten ja muiden yhdistysten kanssa. Tuodaan yhdistysten tarjoamat palvelut näkyväksi sekä kuntalaisille että kesäasukkaille. ETÄ-piste, osaajaverstas harrastusmahdollisuudet, hyvä tiedottaminen (infopaketti)	2025	Toteutunut
		Nuorisotoimi toimii Suomen harrastamisen mallin tukena kerhojen järjestämiseksi		Kerhojen määrä ja uuden hankkeen rahoituksen saaminen
	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Henkilöstökyselyt, kehityskeskustelujen painopisteet.	2025	Tehty
Palveluista hyvinvointia	Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin	Kirjaston kirjavinkkaus. Kaikki luokka-asteet saavat kirjavinkkauksen.	2025	Toteutunut
		Perheille suunnatut liikuntatapahtumat	2025	Osallistujamäärät
		Nuorten vapaa-ajantoiminnan järjestäminen (nuokkarit, leirit, retket, tapahtumat yms.)	2025–2027	Osallistujamäärät ja järjestetyt tapahtumat
		Nuorten harrastamisen tukeminen	2025	Järjestettyjen kerhojen määrä, kerhojen osallistujamäärät, yhdistyksille kerhotoiminnan järjestämiseen myönnetty avustukset

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
kulttuuritilaisuudet	22	25	25	25	26
nuorisotilaisuudet	210	170	180	180	180
kävijöitä nuorisotilaisuuksissa	3 604	2 500	2 600	2 600	2 600
liikuntatilaisuudet	324	400	300	350	350
liikuntakerrat	8 900	9 000	10 000	10 000	10 000
kansalaisopiston opetustunnit	4 397	4 000	4 000	4 000	4 000
kansalaisopiston opiskelijamäärä	900	900	1 000	1 000	1 000
netto €/ opetustunnit	59,93	64,90	63,90	63,90	63,90
netto €/ opiskelija	292,77	288,44	319,51	319,51	319,51
kirjaston lainausmäärä/as.	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0

Hankkeet 2025–2027

Hankkeen nimi ja sisältö	Hankkeen rahoittajat, hallinnoija ja tavoitteet	Aikataulu	Kokonaisbudjetti €/vuosi	Kunnan osuus € / %
Koulun kerhotoiminnan tukeminen ja kehittäminen	Aluehallintovirasto	1.6.2025 - 31.12.2026	9 230 €	65 % 3 230 €
Päiväleiritoiminta 1.4.2024 - 31.5.2025	Aluehallintovirasto, päiväleiritoiminta Parikkalassa 2024 kesällä.	Kesäkuu 2025	3 888 €	10 % 388 €
Nuorisovaihto Feel the heat of Sauna	Erasmus	1.5.2024 - 31.5.2025		
Parikkalan nuorten harrastamisen malli	Aluehallintovirasto	1.5.2024 - 31.7.2025	17 143 €	70 % 5 143 €
Pikkupiika pakenee	Aluehallintovirasto	1.4.2024 - 31.3.2025	6 000 €	20 %
Plan B -hanke	yhteistyöhanke Lab	1.10.2023 - 30.6.2026	45 000	

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	194 168	140 500	221 180	221 180	221 180
Toimintakulut	-1 188 454	-1 117 972	-1 168 145	-1 168 145	-1 168 145
Toimintakate	-994 286	-977 472	-946 965	-946 965	-946 965

Varhaiskasvatus

Tilivelvollinen: Varhaiskasvatuspäällikkö

Toiminta-ajatus

Varhaiskasvatus pohjautuu Varhaiskasvatustalakiin, valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (OPH2022), Parikkalan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan ja kunkin lapsen omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Varhaiskasvatus, esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle.

Varhaiskasvatuspalvelut tarjoavat lakisääteistä varhaiskasvatusta Satakielen ja Kuperkeikan päiväkodeissa. Esiopetusta järjestetään Satakielen päiväkodissa sekä Saaren koululla, jossa myös 5-vuotiaat. Vuorohoitoa järjestetään tarpeen mukaan päiväkotit Satakielessä.

Tulosalueeseen kuuluvat lakisääteinen lasten kotihoidon tuki ja yksityisen hoidon tuki.

Päiväkodit

Tilivelvollinen: Varhaiskasvatuspäällikkö

Nykytilan kuvaus

Satakielen päiväkodissa on alle 3-vuotiaat Vanamot, 2–4-vuotiaat Ulpukat, 1–4-vuotiaat Kuukuset, 5-vuotiaat viskarit sekä eskarit. Kuperkeikan päiväkodissa Saarella on 1–5-vuotiaita lapsia. Saaren koululla toimii viskari- ja eskariryhmä. Ryhmien toiminnasta vastaavat varhaiskasvatuksen opettajat yhdessä varhaiskasvatuksen lastenhoitajien ja ryhmäavustajien kanssa.

Satakielessä Kuukuset-ryhmässä järjestetään vuorohoitoa sitä tarvitseville varhaiskasvatusikäisille lapsille. Vuorohoidon säännöllinen tarve on jatkuvaa. Vuorohoitoa järjestetään vain huoltajien töiden tai opiskelujen vuoksi. Tehtaat ja hoitotyö työllistävät useampia vuorohoitoa tarvitsevia huoltajia.

Sivistyslautakunta on vahvistanut 13.6.2023 ryhmien paikkaluvut. Vanamot 12, Kuukuset 16, Ulpukat 21, viskari 21, eskari 21, Kuperkeikka 18, Saaren viskari-escari 21.

Parikkalan kunnan kaikki vuonna 2018 syntyneet lapset osallistuvat esiopetukseen ja kaikki 2019 syntyneet lapset viskari-toimintaan. Viskarin toiminta-aika on huoltajille maksutonta (päätös 17.5.2023 sivistyslautakunta)

1.8.2022 varhaiskasvatustalakiuudoksen myötä varhaiskasvatuksessa noudatetaan lapsen tuen tasoja (Yleinen, tehostettu ja erityinen tuki). Varhaiskasvatustalain edellyttämät varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut tuotetaan kunnan omana palveluna. Palvelun tarkoituksena on yhteistyössä henkilöstön ja huoltajien kanssa havaita, ennaltaehkäistä ja hoitaa lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyviä haasteita. Toiminnasta ja varhaisesta tuesta on kerrottu tarkemmin Parikkalan paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa.

Varhaiskasvatus tekee yhteistyötä mm. neuvolan, eri alojen terapeuttien, kirjaston ja yhdistysten kanssa.

Varhaiskasvatuksessa työskentelee 11.10.2024 33 työntekijää. Heistä 21:llä on toistaiseksi voimassa oleva työsuhde (63,64 %). Varhaiskasvatuksen henkilöstöä kannustetaan kouluttautumaan ja kehittämään osaamistaan ja ammattitaitoaan. Varhaiskasvatuksen opettajilla on kerran kuukaudessa oma palaveri.

Varhaiskasvatuksessa sekä henkilöstön työväliseen että vanhempien väliseen viestintäväliseen toimii sähköinen Daisy-käyttöjärjestelmä. DaisyFamilyn kautta huoltajat varaavat lapsen hoitoajat sekä pystyvät seuraamaan sekä varattuja hoitoaikoja että toteutuneita tuntimääriä. DaisyFamilystä huoltajat näkevät myös varhaiskasvatuksen viestit ja tiedotteet. eDaisyn kautta huoltajat täyttävät varhaiskasvatushakemuksen, esiopetusilmoituksen, tuloksetilvityksen, irtisanomisilmoituksen ja muutosisilmoitukset. DaisyManageria käyttävät työntekijät. Sen kautta myös esihenkilöt suunnittelevat työntekijöiden työvuorot lasten varattujen hoitoaikojen mukaan. Huoltajat varaavat lapselle hoitoa kolmen viikon jaksoissa, joissa myös työvuorot suunnitellaan.

Toiminnalliset muutokset

Uusi varhaiskasvatuslaki painottaa enemmän pedagogisuutta. Toiminnan suunnittelu, arviointi ja kehittäminen ovat lakisääteisiä. Toiminnan arviointi vaatii kehittämistä. Varhaiskasvatuksessa toimii kehittäjätiimit, jotka on koottu henkilöstöstä ja kokoontuvat säännöllisesti painopistealueiden tiimoilta. Varhaiskasvatuksen opettajilla on kerran viikossa yhteinen pedatiimi, joka käytetään arviointiin ja kehittämiseen.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu on pakollista varhaiskasvatuksessa 1.6.2023 alkaen, mutta yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisessa on kahden vuoden siirtymäaika (velvoite voimassa 1.6.2025). Tasa-arvolain mukaan suunnitelman tulee sisältää selvityksen toimipaikan tasa-arvotilanteesta, tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi sekä arvion aikaisempien toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma tulee laatia toimipaikkakohtaisesti. Parikkalan varhaiskasvatuksessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadinta on aloitettu syksyllä 2023 yhteisillä keskusteluilla sekä tiimitehtävillä aiheesta. Suunnitelman laadintaa jatketaan tulevana toimintakautena.

Uuden varhaiskasvatuslain myötä henkilöstörakenne muuttuu päiväkotien ryhmissä. Henkilöstörakenne muuttuu vuodesta 2030 lähtien siten, että päiväkodeissa vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Tämä tulee huomioida varhaiskasvatuksen lastenhoitajien eläköitymisessä – tilalle tarvitaan jatkossa varhaiskasvatuksen sosionomeja.

Toimistosihteerillä on jatkossa työaika 30 % viikkotyöajasta varhaiskasvatukselle ja 10 % sivistystoimen hallintoon.

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Parikkalassa varhaiskasvatuksen painopistealueina ovat liikunta, leikki ja positiivinen pedagogiikka.

Parikkalan varhaiskasvatus lähtee tammikuussa 2025 mukaan Karvin ylläpitämään Valssi-kansalliseen laadunarviointijärjestelmään, jonka tarkoituksena on tukea järjestäjiä ja palveluntuottajia heidän laadunhallinnassaan. Valssi on monipuolinen digitaalinen palvelu, jolla voidaan toteuttaa arviointitiedonkeruita, saada toimijakohtaisia arviointiraportteja, tuottaa arvioinnin toimipaikkakohtaisia yhteenvetoja sekä julkaista toimijan lakisääteisiä arviointituloksia.

Varhaiskasvatuspäällikkö osallistuu Loisto-kehittämisenverkoston toimintaan ja kuulee myös sitä kautta varhaiskasvatuksen ajankohtaisimmat asiat. Opetushallituksen koor-dinoiman varhaiskasvatuksen kehittäminenverkosto Loiston tavoitteena on vahvistaa varhaiskasvatuksen alueellista ja kansallista kehittämistä. Loisto-kehittäminenverkosto tukee uudistuvien varhaiskasvatussuunnitelmien toimeenpanoa paikallisella tasolla vahvistaen varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa, toimintakulttuuria, johtamista sekä seuranta- ja arviointia.

Esiopetus

Tilivelvöllinen: Varhaiskasvatuspäällikkö

Toiminta-ajatus ja toiminnan tarkoitus

Esiopetuksesta säädetään perusopetuslaissa (628/1998). Kunnalla on lakiin perustuva velvollisuus järjestää esiopetusta. Esiopetus on maksutonta. Esiopetus ei velvoita, mutta lapsen huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Laissa säädetään ryhmäkoosta sekä henkilöstömitoituksesta.

Esiopetusta toteutetaan sekä valtakunnallisen että paikallisen esiopetussuunnitelman mukaisesti. Esiopetusta järjestetään lapsille pääsääntöisesti oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna, ja sen tavoitteena on osana varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen jatkumoa vahvistaa lasten oppimisen ja kehityksen edellytyksiä.

Nykytilan kuvaus

Satakielen esiopetusryhmän tilat sijaitsevat seurakunnalta vuokratuissa tiloissa, Pietarinkuja 2. Saaren esiopetusryhmä toimii koululla ja samassa ryhmässä on myös 5-vuotiaita lapsia. Täydentävää varhaiskasvatusta järjestetään molemmissa ryhmissä.

Toiminnalliset muutokset

Satakielen ja Saaren esiopetukselle tarvittaisiin uudet tilat mielellään kunnan omistamasta kiinteistöstä. Tilaratkaisuja toivotaan syksystä 2025 alkaen.

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Parikkalassa varhaiskasvatuksen painopistealueina ovat liikunta, leikki ja positiivinen pedagogiikka.

Varhaiskasvatus -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK: T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aika- taulu	Mittari
Yhdessä tekemistä	Pidämme Parikkalan vireänä	Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä yhteistyötahojen kanssa leikkipedagogiikan ja liikunnan keinoin.	2025	Liikunnan vuosikellon seuraaminen. Asiakastytyväisyyskyselyt.
	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Tuemme kannustavalla johtamisella henkilöstön mahdollisuuksia kehittää itseään, omaa työtään ja toimintatapojaan. Vahvistamme positiivista pedagogiikkaa niin työntekijöiden kuin lastenkin kanssa.	2025	Täydennyskoulutuksen määrä. Työhyvinvointikysely. Kehityskeskustelut ja tiimikeskustelut. Pedatiimit.

Palveluista hyvinvointia	Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin	Panostamme lasten ja perheiden hyvinvointiin tarjoamalla laadukasta varhaiskasvatusta. Olemme läsnä olevia ja kiinnitämme huomiota vuorovaikutukseen niin lasten kuin huoltajienkin kanssa.	2025	Palautekyselyt, toiminnanarviointi, käytänteetiimitoiminta.
--------------------------	---	---	------	---

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Hoitopaikat kpl	130	121	130	110	100
Läsnäolopäivät kpl	18 921	21 000	18 000	20 000	20 000
- lapsia hoidossa 31.12.	110	130	110	95	80
- joista tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevia lapsia % (*	4,27	7	9	9	8
Menot € / läsnäolopäivä	104,14	116,21	110	110	110
Käyttöaste / päiväkodit	62,31	75	75	70	70
Lasten kotihoidontuki, lapsia	21	40	20	18	18

(* tehostetun tai erityisen tuen tarve: lastensuojelun tarve, vamma tai pitkäaikainen sairaus, kielellinen kehitys ja kommunikaatio, tarkkaavaisuus, kognitiivinen alue, tunne-elämä tai sosiaalinen kasvu

	synt. 2018	synt. 2019	synt. 2020	synt. 2021	synt. 2022	synt. 2023	synt. 2024
Yhteensä	31	22	26	18	16	18	9
vakassa 7.10.2024	30	22	22	14	13	8	-
Satakieli/alueella	19	15	20	12	15	12	9
Saari/alueella	9	6	6	6	1	6	

Hankkeet 2025 - 2027

Hankkeen nimi ja sisältö	Hankkeen rahoittajat, hallinnoija ja tavoitteet	Aikataulu	Kokonaisbudjetti €/vuosi	Kunnan osuus € / %
Satakieleen leikkiin, seikkailemaan ja liikkumaan kutsuva piha-alue	Etelä-Suomen aluehallintovirasto on päättänyt myöntää hankkeelle valtionavustusta 9 500 €.	syksy 24 - kevät 25	32 050 €	70 %
Valtion erityisavustus varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin vuosille 2024 - 2027	OKM	2025 - 2027	111 127 € kolmelle vuodelle, 37 043 €/vuosi jaetaan esi- ja perusopetuksen kesken	80 %

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	254 207	116 000	137 500	137 500	137 500
Toimintakulut	-2 224 664	-2 346 899	-2 297 735	-2 286 335	-2 286 335
Toimintakate	-1 970 457	-2 230 899	-2 160 235	-2 148 835	-2 148 835

Sivistyspalvelut yhteensä

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	641 920	471 719	448 972	448 972	448 972
Toimintakulut	-8 308 098	-8 798 774	-8 866 439	-8 775 347	-8 836 637
Toimintakate	-7 666 178	-8 327 055	-8 417 467	-8 326 375	-8 387 665

ELINVOIMAPALVELUT

Elinvoimalautakunta

Työllistämispalvelut

Tilivelvollinen: Elinvoimapäällikkö

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Työllistämispalveluiden tulosalue on perustettu työvoimapalvelun uudistukseen (TE2025) ja kotoutumispalvelujen uudistamiseen (KOTO2025) liittyen. Parikkalan kunta osallistuu aktiivisesti maakunnallisen työllisyysalueen TE-palveluiden jatkotyöstämiseen ja hallittuun läpivientiin osana TE25-uudistusta.

Työmarkkinatuen kuntaosuus sisältyi aiemmin Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden maksuosuuteen, mutta hyvinvointialueisiin siirryttäessä velvollisuuksia ja tehtäviä on siirtynyt kunnille jo vuoden 2023 alusta. Näin ollen työmarkkinatuen kuntaosuudet kirjataan jatkossa elinvoimapalveluiden alle.

Nykytilan kuvaus

Kunnan työllisyysdenhoito on toteutettu aiempina vuosina Laptuote-säätiön kanssa tehtävänä yhteistyönä, jolla on pyritty vaikuttamaan ensisijaisesti työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannuksiin.

Toiminnalliset muutokset

Suurin yksittäinen muutos tapahtuu 1.1.2025, kun Etelä-Karjalan kunnat muodostavat yhden työllisyysalueen Lappeenrannan kaupungin toimiessa isäntäkuntana. Talousarvioon on varattu määrärahaa kolmen kunnan yhteisen työllisyysyksikön/yhteistyön mallintamiseen ja pilottikokeiluun sekä työllisyysohjaajan palkkaamiseen. Lisäksi varataan hankerahaa pienten kuntien kolmivuotiseen ESR+-hankkeeseen. Tähän aiotaan käyttää tulevaan kuntakompensaatiomäärärahaa. Pääpaino on siis nimenomaan työllisyyden hoidossa, ei työttömyyden.

Tiedossa on, että tuleva lakiuudistus kasvattaa työmarkkinatukien summaa kaikkialla Suomessa, sillä työmarkkinaosuuksia joudutaan maksamaan valtiolle entistä suuremmasta osasta työttömiä työnhakijoita. Tästä syystä Laptuotesäätiön toimintaan ei varata enää avustusta vuodelle 2025, koska toiminta ei vähennä kunnan maksamaa työmarkkinatuen kuntaosuutta.

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

- panostetaan kolmen kunnan työllisyyden hoidon yhteistyöhön ja toimenpiteisiin
- Plan B -hankkeen ja Osaajaverstaan hyödyntäminen
- pienten kuntien yhteiseen ESR+-hankkeeseen osallistutaan aktiivisesti

Työllistämispalvelut -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Seurataan kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajien ja maksettujen etuuksien määrää (Kela).	2025	Kustannukset korkeintaan 380 000 € / vuosi.

Palveluista hyvinvointia	Teemme rohkeita avauksia ennakko-luulottomasti	Yhteistyö työllisyydenhoidossa Rautjärven ja Ruokolahden kuntien kanssa	2025	Toimintamalli luotu
--------------------------	--	---	------	---------------------

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	5 373	0	30 000	34 000	30 000
Toimintakulut	-282 177	-397 216	-523 109	-543 109	-603 109
Toimintakate	-276 804	-397 216	-493 109	-509 109	-573 109

Elinkeinopalvelut

Tilivelvollinen: Elinvoimapäällikkö

Palvelusuunnitelma**Toiminnan tarkoitus**

Elinkeinopalvelut on erotettu omaksi tulosalueekseen, ja se sisältää elinvoimalautakunnan hallintoon liittyvät toimintakulut. Toiminnan tarkoituksena on elinvoimapalveluiden toiminnan ja palvelutuotannon ohjaaminen lautakuntatasolla.

Nykytilan kuvaus

Tulosalue sisältää elinvoimapäällikön palkasta 10 % ja elinvoimalautakunnan kokousten kustannukset.

Toiminnalliset muutokset

Elinvoimalautakunnan alaisuudessa toimii kylä- ja yhdistysfoorumi, jonka tarkoituksena on kylien elinvoiman vahvistaminen, kylien asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen sekä kylien, yhdistysten ja muiden kyläyhteisöjen toiminnan kehittäminen ja aktivoiminen. Lisäksi tarkoituksena on lakkauttaa elinvoimalautakunta seuraavan valtuustokauden alusta lukien ja perustaa tilalle elinvoimaryhmä.

Lisäksi johdon sihteerin palkkamäärärahoista on siirretty 60 % elinvoimapalveluihin (30 % hallinto ja 30 % elinkeinojen kehittäminen).

Toiminnan painopistealueet 2025 – 2027

- elinvoimaryhmän perustaminen ja toimintavan luominen sekä yhteistyön edellytykset
- kylä- ja yhdistysfoorumin toimintamallin luominen

Elinkeinopalvelut -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan	Yhteistyö muiden lautakuntien/toimialojen kanssa: järjestetään vähintään 2 yhteistä koontumista yhteistyön ja tiedonkulun varmistamiseksi	2025	Tehty / toteutunut
		Elinvoimaryhmän perustaminen ja toimintamallin luominen	2025	Tehty / toteutunut

		Elinvoimaohjelman toteuttamisen seuranta	2025	Tehty / toteutunut
		Kuntabarometrin toteuttamisen seuranta	2025	Tehty / toteutunut
		Yhteistyö teknisen toimen kanssa kaavoittamisessa ja yritystonteissa	2025	Maankäyttösuunnitelma tehty/ei ole tehty
Yhdessä tekemistä	Pidämme Parikkalan vireänä	Kylä- ja yhdistysfoorumin toimintamallin luominen, on	2025	Tehty/ei ole tehty

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Toimintakulut	-26 738	-30 728	-28 570	-28 570	-26 570
Toimintakate	-26 738	-30 728	-28 570	-28 570	-26 570

Elinkeinojen kehittäminen

Tilivelvollinen: Elinvoimapäällikkö

Toiminta-ajatus

Elinkeinojen kehittämisen tarkoituksena on edistää alueen elinvoimaa ja eri yritystoimialojen kehitystä sekä edesauttaa monipuolisen, kannattavan yritystoiminnan ja yritysverkostojen syntymistä ja kehittämistä. Elinkeinojen ja elinvoiman kehittämiseen liittyviä palveluita tarjotaan paikallisesti ja yhteistyössä muiden kehittäjäorganisaatioiden kanssa.

Kuntastrategian 2023–2030 vuodelle 2025 valituista strategisista painopisteistä elinvoimalautakunnan alaisuudessa tehtävään elinkeinojen kehittämiseen vaikuttavat kaikki, eritoten Kestävää kasvua ja elinvoimaa sekä Pidämme Parikkalan vireänä.

Monipuolisen yritystoiminnan mahdollistamista vahvistetaan hankkimalla palveluita Imatran seudun kehitysyrityksestä. Maakunnallista yhteistyötä vahvistetaan ja jatketaan tiiviimpää yhteistyötä lähialueiden oppilaitosten kanssa (esim. BusinessMill). Lämpö- ja kaavana painopistealueena kaikissa toiminnoissa on kestävästä taloudesta huolehtiminen. Pidämme Parikkalan vireänä -painopisteen toimiin lukeutuvat mm. kyläavustukset, etäpiste, mökkiläistoimikunnan toiminta.

Maatalouden viranomaistehtävät

Tilivelvollinen: Elinvoimapäällikkö

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Maaseutuhallinnon toteuttaa Etelä-Karjalassa kuntien yhteinen Etelä-Karjalan maaseututoimi, jota hallinnoi Lappeenrannan kaupunki. Maaseututoimen vastuualueella huolehditaan peltopinta-alaan ja eläinmäärään perustuvien EU-rahoitteisten ja

kansallisten tulotukien hallinnoinnista. Maatilatalouden viranomaistehtävien hoito Parikkalan toimipisteessä mahdollistaa maatilatalouden kehityksen kunnassa.

Nykytilan kuvaus

Parikkalassa on voimallista maataloutta, joka luo kilpailukykyä erikoistumisesta ja toimialan sisäisin järjestelyin. Maaseutuelinkeinojen pääasiallinen luonne on alkutuotanto ja alkutuotantoa tukevien palvelujen tuottaminen. Jonkin verran harjoitetaan myös majoitus- ja ravitsemustoimintaa maaseutuelinkeinon luonteisesti.

Parikkalan peltopinta-ala on Etelä-Karjalassa Lappeenrannan jälkeen toiseksi suurin, yli 10 000 hehtaaria. Vuonna 2022 maatalousyrittäjien tukihakemuksen jätti Parikkalassa 189 tilaa ja vuonna 2023 yhteensä 181 tilaa. Vuonna 2023 maataloustukia maksettiin kokonaisuudessaan 8,29 M€ (8,9 M€ vuonna 2022).

Toiminnalliset muutokset

Tulevana vuonna on todennäköistä, että maaseutupalveluiden Parikkalassa oleva toimisto muuttuu kahden työntekijän toimistoksi.

Toiminnan painopistealueet 2025 - 2027

- huolehditaan parikkalalaisten maatalousyrittäjien edunvalvonnasta
- kehitetään palveluita yhdessä maaseutupalveluiden kanssa

Elinkeinojen kehittäminen

Tilivelvollinen: Elinvoimapäällikkö

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Toiminnan tarkoituksena on kunnan elinvoiman sekä veto- ja pitovoiman parantaminen. Tavoitteena on edistää kokonaisvaltaisesti eri yritystoimialojen kehitystä ja edesauttaa monipuolisen ja kannattavan yritystoiminnan sekä yritysten verkostojen syntymistä ja kehittämistä. Elinvoimapalveluiden palveluita tarjotaan paikallisesti ja yhteistyössä muiden kehittäjäorganisaatioiden kanssa.

Toimialan tehtävinä ja tavoitteina on:

- olemassa olevien työpaikkojen turvaaminen sekä uusien elinkeinoalojen, yritysten ja työpaikkojen luominen
- olemassa olevien ja uusien palvelujen, tuotteiden ja verkostojen kehittäminen
- osaamisen, laadun ja kilpailukykyyn parantaminen kaikilla sektoreilla
- kylätoiminnan kehittäminen, verkostojen luominen eri toimijoiden välille, yhteistyön tiivistäminen
- matkailun edistäminen
- maaseutuelinkeinojen kehittäminen
- kehittämisprojektit

Nykytilan kuvaus

Elinvoimapalveluita uudistettiin vuoden 2023 aikana ja perustettiin uusi elinvoimapäällikön virka. Samalla tarkennettiin toimenkuvaa, tehtäviä ja tavoitteita. Elinkeinojen kehittäminen pitää sisällään etätyöpisteen, joukko- ja asiointiliikenteen, elinkeinojen

kehittämisen, matkailun edistämisen, maaseutuelinkeinojen kehittämisen ja kehittämisprojektit.

Kunnan elinkeinojen kehittämistä ohjaava Parikkalan kunnan elinvoimaohjelma on päivityksessä ja tavoitteena on hyväksyä se marraskuun 2024 kunnanvaltuustossa.

Parikkalan kunta on Parikkalan Ravi- ja Markkinakenttä Oy:n enemmistöosakas. Ravi- ja Markkinakentän toiminnan kehittämiseen ja talouden tasapainottamiseen liittyviä toimenpiteitä jatketaan edelleen. Parikkalan kunta ostaa Imatran seudun kehitysyrityiltä yrityspalveluita.

Toiminnalliset muutokset

Vuoden 2025 aikana panostetaan yhtenäisen Parikkala-brändin kehittämiseen ja toteutetaan markkinointitoimenpiteitä, jotka kohdistuvat matkailijoihin, potentiaalsiin uusiin asukkaisiin ja yrityksiin. Talousarvioon on varattu määrärahaa tammikuun Matkamessuihin ja toukokuun Erämessuihin.

Yritysten toimintaedellytyksiin tullaan vaikuttamaan entistä enemmän. Parikkalan kunnan kuntastrategian, elinvoimaohjelman ja kuntabarometrin toimenpidesuunnitelman avulla edistetään alueen elinvoimaa ja yritysten toimintaedellytyksiä.

Vuoden 2025 talousarvio ei sisällä määrärahavarausta osallistuvaan budjetointiin.

Toiminnan painopistealueet 2025 - 2027

- toteutetaan elinvoimaohjelmaa
- toteutetaan kuntabarometri 2025 toimenpidesuunnitelmaa
- panostetaan yrityskäynteihin
- panostetaan kuntamarkkinoinnin kehittämiseen ja visitparikkala-sivuston ylös ajamiseen sekä selvitetään Lintuinmaa-brändin käyttöönotto
- Ravi- ja markkinakenttä Oy:n muuttaminen markkinointi- ja tapahtumayhtiöksi
- panostetaan matkailun kehittämiseen ja kuntasivustojen uudistamiseen
- mökkiläistoimikunnan uudistaminen ja kehittäminen

Kehittämisprojektit

Tilivelvollinen: Elinvoimapäällikkö

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Kehittämistoiminnan lähtökohtana ovat alueen luontaiset vahvuudet ja vetovoimatekijät sekä yritysten ja kuntalaisten tarpeet. Kehittämistoimintaa toteutetaan kunnan, seutukunnan tai -kuntien alueella toimialakohtaisilla tai kansainvälisillä verkostohankkeilla.

Nykytilan kuvaus

Kunnan elinvoimapalveluiden hallinnoimia hankkeita on tällä hetkellä käynnissä vain yksi, Simpelejärven kunnostushanke 2022–2024, jossa on myös palkattuna osa-aikainen projektiasiantuntija. Hanke on saanut jatkoaikaa lokakuun loppuun 2025 saakka.

Hankerahoitusmahdollisuuksien tehokkaampi hyödyntäminen tuo laajemmat toiminta- ja vaikutusmahdollisuudet kunnan veto- ja pitovoimaisuuden parantamiseksi.

Toiminnalliset muutokset

Hankerahoituksen hyödyntäminen kehittämiseen.

Toiminnan painopistealueet 2025 - 2027

- uusien hankkeiden saaminen kehittämiseen

Elinkeinojen kehittäminen -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan	Kehyn palveluiden käytön seuranta	2025	Käyttäjien määrä
		Uudet yritykset		Määrä
		Oppilaitosyhteistyö: Business Mill yhteistyötä tiivistetään, seurataan palvelua saavien yritysten määrää	2025	Asiakasmäärät
		Osaajaverstaan ja Plan B-hankkeen hyödyntäminen	2025	Asiakasmäärät
	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Hankerahoituksen tehokkaampi hyödyntäminen kehittämiseen	2025	Vähintään kahden uuden hankkeen käynnistyminen
		Etäpisteen käyttöasteen nostaminen	2025	Toteutunut
		Mökkiläistoimikunnan uudistaminen ja roolin kirkastaminen		Tehty

Hankkeet 2025 - 2027

Hankkeen nimi ja sisältö	Hankkeen rahoittajat, hallinnoija ja tavoitteet	Aikataulu	Kokonaisbudjetti €/vuosi	Kunnan osuus € / %
Uudet hankkeet	varaus uusiin hankkeisiin; matkailun kehittäminen, biotalous	2025	250 000 €	140 000 €
Simpelejärven kunnostushanke 2022–2025	<u>Rahoitus:</u> Kaakkois-Suomen ELY-keskus 50 %, Parikkalan kunta, Rautjärven kunta, yksityinen rahoitus <u>Hallinnointi:</u> Parikkalan kunta <u>Tavoitteet:</u> Simpelejärven ekologisen tilan parantaminen (toimenpiteet: hoitokalastus ja valuma-alueet)	2022 - 2025	Koko hankkeen budjetti 595 000 €	30 000 €/vuosi, saatu jatkoaika 10/2025
LEADER 2023-2027, Hyvää yrittämisen ja elämisen ilmastoa 2023–2027	<u>Julkinen rahoitus:</u> 65 % EU+valtio+kunnat, lisäksi yksityinen rahoitus ja talkootyö <u>Hallinnointi:</u> Leader Kärki ry <u>Tavoitteet:</u> ihmiset, ympäristö, yhteisöt, yritykset, aluekehittäminen	2023 - 2027	julkinen rahoitus yhteensä 3 514 667 €, josta kuntien osuus 20 % eli 702 933 € (2023–2027)	19 957 €/vuosi (4,50 euroa / asukas / vuosi)

Business Mill - hautomon rahoitus, Lab-ammattikorkea- koulu Oy	Yrityshautomo, joka tarjoaa kasvu- haluisille yrityksille asiantuntija- palveluita, tukea ja neuvoja.	2024 - 2025		3 071 €/vuosi
Ilmastosuunnitelma, Etelä-Karjalan liitto	Etelä-Karjalan liitto laatii ajalla 1.8.2023 – 30.6.2025 ilmastolain edellyttämät ilmastosuunnitelmat Ruokolahdelle, Rautjärvelle, Taipalsaarelle, Lemille, Luumäelle ja Parikkalaan. Suunnittelua varten kunnille on myönnetty valtionapua max. 45 000 euroa/kunta. Tuki kattaa 100 % kuluista (ei omavas- tuosuutta) ja maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella. Ruokolahti on toiminut avustuksen hakijana kaikkien kuntien puolesta. Suunnittelutyö hankitaan liitolta sidosryhmähankintana. Jokaiselle kunnalle on varattu 12 000 euroa suunnittelutyöstä syntyviin kustan- nuksiin (matkakulut, palkat, kokous- palkkiot, jne.)	2023 - 2025		0
Vaikuttavampaa yhteistyötä rajakaupungeissa ja -kunnissa (Kuusamo, Suomussalmi, Kuhmo, Lieksa, Ilomantsi, Tohmajärvi, Kitee, Salla ja Savukoski + Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti)	<u>Hallinnointi:</u> Kuhmon kunta <u>Tavoitteet:</u> Verkostoyhteistyö lisää ke- hittämishankkeiden vaikuttavuutta ja mahdollistaa aiempaa paremmin raja- seutujen yhteisten kehittämisteemojen esiintuomisen ja hankerahoituksen ha- kemisen yhteisten kehittämistarpeiden ratkaisemiseksi. Itäisen Suomen elin- voimaa vahvistavia toimenpiteitä: alue- kehittämisen tukeminen, omavaraisuus ja fossiilienergiasta luopuminen, osaa- minen, osaava työvoima ja työvoiman saatavuus, saavutettavuus sekä matkailu.	2023 - 2025	Koko hankkeen budjetti 318 000 €, josta valtion osuus 254 903 euroa ja kuntien osuus 63 726 €.	4 000 €
Lintutornit ja eläinkuvauskojut , investointihanke	Investointihanke Saaren ja Parikkalan alueen lintuvesien lintutorneista, kuvauspiiloista ja muista lintu- ja luontomatkailua tukevista rakenteista, Hallinnoijana Parikkalan kunta.	2025 - 2026		
Matkailun kehittäminen	Kokonaisvaltainen matkailun kehittä- mishanke. Kartat ja markkinointima- teriaalit kuntoon. Luontomatkailu- yrittäjäverkoston luominen. Hallinnoija: Parikkalan kunta.	2025 - 2027		
Muraaliilta muraalille	Asematunnelin kunnostus muraalien avulla, lisäksi muraalit Saarelle ja Uukuniemelle, joka kylässä valitaan kohde, joka maalataan kylän histori- asta/tarinasta kertovalla maalauksella. Tavoitteena kuntaimagon ja kuntamark- kinoinnin vahvistaminen. Hallinnoija Parikkalan kunta.	2025		10 000 €

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	101 528	213 000	250 200	250 200	280 200
Toimintakulut	-495 028	-770 477	-642 178	-648 178	-649 178
Toimintakate	-393 500	-557 477	-391 978	-397 978	-368 978

Elinvoimapalvelut yhteensä**Talous**

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	106 901	213 000	280 200	284 200	310 200
Toimintakulut	-803 944	-1 198 421	-1 193 857	-1 219 857	-1 278 857
Toimintakate	-697 042	-985 421	-913 657	-935 657	-968 657

TEKNISET PALVELUT

Tekninen lautakunta

Tekniset palvelut

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Hallintosäännön mukaan tekniset palvelut vastaa maankäytön, kuntatekniikan, kiinteistöjen ja yleisien alueiden, ruoka- ja puhtauspalveluiden sekä rakennusvalvonnan yleisestä järjestämisestä ja kehittämisestä.

Nykytilan kuvaus

Tekninen lautakunta vastaa toimialan johtamisesta ja kehittämisestä. Tekninen johtaja vastaa toimialansa toiminnan järjestämisestä. Palvelut on nykyisellään järjestetty kunnan omana toimintana. Suunnittelussa, suurien kohteiden valvonnassa ja kaavoituksen toteutuksessa on käytetty pääasiassa konsulttipalveluita.

Toiminnalliset muutokset

- Toiminnallisina muutoksina ovat teknisen toimialan viranhaltijoiden nimike- ja tehtävämuutokset.
- Tekninen toimiala toteuttaa oman toimialan osalta uuden vuonna 2023 vahvistetun kuntastrategian täytäntöönpanoa.

Toiminnan painopistealueet 2025 - 2027

- Tekninen toimiala jatkaa palveluidensa kehittämistä sujuvoittamalla palveluprosesseja sekä kehittämällä sähköisiä palveluitaan omiin sekä asiakkaiden tarpeisiin.
- Parikkalan vireänä pitäminen edistämällä palvelujen tuottamista yhteistyössä yritysten, kolmannen sektorin sekä eri yhteisöjen kanssa.

Tekniset palvelut -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan	Vaihtoehtoisten sijaintien tarkastelu uusille yrityksille ja uusiutuvalla energialle	2025	Sijainnit kartoitettu.
	Edistämme aktiivisesti matkailua	Suunnitelman laatiminen matkailuhanketta varten	2025	
	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Huolehdimme talouden tasapainosta	2025	Hankinnat toteutetaan hankintalain mukaisesti.
Yhdessä tekemistä	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Yhtiöittämisselvityksen valmistelu yhteistyössä henkilöstön kanssa	2025	Selvitys laadittu

		Kehitetään kannustavaa johtamista ja tehdään yhdessä enemmän	2025	Henkilöstöllä mahdollisuus kehittää itseään työtehtävissä
Palveluista hyvinvointia	Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin	Edistämme, uudistamme ja kunnossapidämme liikuntapaikkojamme	2025	Liikuntapaikat kunnossa
	Teemme rohkeita avauksia ennakkoluulottomasti	Sidosryhmätyöskentelyn tuomia uusia ajatuksia suunnitteluun ja toteutukseen	2025	Aktiivinen osallistuminen eri sidosryhmiin

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Toimintakulut	-59 303	-182 203	-81 375	-81 773	-81 273
Toimintakate	-59 303	-182 203	-81 375	-81 773	-81 273

Rakennuttaminen ja kaavoitus

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Toiminnan tarkoituksena on turvata kuntalaisille terveellinen, toimiva ja viihtyisä elinympäristö kaavoittamalla, rakennuttamalla ja ylläpitämällä taloudellisesti laadukkaita kiinteistöjä ja yhdyskuntapalveluja.

Kaavoituksella ylläpidetään monipuolista tonttitarjontaa yritystoiminnan ja asumisen tarpeisiin. Maankäytössä otetaan huomioon palvelujen käyttömahdollisuudet. Maa-seutukylien elinvoimaisena säilymistä tuetaan. Asukkaille ja yrityksille tarjotaan tontti-vaihtoehtoja, jotka tekevät sijoittumisen ja rakentamisen houkuttelevaksi kunnan alueelle.

Rakennuttamisen osalta keskeinen tavoite on kiinteistöjen käyttäjille terveelliset ja toimivat rakennukset ja infraympäristö.

Kaavoitus

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Maankäytön suunnittelulla pyritään hyvän ja käyttäjien tarpeita palvelevan, terveellisen, turvallisen ja viihtyisän sekä sosiaalisesti toimivan ja esteettisesti tasapainoisen elinympäristön aikaansaamiseksi, kestävän kehityksen periaatteilla.

Nykytilan kuvaus

Kaavoituksen vastuuhenkilönä ja koordinoijana toimii tekninen johtaja yhteistyössä kunnanjohtajan, elinvoimapäällikön ja teknisen lautakunnan kanssa. Varsinainen kaavoitustyö tehdään kokonaisuudessaan ostopalveluna ulkopuolisten kaavoitusasiantuntijoiden voimin. Kaavoituksessa tehdään kiinteää yhteistyötä sekä eri viranomais- tahojen että luottamushenkilöiden kesken.

Kaavoituksen vastuualueella on kunnan yleisen osoitejärjestelmän ylläpito. Käytännön ylläpito ja täydennykset on rakennusvalvonnan vastuulla. Järjestelmä on laajentumassa saariin, lisäksi osoitteistossa on ilmennyt päivitystarpeita. Osoitteiston päivittäminen käynnissä.

Toiminnalliset muutokset

Ei toiminnallisia muutoksia.

Toiminnan painopistealueet 2025 - 2027

- Koirniemen alueen kehittäminen.
- Uuden rakennusjärjestyksen huomioiminen kunnan kaavoituksessa.

Kaavoitusohjelma 2025 - 2027

Alueen nimi	Sisältö / perustelu	Toimenpiteet	Kaava valmis	Nykyvaihe
Koirniemen alue	Tilaa vievän kaupan ja teollisuustoimintojen alueiden kehittäminen	Asemakaavan laatiminen vaiheittain	2025	Yleiskaava 2016
Pienten vesistöjen rantayleiskaava	Yhdistetään vesistöjen yleis- ja ranta-asemakaavoja mahdollisuuksien mukaan yhdeksi kokonaisuudeksi. Kaavoitus mahdollistaa vakituisen asumisen ranta-alueilla.	Yleiskaavan päivittäminen vaiheittain	2027	Yleiskaava 2016

Ympäristöpalvelut

Tilivelvöllinen: Tekninen johtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Ympäristönsuojelun, ympäristöterveyden ja eläinlääkinnän palveluiden järjestäminen kuntalaisille.

Nykytilan kuvaus

Ympäristönsuojelu ja ympäristöterveysvalvonta hoidetaan isäntäkuntamallilla Imatran ympäristöyksikön tekemien valvonta- ja toimintasuunnitelmien mukaan. Imatran seudun ympäristölautakunta hoitaa ympäristöasiat seutukunnallisena. Tulosalue sisältää myös kaatopaikan velvoitetarkkailun kustannukset.

Toiminnalliset muutokset

Ei toiminnallisia muutoksia.

Rakennuttaminen ja kaavoitus -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan	Vaihtoehtoisten sijaintien tarkastelu uusille yrityksille ja uusiutuvalle energialle	2025	Sijainnit kartoitettu
		Joustavalla kaavoituksella luodaan kestävää kasvua ja elinvoimaa.	2025-2027	Uudet yritykset ja uusiutuvien energiamuotojen tuotanto → uudet hankkeet
		Aktiivinen tonttimarkkinointi	2025	Uudet yritykset ja asukkaat → määrä
		Maankäytön suunnittelun toteutus	2025	Kaavoitusohjelma tehty
	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Huolehdimme talouden tasapainosta	2025	Hankinnat toteutetaan hankintalain mukaisesti.
		Investointiohjelman toteuttaminen	2025	Investointiohjelman mukaisesti → toteutuminen
Yhdessä tekemistä	Pidämme Parikkalan vireänä	Palvelut pidetään paikkakunnalla monipuolisina ja asuinympäristö terveellisenä ja turvallisena	2025-2027	Kunnan kiinteistöjen osalta käynnistetään uudelleen sisäilmatyöryhmän työskentely → käynnistetty
		Edistämme vapaa-ajan asukkaiden mahdollisuuksia työskennellä ja asua kunnassa	2025-2027	

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	158 065				
Toimintakulut	-1 196 015	-495 451	-680 475	-649 333	-593 317
Toimintakate	-1 037 950	-495 451	-680 475	-649 333	-593 317

Kiinteistöt

Tilivelvollinen: Rakentamispäällikkö / Kunnan rakennusmestari

Toiminta-ajatus

Kiinteistöpalvelut huolehtivat kiinteistöjen hoidosta ja kunnossapidosta ottaen huomioon kiinteistöjen elinkaaren tekniset, taloudelliset ja toimintojen asettamat vaatimukset.

Tarpeettomista ja tehottomalla käytöllä olevista kiinteistöistä luovutaan. Vajaakäytöllä olevista kiinteistöistä ja osakehuoneistoista luopumista selvitetään aktiivisesti.

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Kiinteistöjen elinkaaren mukainen kustannustehokas ylläpito ja tehokas tilojen hyödyntäminen sekä kiinteistöpalvelujen järjestäminen.

Kunta ylläpitää ja kehittää puistojen yleisiä alueita luoden viihtyisyyttä ja turvalliset olosuhteet. Yleisten alueiden ja puistojen kunto on merkittävä osa kunnan yleisilmettä.

Liikunta- ja leikkipaikkojen hoidolla, kunnossapidolla sekä näiden kehittämisellä luodaan turvalliset ja asianmukaiset edellytykset liikunta- ja vapaa-ajan toiminnoille koko kunnan alueen kattavasti.

Nykytilan kuvaus

Kiinteistöjen hoito- ja pienkorjauspalvelut kiinteistöissä tuotetaan itse. Saneeraus- ja rakennustöitä teetetään myös ostopalveluna vuosisopimukseen tai hankekohtaisiin urakkakilpailutuksiin perustuen.

Asuinkiinteistöjen hoidon ja ylläpidon aktiivisen kehittämisen avulla järjestetään viihtyisät ja turvalliset asuinolosuhteet kiinteistöjen vuokralaisille. Investoinneilla kehitetään kiinteistökantaa vastaamaan nykypäivän vaatimuksia.

Vuokra-asuntojen käyttöastetta tehostetaan esim. luopumalla vajaakäytöllä olevista kiinteistöistä.

Kiinteistönhoidon ja tulevien korjausten suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon energiatehokkaat, terveellisen sisäilmaston takaavat ratkaisut. Kiinteistömasan kiinteistökohtaisen elinkaaren vaiheet ja tilojen käyttäjien tarpeet otetaan huomioon.

Kiinteistöjen kunnossapitoa sekä kiinteistöjen valvontaa kehitetään lisäämällä kiinteistöautomaatiota ja tehostamalla järjestelmien käyttöä. Henkilöstön osaamista parannetaan koulutuksen avulla. Puistojen ja muiden yleisten alueiden hoito tehdään pääosin kausityönä.

Liikuntapaikkojen hoito keskittyy kunnan keskeisimpien liikuntapaikkojen ylläpitoon ja kehittämiseen. Kylien hiihtolatuverkoston vapaaehtoista kunnossapitotyötä tuetaan kulukorvauksin ja ostosopimuksin.

Retkeilyreittiverkoston ylläpito- ja hoitovastuiden ajantasaisuus tarkistetaan. Uusia hoitosopimuksia tehdään tarpeen ja resurssien mukaan.

Toiminnalliset muutokset

TE-palvelut 2024 uudistuksen vaikutus pitkäaikaistyöttömien palkkaamiseen.

Toiminnan painopistealueet 2025 – 2027

- Kiinteistökunnossapidon huoltokirjan kehittäminen
- Kiinteistöjen tilatietojärjestelmän käyttöönotto.

Kiinteistöt -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan	Vanhimpien asunto- ja kiinteistöyksiköiden korvaaminen uudisrakentamisella	2025-2027	Selvitys laadittu yhteistyössä yritysten kanssa
	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Kiinteistökannan tarpeettomista kiinteistöistä luopuminen ja heikkokuntoisten purku	2025	Tilatietopalvelu käyttöön otettu.
		Kiinteistöjen korjaukset suunnitelman mukaan	2025	Saneeraus suunnitelma laadittu
		Vuokra-asuntojen käyttöaste vähintään 90 %	2025	Raportointi 30.4., 31.8. ja 31.12.
		Kiinteistöjen energiatehokkuuden suunnittelu	2025	Suunnitelma laadittu
	Edistämme aktiivisesti matkailua	Retkeilyreitiverkoston ylläpito- ja hoitovastuiden ajantasaistaminen	2025-2027	Uusia hoitosopimuksia tehdään tarpeen ja resurssien mukaan
Yhdessä tekemistä	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Panostamme henkilöstön osaamiseen	2025	Koulutussuunnitelma
		Esimiestoimintaan panostaminen	2025	Työpaikkakokoukset
Palveluista hyvinvointia	Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin	Leikkipaikkojen kunnossapito	2025-2027	Suunnitelman mukaan.

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
huoneistoala m ²	47 559	47 559	47 559	47 559	47 559
menot €/huoneisto-m ²	75,03	69,44	67,60	67,60	57,60
tulot €/huoneisto-m ²	77,19	87,67	91,55	91,55	91,55

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	3 671 294	4 169 698	4 363 539	4 370 539	4 363 539
Toimintakulut	-3 568 520	-3 302 892	-3 177 274	-3 188 776	-3 195 385
Toimintakate	102 774	866 806	1 186 265	1 181 763	1 168 154

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Palvelusuunnitelma**Toiminnan tarkoitus**

Ruokapalvelut tuottavat ateriat kunnan omiin toimipisteisiin.

Ruokapalvelu pitää ruokapalveluiden tason sekä ruuan laadun hyvänä ja ravitsemussuosituksen mukaisena, toimittaa maukasta ruokaa erilaisille asiakasryhmille.

Puhtauspalvelut huolehtivat kunnan kiinteistöjen ylläpito- ja perussiivouksesta. Siivous vaikuttaa kiinteistöjen viihtyvyyteen ja sisäilman laatuun sekä pintamateriaalien elinkaareen.

Nykytilan kuvaus

Parikkalan ruokapalvelun keskuskeittiö toimii hyvinvointikeskuksen alakerrassa. Siivoojat työskentelevät kunnan kiinteistöissä. Yhdistelmätyöntekijät työskentelevät päiväkodeissa ja kouluilla.

Tulosyksikön tehtävänä on tuottaa asiakaslähtöisesti laadukkaita, ravitsemuksellisesti suositusten mukaisia ja täysipainoisia aterioita sekä vastata tarkoituksen mukaisesta siivouksesta ja ylläpitää sopimusten mukaista puhtaustasoa kunnan kiinteistöissä. Ruoka- ja puhtauspalveluja järjestetään taloudellisesti, tehokkaasti, oikea-aikaisesti ja joustavasti.

Lounasannoksia valmistetaan päivittäin n. 500 kpl.

Toiminnalliset muutokset

Keittiötoiminnot siirtyvät hyvinvointikeskuksesta Kirjolan koululle vuoden 2025 alussa.

Toiminnan painopistealueet 2025 - 2027

Kehittämällä ruoka- ja puhtauspalvelujen palveluita, tuotamme hyvinvointia kunnan lapsille sekä nuorille varhaiskasvatuksesta aina lukioikäisiin saakka. Olemme tuke-
massa omalta osaltamme koko perheiden hyvinvointia.

Ruoka- ja puhtauspalvelut -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Kustannusten tehokas seuranta.	Ruokahävikin minimointi.	2025	vaakaus
	Toiminnan tehostaminen	Puhtauspalvelun tiimityön edistäminen	2025	Yhteiset kuukausipalaverit ja toimipistekohtaiset palaverit
	Toiminnan tehostaminen. Kustannusseuranta/Lisä- ja ylitöiden minimointi.	Siivous toteutetaan siivousmitoituksen mukaan	2025	laatumittaristo yhtenäinen työaika

	Lähirooka- ja kausiteemat.	Käytetään mahdollisuuksien mukaan paikallisia toimittajia.	2025	Asiakaspalaute kysely.
Palveluista hyvinvointia	Kehitämme palveluita ja luomme uusia- toimintatapoja	Tuotannonohjausjärjestelmän käyttöönotto: tilauksesta valmistamiseen	2025	Toimiva tuotannon-ohjausjärjestelmä. Kylmäesivalmistus.
	Elintarvikesopimusten mukainen kehittäminen. Tuotannonohjausjärjestelmä.	Sopimusten ja kustannusten seuranta. Vastuulliset raaka-ainevalinnat ja ruokalistat monipuolistaminen	2025	Reseptiikan kehittäminen ja kylmävalmistusreseptiikan hyödyntäminen.
	Aterioiden laatu ja turvallisuus	Kiertävä ja monipuolinen ruokalista.	2025	Asiakastyytyväisyys kysely. Ruokaraati koulussa.
	Aterioiden valmistuksessa ja elintarvikkeiden hankinnoissa noudatetaan lakisääteistä omavalvontaa.	Prosessi on 100 % omavalvonnan kriteerien mukainen.	2025	Omavalvonta raportti.
Yhdessä tekemistä	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Tiimityön lisääminen. Työaikojen yhtenäistäminen.	2025	Työpaikkakokoukset. Ei yö-, lisä- ja ylityötä.
	Henkilökunnan palvelualtius ja joustavuus	Normaalit ja päivittäiset sekä erilaisten tilaisuuksien tarjoilut hoidetaan asiallisesti ja joustavasti.	2025	Kohtelias, joustava ja palvelualtis henkilökunta.
	Sujuvat ruokapalvelun prosessit.	Ruokapalvelun toimipistekohtaiset ohjeet. Tehtäväkuvat.	2025	Työtehtävien selkiintyminen / tehtäväkuvausten tarkentaminen

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
annosten määrä		155 288	180 000	180 000	180 000
suoritteiden määrä		129 122	134 253	134 253	134 253

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	553 231	620 266	575 597	575 597	575 597
Toimintakulut	-520 386	-665 053	-603 894	-607 094	-607 094
Toimintakate	32 844	-44 787	-28 297	-31 497	-31 497

Kuntatekniikka

Tilivelvollinen: Kuntatekniikan päällikkö

Toiminta-ajatus

Turvataan puhtaan veden saatavuus ja jakelu sekä jäteveden puhdistuspalveluiden toimivuus kustannustehokkaasti.

Yhdyskuntatekniset taksat perustuvat omakustannus- ja aiheuttamisperiaatteeseen. Tavoitteena on kilpailukykyinen hinta.

Kadut ja tiet

Tilivelvollinen: Kuntatekniikan päällikkö

Palvelusuunnitelma**Toiminnan tarkoitus**

Kaavateiden ja -katujen ylläpidon järjestäminen.

Nykytilan kuvaus

Liikenneväylien ylläpito ja huolto teetetään ostopalveluna.

Toiminnalliset muutokset

Ei toiminnallisia muutoksia.

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

- Katuja ja teitä ylläpidetään hoitoluokituksen mukaisesti. Mahdolliset perusrannukset toteutetaan kunnan investointiohjelman mukaisesti.
- Kuntastrategian mukaisesti kehitetään hankintatapoja, joilla edistetään palvelutarpeiden parempaa ja tehokkaampaa yhteistyöhenkistä käyttöä.
- Myös esihenkilötoiminnassa korostetaan yhteistyötä ja yhdessä tekemistä

Kuntatekniikka -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Katuvalojen vaihto led-tekniikkaan investointisuunnitelman mukaisesti	2025	Toteutunut investointisuunnitelma
		Edistetään palvelutarpeiden parempaa ja tehokkaampaa yhteistyöhenkistä käyttöä	2025	Hankintatapojen kehittäminen
	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Esimiestoiminnassa korostetaan yhteistyötä ja yhdessä tekemistä	2025	Työpaikkakokoukset
Palveluista hyvinvointia	Kehitämme palveluita ja luomme uusia toimintatapoja	Turvalliset katu- ja jalkakäytävät	2025	Tavoitetaso 0 tapaturmaa
		Talvihoidon tason ylläpito	2025	Auraus- ja hiekoituspäiväkirjan käyttöönotto, reklamaatioiden vähentäminen 50 %

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	1 151 800	1 035 810	969 781	934 557	959 821
Toimintakulut	-1 039 472	-910 757	-1 043 836	-1 041 056	-1 056 064
Toimintakate	112 328	125 053	-74 055	-106 499	-96 243

Tekniset palvelut yhteensä

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	5 534 390	5 825 774	5 908 917	5 880 693	5 898 957
Toimintakulut	-6 383 696	-5 556 356	-5 586 854	-5 568 032	-5 533 134
Toimintakate	-849 306	269 418	322 063	312 661	365 823

Rakennuslautakunta

Rakennusvalvonta

Tilivelvollinen: Rakennustarkastaja

Toiminta-ajatus

Rakennuslautakunta vastaa Parikkalan kunnassa rakennusvalvonnan viranomaistehävistä.

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Rakennuslautakunnan toiminnan tarkoituksena on:

1. rakentamisen ohjaaminen, neuvonta ja valvonta,
2. rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapidon ja viihtyvyyden valvonta,
3. kaavoituksen toteutumisen valvonta sekä
4. lupapäätökset.

Nykytilan kuvaus

Rakennusvalvonnan viranomaisena toimii rakennustarkastaja, joka rakennuslautakunnan ohella valvoo kaavoituksen ja rakennussäädösten toteuttamista. Rakennustarkastaja vastaa myös rakentamisen viranomaisneuvonnasta sekä huolehtii rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelystä sekä osaltaan valvoo rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä on säädetty.

Tehtävän on 23.9.2024 aloittanut uusi viranhaltija.

Toiminnan painopistealueet 2025 – 2027

Rakentamislaki voimaan 1.1.2025.

Eduskunta hyväksyi 1.3.2023 rakentamislain ja siihen liittyvän maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen. Maankäyttö- ja rakennuslaki on tästä lähtien alueidenkäyttölaki.

Laki tulee voimaan vuonna 2025. Uuden ja monin paikoin muuttuneen lain seurauksena kuntien on uusittava muun muassa hallintosäätönsä, rakennusjärjestyksensä, rakentamisen viranomaistoiminnan maksut sisältävät taksansa sekä asiakasohjeistukset. Näiden on käytännössä oltava valmiina lain voimaantullessa.

Muutokset edellyttävät laajan koulutuksen järjestämistä kuntakentän viranhaltijoille ja päättäjille. Myös tietojärjestelmämuutoksiin ja uusien toimintatapojen käyttöönottoon tulee valmistautua.

Kuntaliitto tukee kuntia valmistelussa. Esimerkiksi ohjeet hallintosäätöjen uudistamisesta ja suositus rakennusjärjestyksen sisällöstä.

Rakennusvalvonta -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollis- tamme moni- puolisen yritys- toiminnan	Rakennuslupapäätökset	2025	viranhaltijapäätökset < 1 kk lautakuntakäsittely < 3 kk
		Rakentamislain muutos	2025	Rakennusjärjestyksen uusiminen, voimassa 2025 alusta
	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Rakennusvalvontataksan päivittäminen	2025	Voimassa vuoden 2025 alusta
Yhdessä tekemistä	Pidämme Parikkalan viireänä	Käyttötarkoituksen muutosprosessit ja mahdolliset poikkeamat kaavasta sujuvasti	2025, jatkuva	Toteutuneiden määrä
Palveluista hyvinvointia	Kehitämme palveluita ja luomme uusia toimintatapoja	Rakentamislupa-asioiden käsittely sähköisen lupamenettelyn kautta	2025-2027	Vuoden 2025 alusta lähtien vain sähköisiä hakemuksia
		Rakentamislain tuomat muutokset	2025	Digitalisaation tuomat edut
		Rakentamislain muutos	2025	Rakennusjärjestyksen uusiminen

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
rakentamisen luvat	100	160	60	60	60
rakennustarkastukset	180	250	120	120	120
avustukset yksityistiet €/km	297	330	300	300	300

Talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	20 584	20 500	45 000	20 000	45 000
Toimintakulut	-265 371	-289 644	-254 163	-228 563	-254 163
Toimintakate	-244 787	-269 144	-209 163	-208 563	-209 163

Käyttötalouden yhdistelmä tulosalueittain

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Vaalit					
Toimintatuotot	9 214	18 000	5 500	0	9 000
Toimintakulut	-20 162	-27 980	-25 486	-483	-18 552
Toimintakate	-10 948	-9 980	-19 986	-483	-9 552
Tarkastustoimi					
Toimintakulut	-15 027	-17 995	-19 995	-19 995	-19 995
Toimintakate	-15 027	-17 995	-19 995	-19 995	-19 995
Keskushallinto ja tukipalvelut					
Toimintatuotot	516 937	191 100	198 900	198 900	198 900
Toimintakulut	-1 140 579	-1 085 156	-1 139 194	-1 138 194	-1 139 194
Toimintakate	-623 642	-894 056	-940 294	-939 294	-940 294
Sivistyspalvelut					
Toimintakulut	-39 128	-39 097	-55 645	-48 645	-55 645
Toimintakate	-39 128	-39 097	-55 645	-48 645	-55 645
Perusopetus ja lukio					
Toimintatuotot	193 545	215 219	90 292	90 292	90 292
Toimintakulut	-4 855 853	-5 294 805	-5 344 914	-5 272 222	-5 326 512
Toimintakate	-4 662 307	-5 079 586	-5 254 622	-5 181 930	-5 236 220
Vapaa sivistystyö					
Toimintatuotot	194 168	140 500	221 180	221 180	221 180
Toimintakulut	-1 188 454	-1 117 972	-1 168 145	-1 168 145	-1 168 145
Toimintakate	-994 286	-977 472	-946 965	-946 965	-946 965
Varhaiskasvatus					
Toimintatuotot	254 207	116 000	137 500	137 500	137 500
Toimintakulut	-2 224 664	-2 346 899	-2 297 735	-2 286 335	-2 286 335
Toimintakate	-1 970 457	-2 230 899	-2 160 235	-2 148 835	-2 148 835
Työllisyyspalvelut					
Toimintatuotot	5 373	0	30 000	34 000	30 000
Toimintakulut	-282 177	-397 216	-523 109	-543 109	-603 109
Toimintakate	-276 804	-397 216	-493 109	-509 109	-573 109
Elinkeinopalvelut					
Toimintakulut	-26 738	-30 728	-28 570	-28 570	-28 570
Toimintakate	-26 738	-30 728	-28 570	-28 570	-28 570
Elinkeinojen kehittäminen					
Toimintatuotot	101 528	213 000	250 200	250 200	280 200
Toimintakulut	-495 028	-770 477	-642 178	-648 178	-649 178
Toimintakate	-393 500	-557 477	-391 978	-397 978	-368 978

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tekniset palvelut					
Toimintakulut	-59 303	-182 203	-81 375	-81 773	-81 273
Toimintakate	-59 303	-182 203	-81 375	-81 773	-81 273
Rakennuttaminen ja kaavoitus					
Toimintatuotot	158 065				
Toimintakulut	-1 196 015	-495 451	-680 475	-649 333	-593 317
Toimintakate	-1 037 950	-495 451	-680 475	-649 333	-593 317
Kiinteistöt					
Toimintatuotot	3 671 294	4 169 698	4 363 539	4 370 539	4 363 539
Toimintakulut	-3 568 520	-3 302 892	-3 177 274	-3 188 776	-3 195 385
Toimintakate	102 774	866 806	1 186 265	1 181 763	1 168 154
Ruoka- ja puhtauspalvelut					
Toimintatuotot	553 231	620 266	575 597	575 597	575 597
Toimintakulut	-520 386	-665 053	-603 894	-607 094	-607 094
Toimintakate	32 844	-44 787	-28 297	-31 497	-31 497
Kuntatekniikka					
Toimintatuotot	1 151 800	1 035 810	969 781	934 557	959 821
Toimintakulut	-1 039 472	-910 757	-1 043 836	-1 041 056	-1 056 064
Toimintakate	112 328	125 053	-74 055	-106 499	-96 243
Rakennusvalvonta					
Toimintatuotot	20 584	20 500	45 000	20 000	45 000
Toimintakulut	-265 371	-289 644	-254 163	-228 563	-254 163
Toimintakate	-244 787	-269 144	-209 163	-208 563	-209 163
YHTEENSÄ					
Toimintatuotot	6 829 946	6 740 093	6 887 489	6 832 765	6 911 029
Toimintakulut	-16 936 877	-16 974 327	-17 085 987	-16 950 472	-17 080 531
Toimintakate	-10 106 931	-10 234 234	-10 198 498	-10 117 707	-10 169 502

Käyttötalouden yhdistelmä toimielimittäin

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Keskusvaalilautakunta					
Toimintatuotot	9 214	18 000	5 500	0	9 000
Toimintakulut	-20 162	-27 980	-25 486	-483	-18 552
Toimintakate	-10 948	-9 980	-19 986	-483	-9 552
Tarkastuslautakunta					
Toimintakulut	-15 027	-17 995	-19 995	-19 995	-19 995
Toimintakate	-15 027	-17 995	-19 995	-19 995	-19 995
Kunnanhallitus					
Toimintatuotot	516 937	191 100	198 900	198 900	198 900
Toimintakulut	-1 140 579	-1 085 156	-1 139 194	-1 138 194	-1 139 194
Toimintakate	-623 642	-894 056	-940 294	-939 294	-940 294
Sivistyslautakunta					
Toimintatuotot	641 920	471 719	448 972	448 972	448 972
Toimintakulut	-8 308 098	-8 798 774	-8 866 439	-8 775 347	-8 836 637
Toimintakate	-7 666 178	-8 327 055	-8 417 467	-8 326 375	-8 387 665
Elinvoimalautakunta					
Toimintatuotot	106 901	213 000	280 200	284 200	310 200
Toimintakulut	-803 944	-1 198 421	-1 193 857	-1 219 857	-1 278 857
Toimintakate	-697 042	-985 421	-913 657	-935 657	-968 657
Tekninen lautakunta					
Toimintatuotot	5 534 390	5 825 774	5 908 917	5 880 693	5 898 957
Toimintakulut	-6 383 696	-5 556 356	-5 586 854	-5 568 032	-5 533 134
Toimintakate	-849 306	269 418	322 063	312 661	365 823
Rakennuslautakunta					
Toimintatuotot	20 584	20 500	45 000	20 000	45 000
Toimintakulut	-265 371	-289 644	-254 163	-228 563	-254 163
Toimintakate	-244 787	-269 144	-209 163	-208 563	-209 163
YHTEENSÄ					
Toimintatuotot	6 829 946	6 740 093	6 887 489	6 832 765	6 911 029
Toimintakulut	-16 936 877	-16 974 327	-17 085 987	-16 950 472	-17 080 531
Toimintakate	-10 106 931	-10 234 234	-10 198 498	-10 117 707	-10 169 502

Käyttötalouden perustelut

Sitovuustaso

Kunnan toimintaa ohjataan taloussuunnitelman avulla. Talousarvion käyttötalouden osassa valtuusto asettaa tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat tehtävän tai tehtävien hoitamiseen. Kunta määrittelee itse tehtäväkokonaisuudet toimielin角度isesti. Tuloihin ja menoihin sisältyvät sekä ulkoiset että sisäiseen laskutukseen perustuvat tulot ja menot, laskennalliset erät eivät sisälly tehtävän tuloarvioon tai määrärahaan.

Sitovuustasona valtuustoon nähden ovat tulosalueen toimintatulot ja toimintamenot lukuun ottamatta kehittämissuunnitelmia, joissa on nettositovuus, sekä sitovat tavoitteet 2025 ja mahdolliset sitovat perustelut. Muut talousarvioon sisältyvät tiedot ovat ohjeellisia perusteluja ja informaatiota. Sitovin perusteluin erotettua määrärahan osaa ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen. Palkkauskustannuksissa ja sosiaalimaksuissa syntyvää säästöä ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen ilman kunnanhallituksen lupaa. Viran tai työsuhteen tullessa avoimeksi on aina ennen auki julistamista selvitettävä mahdollisuudet tehtävän hoitamiseen sisäisin järjestelyin tai ostopalveluna. Vaki-naisen henkilöstön täyttöön on haettava kunnanhallituksen lupa.

Talousarvioon tehtävistä tulosaluekohtaisista muutoksista päättää valtuusto. Muutosten yhteydessä on arvioitava, ovatko asetetut toiminnalliset tavoitteet oikeassa suhteessa muutettuihin tuloarvioihin ja määrärahoihin. Muutokset on tehtävä talousarviovuoden aikana.

Käyttösuunnitelmat

Käyttösuunnitelmilla toimielimet jakavat tulosalueen tuloarviot ja määrärahat tarkoituksenmukaisesti osiin tuloyksiköihin sekä asettavat samalla valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset tarkennetut tavoitteet tuloyksiköittäin. Toimielimen vahvistamat tuloyksiköiden määrärahat voidaan edelleen jakaa kustannuspaikoille.

Käyttötalouden osassa on vertailutietoina vuoden 2023 tilinpäätöksen ja vuoden 2024 talousarvion euromäärät sekä talousarvioesitysten luvut.

Laskentaperusteet

Määrärahat on laskettu kunnan koko henkilöstölle. Vakituisten henkilöstön määrä vuonna 2024 on talousarvion mukaan 128,37 htv. Palkkausmenoihin on laskettu korotusvarauksena 1 % vuosittain talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosille.

Henkilöstösivukulut vuodelle 2025 on laskettu seuraavasti:

Eläkevakuutusmaksut KuEL ja VaEL	16,94 %
Sairausvakuutusmaksu	1,53 %
Työttömyysvakuutusmaksu	1,09 %
Tapaturmavakuutusmaksu	1,64 %
Muut (ryhmähenkivakuutus)	0,034 %

Palvelujen ja materiaalin ostoissa laskentaperusteena ovat arvonlisäverottomat hinnat lukuun ottamatta vähennysrajoitteista toimintaa.

4 Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	2 462 571	2 029 010	2 004 607	2 004 607	2 004 607
Maksutuotot	218 474	213 500	232 000	232 000	232 000
Tuet ja avustukset	443 218	372 600	366 140	366 140	366 140
Muut toimintatuotot	3 705 683	4 124 983	4 284 742	4 284 742	4 284 742
TOIMINTATUOTOT	6 829 946	6 740 093	6 887 489	6 887 489	6 887 489
Henkilöstökulut	-7 749 913	-7 845 312	-7 453 008	-7 419 722	-7 443 193
Palvelujen ostot	-4 908 170	-4 230 798	-4 670 072	-4 557 979	-4 574 809
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 167 696	-2 204 261	-2 202 321	-2 206 685	-2 220 443
Avustukset	-681 497	-758 000	-710 250	-711 750	-751 750
Muut toimintakulut	-1 429 601	-1 935 956	-2 050 336	-2 054 336	-2 090 336
TOIMINTAKULUT	-16 936 877	-16 974 327	-17 085 987	-16 950 472	-17 080 531
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-10 106 931	-10 234 234	-10 198 498	-10 117 707	-10 169 502
Verotulot	9 517 433	9 426 000	10 038 000	10 366 000	10 499 000
Valtionosuudet	2 387 515	1 802 196	2 225 369	2 225 369	2 225 369
Rahoitustuotot ja -kulut	-82 025	-197 200	-192 800	-192 800	-192 800
VUOSIKATE	1 715 991	796 762	1 872 071	2 280 862	2 362 067
Poistot ja arvonalentumiset	-1 905 999	-2 693 339	-2 649 683	-2 438 750	-2 192 823
TILIKAUDEN TULOS	-190 009	-1 896 577	-777 612	-157 888	169 244
Varausten ja rahastojen muutos	5 765				
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-184 244	-1 896 577	-777 612	-157 888	169 244

Tuloslaskelmaosan perustelut

Talousarvion sitovuus

Valtuusto vahvistaa tuloslaskelmasta toimintakatteen jälkeen olevat tuotot ja kulut.

Tuloslaskelmaosassa budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulosvaikutteiset tulotarvit ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalouksissa ja tulosbudjeteissa.

Tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat:

- verotulot (kunnan tulovero, osuus yhteisöveron tuotosta, kiinteistövero)
- valtionosuudet
- rahoitustuotot ja -kulut

Tuloperusteet

Verotulot

Tuloveroprosentti on 1.1.2013 lukien ollut 19,50 ja vuosina 2020 ja 2021 20,50 ja vuonna 2022 21,50. Vuoden 2023 tuloveroprosentti määräytyi siten, että vuoden 2022 tuloveroprosentista vähennettiin 12,64 %-yksikköä, jolloin Parikkalan kunnan tuloveroprosentiksi jäi 8,86. Vuonna 2024 tuloveroprosentti oli 9,5. Valtuusto päätti pitää tuloveroprosentin ennallaan vuodelle 2025.

Yhteisöveroa talousarvio sisältää 973 000 euroa.

Kiinteistöveroprosentit:

- yleinen/maapohja	1,30
- yleinen/rakennukset	1,10
- vakituiset asunnot	0,55
- muut asuinrakennukset	1,30
- yleishyödylliset yhteisöt	0,00
- voimalaitokset	3,10
- rakentamaton rakennuspaikka	2,00

Kiinteistöverotuotoksi on arvioitu 1 645 000 euroa.

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmä muuttui vuoden 2023 alusta hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 618/2021). Vuoden 2025 alusta TE-palvelujen uudistus siirtää työllisyyspalvelut kunnan vastuulle ja korottaa valtionosuuksia laskennallisesti kustannuksia vastaavan määrän. Käytännössä Parikkalan kunnan TE-palvelut hoitaa Lappeenrannan kaupunki ja laskuttaa siitä Parikkalan kuntaa.

Valtionosuusmaksatus sisältää seuraavat erät:

- kunnan peruspalvelujen valtionosuus
- opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus
- esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset
- verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus
- verotulomenetysten korvaus ja
- TE-uudistuksen vos-rahoitus.

Peruspalvelujen valtionosuuden perusteena ovat esi- ja perusopetuksen ja yleisten kirjastojen laskennalliset kustannukset sekä asukaskohtaisen taiteen perusopetuksen ja kuntien yleisen kulttuuritoimen laskennalliset kustannukset.

Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän vuonna 2025 noin 2 225 370 euroa.

Vesihuoltolaitos

Tilivelvollinen: Kuntatekniikan päällikkö /Kunnan rakennusmestari

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Turvataan puhtaan veden saatavuus ja jakelu sekä jäteveden puhdistuspalveluiden toimivuus kustannustehokkaasti.

Puhtaan veden ja jäteveden puhdistuspalvelujen tuottaminen sekä verkostojen ylläpito.

Puhdistamon käyttäminen lupaehtojen mukaisesti.

Vuotovesien määrää jätevesiverkostossa pienennetään verkostoa saneeraamalla.

Päävedenottamo ja vesijohto- ja viemäriverkostoa ylläpidetään ja saneerataan vuosittain investointiohjelman mukaisesti.

Vesi- ja viemärlaitosten valvonta- ja automaatiojärjestelmiä kehitetään vastaamaan tulevaisuuden vaatimuksia.

Nykytilan kuvaus

Talousveden tuotanto ja jakelu sekä jäteveden käsittely ja puhdistus ympäristöystävällisesti.

Toiminnalliset muutokset

Ei toiminnallisia muutoksia.

Toiminnan painopistealueet 2025 - 2027

Saneerausvelkasuunnitelman valmistuminen ja toteuttaminen.

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan	Toteutamme kunnallistekniikan uusille yrityksille.	2025-2027	Toteutuneet hankkeet.
	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Tuotamme vesihuollon palvelut talousarvion mukaisesti normaalioloissa.	2025	Toteutunut talousarvio.

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
laskutettu vesi m ³	107 923	120 000	108 000	108 000	108 000
laskutettu jätevesi m ³	89 445	100 000	89 000	89 000	89 000
nettokust. €/asukas	52,69	51,68	64,82	65,24	53,63

Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Liikevaihto	1 112 856	1 024 810	928 821
Liiketoiminnan muut tuotot	38 944	11 000	40 960
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-294 976	-259 580	-292 905
Palvelujen ostot	-232 707	-216 210	-227 254
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-150 098	-153 258	-144 351
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-35 431	-25 962	-31 308
Muut henkilösivukulut	-6 827	-6 014	-5 723
Henkilöstökulut yhteensä	-192 3570	-185 234	-181 382
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-623 063	-556 727	-487 875
Liiketoiminnan muut kulut	-16 270	-11 194	-13 273
Liikeyljäämä (-alijäämä)	-207 572	-193 135	-232 908
Rahoitustuotot ja -kulut			
Muut rahoitustuotot			
Muut rahoituskulut	-27 436	-27 500	-27 500
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-235 009	-220 635	-260 408
Poistoeron lis (-) tai väh (+)	4 929		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-230 079	-220 635	-260 408

Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toiminnan rahavirta			
Liikeyljäämä (-alijäämä)	-207 572	-193 135	-245 023
Poistot ja arvonalentumiset	623 063	556 727	487 875
Rahoitustuotot ja -kulut	-27 436	-27 500	-27 500
Toiminnan rahavirta	388 054	336 092	215 352
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-93 495	-480 000	-645 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin			
Toiminnan ja investointien rahavirta	294 559	-143 908	-429 648
Rahoituksen rahavirta			
Oman pääoman muutokset			
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Saamisten muutokset	-194 205		
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	-100 354		
Rahoituksen rahavirta	-294 559		
Rahavarojen muutos		-143 908	-429 648

6 Investointiosa

INVESTOINTIOSA 2025–2027			Menot			Tulot		
Hankkeen nimi	1 000 euroa	Kustannusarvio	2025	2026	2027	2025	2026	2027
Kunnanhallitus		0	92	92	92	120	120	120
Kiinteä omaisuus		0	50	50	50	100	100	100
Omaisuuksien hankinta/myynti			50	50	50	100	100	100
Arvopaperit		0	42	42	42	20	20	20
Tytäryhtiöiden pääomavuokrat / Osakkeiden myynti			42	42	42	20	20	20
Sivistyslautakunta		145	80	25	25	0	0	0
Talonrakennus		145	80	25	25	0	0	0
Satakielen pihan parantaminen		15	15					
Saaren koulun pihan parantaminen		30	15					
Kirjolan koulu vanhan A-osan perusparannus		100	50	25	25			
Tekninen lautakunta		8 115	1 360	1 245	635	0	0	0
Talonrakennus		6 295	555	550	330	0	0	0
Hyvinvointiaseman perusparannus		5 000	100					
Käskynkän viilennys			40					
Saaren palvelukeskuksen sammutusjärjestelmä		175	175					
Yläkuja 2-4 parvekeremontti		300		20	280			
Keskustan leikkipuiston aitaus		10	10					
Kiinteistöautomaatio		15	15					
Kameravalvonta		15	15					
Tapulikuja A-B kerrostalon ikkuna- ja parvekekorjaus. Sis ALV 24%.		500	20	480				
Torin esiintymislava		60	60					
Kiinteistöjen lukitukset, tilanvarausjärjestelmä		20	20					
Kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen		50	50					
Huoneisto täysremontteja / toteutus tarvittaessa, varaus 3 kpl / vuodessa		150	50	50	50			
Julkinen käyttöomaisuus		320	160	65	80	0	0	0
Kadut, rakentaminen, peruskorj.		105	60	15	30	0	0	0
Kirvesmiehenkatu perusparannus		45	45					
Nimeämättömät kohteet 2023–2025 (mm.Kanttorinkatu)		60	15	15	30			
Liikenneturvallisuuskohteet		30	10	10	10	0	0	0
-								
Katuvalaistus		50	15	10	10	0	0	0
Saneerauskohteet: Katuvalojen vaihdot led-valoiksi ja osin tolppien vaihto		50	15	10	10			
			Menot			Tulot		

Hankkeen nimi	1 000 euroa	Kustannusarvio	2025	2026	2027	2025	2026	2027
Päällystys		135	75	30	30	0	0	0
Kirvesmiehenkatu		45	45					
Nimeämättömät kohteet: (mm. Kirjolankatu, Pappilankatu, Kanttorinkatu)		90	30	30	30			
Vesilaitos		515	315	100	100	0	0	0
Vesijohtojen saneeraus (mm. Kirvesmiehenkatu)		320	120	100	100			
Vesitornin pussitus tai pinnoitus		150	150					
Varavedenhankinta		30	30					
Etäluettavien vesimittareiden vaihto ja etäluennan edistäminen		15	15					
Viemärlaitos		985	330	530	125	0	0	0
Jätevesiverkoston saneeraus (vuotovesien vähentäminen)		120	10	10	100			
Pumppaamot 3 kpl/vuosi		75	25	25	25			
Jätevedenpuhdistamon lietteenvastaanottoaseman ja ympyräaltaiden saneeraus (Katto ja ulko- ja sisäseinärakenteet)		300	150	150				
MBR yksiköiden uusiminen		330	30	300				
MBR-ilmahuuhtelun jakautumisen parantaminen		45	45					
Permiaattiveden käyttö teknisenä vetenä		70	70					
Jätevedenpuhdistamolle aurinkopaneelit		45		45				
Yhteensä			1 532	1 362	752			
Rahoitusavustukset / investointitulot						120	120	120
Netto			1 412	1 242	632			

Investointiosan perustelut

Kiinteä omaisuus: Vuosittain on varattu 50 000 euron määrärahavaraus mahdollisesti hankittavaa kiinteää omaisuutta varten. Vuosittain arvioidaan kertyvän tuloja 100 000 euroa kiinteistöjen myynneistä. Kunnanhallitus on linjannut, että kunnan maa- ja metsätilojen sekä kiinteistöjen inventointia jatketaan ja kunnalle tarpeettomat tilat laiteetaan yleiseen myyntiin.

Arvopaperit: Menoihin sisältyvät kuntakonsernin tytäryhtiöiden pääomavuokrat sekä osakkeiden ostot. Tulopuolelle on arvioitu asunto-osakkeiden myyntejä vuosittain.

Investointiosassa valtuusto hyväksyy kustannusarviot ja toteutusaikataulut hankkeille ja vahvistaa määrärahat ja tuloarviot hankeryhmille. Hankeryhmiin sisältyvät kohteet on eritelty toteutettaviin hankkeisiin. Aktivoitavan hankintamenon alarajana on rakennushankkeissa 10 000 euroa ja irtaimistohankinnoissa 5 000 euroa.

Valtuustoon nähden sitovuustasona on hankeryhmä. Useammalle vuodelle tehdyn jaksottamisen muuttamiseen tarvitaan valtuuston joko taloussuunnitelmassa tai erikseen tekemä päätös.

Investointiosan menot vuonna 2025 ovat 1 532 000 euroa. Vuoden 2025 investointiosan tuloarvioina avustukset investointimenoihin ja käyttöomaisuuden myyntitulot yhteensä 120 000 euroa. Nettoinvestoinnit ovat 1 412 000 euroa.

Investointien määrä suunnitelmakaudella pidetään kohtuullisena, jotta poistot eivät kasva hallitsemattoman suuriksi. Investoinnit koostuvat enimmäkseen pienehköistä talonrakennus- ja kunnallisteknisistä sekä elinkeinoiniin liittyvistä kohteista.

7 Rahoitusosa

RAHOITUSLASKELMA

		TP2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	+/-	1 715 991	796 762	1 872 071	2 280 862	2 362 067
Tulorahoituksen korjaukset	+/-	-136 546				
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-	-9 053 233	-2 432 000	-1 532 000	-1 362 000	-752 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	1 547 385	332 000	120 000	120 000	120 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	+	246 639	120 000			
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-	-5 679 764	-1 183 238	460 071	1 038 862	1 730 067
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-					
Antolainasaamisten vähennykset	+					
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		7 960 470	3 500 000	3 000 000	2 500 000	1 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	+	-1 837 931	-2 000 000	-1 500 000	-1 000 000	-500 000
Oman pääoman muutokset	+/-					
Vaikutus maksuvalmiuteen	+/-	442 775	316 762	1 960 071	2 538 862	2 230 067

Rahoitusosan perustelut

Talousarvion rahoitusosassa osoitetaan rahoituslaskelmakaavan muodossa se, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen. Tuloslaskelma- ja investointiosasta siirtyvien erien lisäksi rahoituslaskelmassa esitetään anto- ja ottolainauksen lainakannan muutokset sekä oman pääoman muutokset ja rahoituslaskelman vaikutukset maksuvalmiuteen.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön määrä esitetään taloussuunnitelman henkilöstösuunnitelmaosassa. Määräaikaista henkilöstöä käytetään sijaisuuksissa ja tarvittaessa muissa määräaikaisiksi tarkoitetuissa tehtävissä, esimerkiksi projekteissa ja palvelujen järjestämisen selvitysvaiheessa. Henkilöstövoimavarojen tilaa ja vakinaisen sekä määräaikaisen henkilöstön määrää kuvataan ja seurataan vuosittain henkilöstöraportoinnilla.

Toiminnan tarkoitus

Henkilöstöhallinnon tarkoituksena on vastata työnantajan tasapuolisesta ja oikeudenmukaisesta henkilöstöpolitiikasta ja siten turvata palveluhenkinen ja motivoitunut henkilöstö tuottamaan hallintokuntien yhteistyöllä kunnan palvelut tehokkaasti, taloudellisesti ja laadukkaasti.

Nykytilan kuvaus

Kunta-alan uudet virka- ja työehtosopimukset tulivat voimaan 1.5.2022 ja ovat voimassa 30.4.2025 saakka. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 10,87 %. Vuonna 2022 kustannukset nousivat keskimäärin 2,52 %, vuonna 2023 nousua on keskimäärin 3,99 % ja vuonna 2024 keskimäärin 4,00 %.

Toiminnan painopistealueet 2025

Yleisiä toiminnan painopistealueita ovat:

- organisaation ja henkilöstön vuorovaikutteisuuden parantaminen
- laadukas esimiestoiminta ja johtoryhmätyöskentely
- työhyvinvointikyselyjen säännöllinen toteuttaminen ja saatujen tulosten tehokas hyödyntäminen

Suunnitelmat työhyvinvointia parantaviksi toimenpiteiksi:

1. Henkilöstön osallistaminen toiminnan suunnitteluun ja seurantaan talousarvion laadinnan yhteydessä syyskuussa ennen lautakuntakäsittelyä ja koottaessa tilinpäätökseen tulevia tietoja helmikuussa ennen varsinaista toimielinkäsittelyä
2. Kattava tavoite- ja kehityskeskustelujen käynti vuosittain helmi-maaliskuussa ja tarvittaessa työntekijän sitä esittäessä myös syksyllä, raportti toimialueittain henkilöstösihteerille toukokuun loppuun mennessä.
3. Esihenkilöiden ja yksilön vastuun korostaminen sekä tiedon välityksessä että työssä tarvittavan tiedon hankinnassa.

Parikkalan kunta								Henkilöstösuunnitelma 2025 - 2027						
Virkasuhde (V) Työsuhde (T)	Muutos: TA-24 → TA-25	Nimike	Henkilötyövuodet (htv)					Huom.						
			TP -23 (31.12. tilanne)	TA-24	TA -25	TS -26	TS -27							
Keskushallinto														
Vakinaiset tehtävät henkilötyövuosina														
V		Kunnanjohtaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00							
V		Hallintojohtaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00							
V		Henkilöstösihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00							
T		Palkkasihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00							
T		Toimistosihiteeri / Toimisto- ja viestintäsihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00				Nimikemuutos 1.1.25 toimisto- ja viestintäsihteeri		
T		Arkistosihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00						
T		Taloussihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00						
T		Tietotekniikkatukihenkilö	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10				Esihenkilönä rehtori, 10 % hallinto ja 90 % perusopetus ja lukio		
Määräaikaiset tehtävät henkilötyövuosina														
Keskushallinto yhteensä								7,10	7,10	7,10	7,10	7,10		
Elinkeinot ja työllisyys														
Vakinaiset tehtävät henkilötyövuosina														
V		Elinvoimapäällikkö	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00							
T	+0,60	Toimistosihiteeri / Johdon assistentti			0,60	0,60	0,60					Nimikemuutos 1.1.25 johdon assistentti Esihenkilönä elinvoimapäällikkö, 60 % elinkeinot ja 40 % varhaiskasvatus		
Määräaikaiset tehtävät henkilötyövuosina														
T	+0,70	Projektiasiantuntija	0,80		0,70							Simpelejärven kunnostushanke -10/25, yksi osa-aikainen työntekijä (80 %) 10/25 saakka		
T	+1,00	Projektityöntekijä			1,00							Matkailuhanke (mikäli rahoitus)		
T	+1,00	Työllisyysohjaaja			1,00									
Elinkeinot ja työllisyys yhteensä +3,30								1,80	1,00	4,30	1,60	1,60		
Sivistyspalvelut														
Vapaa sivistystyö ml. Simpelejärven opisto														
Vakinaiset tehtävät henkilötyövuosina														
V		Sivistysjohtaja	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70				Kokoaikainen virka, kansalaisopiston rehtorin tehtäviä 60 % ja muita tehtäviä 40 %. Rehtorin tehtävien hoidon kustannukset jaetaan Rautjärven kunnan kanssa kuntien alueilla toteutuneiden opetustuntien mukaan, Parikkalan osuudeksi merkitty henkilöstösuunnitelmaan 50 %.		
T		Hyvinvointikoordinaattori	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00						
T	+1,00	Nuorisotyöntekijä	1,00	1,00	2,00	2,00	2,00	2,00				2 vakituista nuorisotyöntekijää: - 1,0 htv nuorisotyö - Uusi yhdistelmätehtävä 1.1.24 alkaen (kh 15.1.24): 0,5 htv etsivä nuorisotyö + 0,5 htv koulun nuorisotyö		
T		Opistosihiteeri	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50				Täytetty määräaikaisesti 12/24 saakka. Kustannukset jaetaan Rautjärven kunnan kanssa kuntien alueilla toteutuneiden opetustuntien mukaan. Parikkalan osuudeksi merkitty henkilöstösuunnitelmaan 50 %.		
V		Kirjastonjohtaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00						
T		Kirjastosihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00						
T		Kirjastovirkailija	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00						
T	-0,70	Kirjastojärjestelijä	0,70	0,70								Irtisanoutunut 1.1.25 alkaen.		
Määräaikaiset tehtävät henkilötyövuosina														
T		Nuorisotyöntekijä	1,00									Koulunuorisotyöhanke -12/24, 1 kokoaikainen työntekijä 12/24 asti.		
T	+0,60	Liikunnanohjaaja	0,27		0,60	0,60	0,60	0,60				v. 24 osa-aikainen (0,6) liikunnanohjaaja liikuntaneuvonnan kehittämisprojektin tehtävissä (hanke päättyy 31.12.24). Liikuntaneuvonnan tarjoamisen lisääminen.		
T		Koulutussuunnittelija	0,30	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50				Täytetty määräaikaisesti 5/25 saakka. Kustannukset jaetaan Rautjärven kunnan kanssa kuntien alueilla toteutuneiden opetustuntien mukaan. Parikkalan osuudeksi merkitty henkilöstösuunnitelmaan 50 %.		
T	+1,00	Hankekoordinaattori	1,00		1,00	0,50						Plan B -hanke -6/26, 1 kok.aik. työntekijä 12/23-6/26		
Vapaa sivistystyö ml. Simpelejärven opisto +1,90								10,47	8,40	10,30	9,80	9,30		

Parikkalan kunta		Henkilöstösuunnitelma 2025 - 2027						
Virkasuhde (V) Työsuhde (T)	Muutos: TA-24 → TA-25	Nimike	Henkilötyövuodet (htv)					Huom.
			TP -23 (31.12. tilanne)	TA-24	TA -25	TS -26	TS -27	
Rakentaminen, kiinteistöt ja kunnossapito								
Vakinaiset tehtävät henkilötyövuosina								
V	+0,50	Rakentamispäällikkö / Kunnanrakennusmestari	1,00	0,50	1,00	0,50	0,50	Rakentamispäällikön ja kuntatekniikan päällikön virkojen tehtävien yhdistäminen, virkanimikemuutos kunnanrakennusmestariksi vuosien 25-27 aikana.
V/T	-0,60	Työnjohtaja		0,60				Liittyy rakentamispäällikön ja kuntatekniikan päällikön vuodelle 24 suunniteltuihin virka-/tehtäväjärjestelyihin, suunnitelma ei toteutunut.
T		Kiinteistönhoitaja	5,80	5,80	5,80	5,80	5,80	Yhden kiinteistönhoitajan tehtävistä ruokapalveluihin (aterioiden kuljetus) 20 %.
T		Kirvesmies	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
T		Rakennusammattimies	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
T		Liikunta-alueiden hoitaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
Määräaikaiset tehtävät henkilötyövuosina								
Rakentaminen, kiinteistöt ja kunnossapito -0,10								
Kuntatekniikka								
Vakinaiset tehtävät henkilötyövuosina								
V	+0,50	Kuntatekniikan päällikkö / Kunnanrakennusmestari		0,50	1,00	0,50	0,50	Avoim virka, täyttämättä 1.8.23 alkaen. Rakentamispäällikön ja kuntatekniikan päällikön virkojen tehtävien yhdistäminen, virkanimikemuutos kunnanrakennusmestariksi vuosien 2025-2027 aikana.
T		Laitosmies	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	
Määräaikaiset tehtävät henkilötyövuosina								
Kuntatekniikka yhteensä +0,50								
Ruoka- ja puhtauspalvelut								
Vakinaiset tehtävät henkilötyövuosina								
T		Ruoka- ja puhtauspalvelupäällikkö / Ruoka- ja puhtauspalveluvastaava		1,00	1,00	1,00	1,00	Nimikemuutos 1.4.24 Avoim toimi 03/23 - 05/24, tehtävät hoidettu sisäisin järjestelyin.
T	+1,00	Kokki	1,00	1,00	2,00	2,00	2,00	Tällä hetkellä yksi kokki mutta tarve kahdelle.
T	-1,00	Ruokapalvelutyöntekijä	5,00	5,00	4,00	4,00	4,00	Osa työskentelee varhaiskasvatuksen yksiköissä, kustannukset kokonaisuudessaan 1.1.23 alkaen ruoka- ja puhtauspalveluihin.
T		Kiinteistönhoitaja	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	Ateriapalvelukuljetukset kouluille/päiväkotihin
T	-1,00	Siivooja	9,00	9,00	8,00	8,00	8,00	Yhdelle siivoojalle siivoustyönohjaus -tehtävät ja nimikemuutos siivooja-siivoustyönohjaajaksi v. 25.
T	+1,00	Siivooja-siivoustyönohjaaja			1,00	1,00	1,00	Yhdelle siivoojalle siivoustyönohjaus -tehtävät ja nimikemuutos siivooja-siivoustyönohjaajaksi v. 25.
Määräaikaiset tehtävät henkilötyövuosina								
Ruoka- ja puhtauspalvelut yhteensä 15,20 16,20 16,20 16,20 16,20								
Rakennusvalvonta								
Vakinaiset tehtävät henkilötyövuosina								
V		Rakennustarkastaja	0,60	1,00	1,00	1,00	1,00	
Määräaikaiset tehtävät henkilötyövuosina								
Rakennusvalvonta yhteensä 0,60 1,00 1,00 1,00 1,00								
Tekniset palvelut yhteensä +0,40 30,60 32,60 33,00 32,00 32,00								
Koko kunta yhteensä 8,03			TP -23	TA-24	TA-25	TS -26	TS -27	
			136,57	128,37	136,40	128,75	128,25	

Ympäristöä säästävät toimenpiteet

Kestävän kehityksen periaatteet

Hallintopalvelut

Kunnanvirastossa pyritään kaikessa toiminnassa noudattamaan kestävän kehityksen neljää osiota: ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen seuraavasti:

- 1) Energian ja luonnonvarojen säästö; viraston lämmitys- ja ilmastointijärjestelmien säätö, toimivuuden tarkkailu ja huolto sekä veden, jäteveden ja valaistuksen taroituksenmukainen käyttö, energian kulutuksen seuranta, vesikalusteiden huoltaminen ja vettä säästävät toimintatavat.
- 2) Kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien jäsenille on hankittu tablet-laitteet, jolloin säästetään paperien käytössä ja tulosteissa.
- 3) Yhdenvertaisuussuunnitelma; huomioidaan päätöksenteossa eri etnistä alkupe-
rää olevien henkilöiden yhdenvertainen kohtelu.
- 4) Laite- ja toimistotarvikehankinnoissa otetaan huomioon kierrätettävyys ja uudelle-
leen käyttö.
- 5) Jätteen synnyn ehkäisy ja materiaalien kulutuksen minimoiminen.
- 6) Jätteiden lajittelu; biojäte, kuivajäte, muovi, lasi, metalli, paperi ja ongelmajäte.

Sivistyspalvelut

Sivistyslautakunta toteuttaa ympäristöä säästävinä toimenpiteinä:

- 1) Tärkeimpänä on kestävän elämäntavan opetus, oppiminen, oma osallistuminen.
- 2) Vähennetään kulutusta, ei hankita turhia tuotteita.
- 3) Energiansäästöön liittyvät toimenpiteet
 - tarpeeton sähkön kulutus
 - ulko-ovien kiinnipitäminen
 - lämpötilojen pitäminen sovitulla tasolla
 - vedenkulutuksen vähentäminen
- 4) Ilmoitetaan kiinteistön korjaustarpeet viipymättä.
- 5) Huolehditaan siisteydestä yhteisvastuullisesti.
- 6) Hankitaan pitkäkestoisia laitteita ja huolehditaan tarvittavista huolloista.
- 7) Vältetään pienpakkauksia ja yksittäisiä hankintoja.
- 8) Paperit ja jätteet lajitellaan toimistoissa ja eri yksiköissä.
- 9) Tulostetaan ja kopioidaan kaksipuoleisina aina kun se on mahdollista.
- 10) Kirjolan koulu käyttää kankaisia käsipyyheautomaatteja.
- 11) Kierrätysmateriaalien käyttö askartelussa ja käsitoissa.

Tekniset palvelut

Tekninen lautakunta ottaa kestävän kehityksen periaatteet huomioon päätöksiä tehtäessä seuraavasti:

- 1) Kaavoituksen valmistelussa huomioidaan
 - ympäristöä säästävät näkökulmat, terveellinen ja turvallinen elinympäristö ja sen asettamat vaatimukset ja
 - ympäristöasiat kaavamääräyksissä.
- 2) Energian käyttö
 - Kunta kuuluu "Hiilineutraali kunta" -hankkeeseen, kunta ostaa edullista vihreää sähköä.
 - Kiinteistöissä siirrytään aktiivisesti energiaa säästäviin valaistusratkaisuihin.
 - Kiinteistöjen kuntoa arvioitaessa ja tutkittaessa huomioidaan myös energiatalous ja -tekniikka. Näkökulmat huomioidaan korjauksia suunniteltaessa ja tutkitaan energiatehokkaat ratkaisut ja vaihtoehdot.
 - Koneiden ja laitteiden sekä materiaalien hankinnassa lisätään energiatalouden ja kierrätettävyyden painoarvoa. Pyritään suunnittelemaan uudistukset ja hankinnat kestävän kehityksen näkökulmasta.
- 3) Automaation hyödyntäminen energiataloutta parannettaessa
 - Tutkitaan mahdollisuuksia hyödyntää automaatiota eri tavoilla laitoksissa ja kiinteistöissä energiatalouden parantamiseksi.
- 4) Kaavatiet
 - Katuvalaistuksen kokonaissuunnittelussa huomioidaan energiaa säästävät ratkaisut esim. LED-teknologia ja selvitetään "älykkäiden" valaistuksenohjausjärjestelmien hyödyntämismahdollisuudet.
- 5) Jätehuollon toiminnassa
 - Ongelmajätteiden ja SER-romun vastaanottopisteet pidetään jatkossakin kunnassa. Toimintaa pyritään kehittämään yhdessä jäteasioista vastaavien tahojen kanssa. Tutkitaan mahdollisuuksia yhdistää pisteet toimivaksi kokonaisuudeksi. Kunnan kotisivuilla tieto kierrätyspisteistä. Kotikompostoreiden ilmoitusvelvollisuus kunnan ympäristöviranomaiselle.
- 6) Päävedenottamon suoja-alue suunnitelma
 - Kehitetään vedenottamon suoja-aluetta viranomaisohjeiden mukaisesti.
- 7) Ruoka- ja puhtauspalvelut
 - Siivouksessa ja kunnossapidossa käytetään mahdollisimman ympäristöystävällisiä pesu- yms. aineita.
 - Ruokapalveluissa kiinnitetään erityistä huomiota ruuan hävikin minimoimiseen sekä ympäristöystävällisiin pesuaineisiin ja pakkausmateriaaleihin.